

Bulletin advokacie

Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku • Promlčení práva na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu • K opomíjenému ustanovení o splatnosti ceny a úrocích z prodlení • K odposlechu advokáta • Práce z domova • Rozhovor s advokátkou, akvabelou a olympioničkou Mgr. Soňou Bernardovou •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Ohlédnutí za rokem
nového výchovně-
vzdělávacího
systému ČAK** (str. 4-6)

**Na Míčánky rychleji
díky advokátům** (str. 7)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulík, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamací při problémech s distribucí se
obracejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. září 2008 v nákladu
12 500 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Pavel Janoušek a Michaela Řihová

Tisk: PBtisk s.r.o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Aleš Pejchal: **Vstoupíme do nového „soukromí“?** 3

aktuality

První rok nové vzdělávací koncepce 4

Na Mičánky rychleji Jan Brož 7

**Pozvánka na bratislavskou konferenci
European Criminal Bar Association** 8

V Americkém centru bylo slavnostně otevřeno

Pro bono centrum Eva Jarešová 10

4. ročník soutěže Právník roku 2008 12

1. ročník soutěže Právnícká firma roku 14

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 18

omluva 18

**Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku
Stanislav Křeček** 19

**K článku JUDr. Stanislava Křečka „Zamyšlení nad návrhem
nového občanského zákoníku“ Karel Eliáš** 22

**K promlčení práva na náhradu škody z důvodu neplatného
právního úkonu Jan Dědič, Jan Lasák** 25

**K opomíjenému ustanovení o splatnosti ceny
a úrocích z prodlení Lukáš Klega** 30

K odposlechu advokáta Jiří Ježek 32

**Zánik nájmu bytu výpovědí pronajímatele
bez přivolení soudu Pavla Šimková** 36

Práce z domova Ladislav Jouza 39

**„Domácí násilí“ jako změna poměrů odůvodňující
zrušení věcného břemene Ondřej Veselý** 41

z judikatury

**K věcné příslušnosti soudu, je-li předmětem řízení
odměna advokáta** 43

Náhrada škody – ušlý zisk 45

Obhájce jako svědek 46

Odměna obhájce 48

z odborné literatury

**Marek, Karel: Smluvní obchodní právo, kontrakty
(Karel Beran)** 49

**Mazanec, M. – Křenková, J.: Přehled judikatury z oblasti
stavebního práva (Jan Mareček)** 53

**Hlavsa, Petr: Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb.
s poznámkami a prováděcími předpisy (Klára Bartoničková)** 54

Jurčík, J. – Ostržek, J.: Veřejné zakázky a veřejně-soukromá partnerství (Karel Marek)	55
Kuchta, K. I. – Machov, V. R.: Právní status oběti trestného činu (poškozeného) v trestním procesu USA (Dagmar Čiřářová)	56
Přečetli jsme za vás V. M.	57

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Strukturované CV (k dvoutisíciletému výročí jednoho soudního procesu)	60
--	----

z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	61
Průběh a výsledky advokátních zkoušek a uznávacích zkoušek v I. pololetí 2008	62
Nabídka na pojištění motorových vozidel pro členy ČAK	63

z Evropy

Globalizace hospodářské kriminality Miroslav Protivinský	64
XXIII. kongres FIDE Monika Forejtová	67
Německo: K povinnosti advokáta mít kancelář V. M.	69
Německo: Chvála advokáta-solitéra V. M.	69

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	72
Nepravé věty vedlejší a další nedostatky Věra Hartmannová	75
Stáž v německém Bonnu Vilém Šilar	76
Pozvánka na Německo-české fórum v Bayreuthu	77

z právnické společnosti

Advokáti s Múzou. Rozhovor s advokátkou, akvabelou a olympioničkou Mgr. Soňou Bernardovou Ivana Cihlářová	78
--	----

nakonec

Právníkovy zápisky z četby Petr Hajn	81
Kresba Lubomíra Lichého	82
Víte, že... Stanislav Balík	82
Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce odděluje jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nekládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Vstoupíme do nového „soukromí“?

„Ukázalo se, že národ dospěl dále, než jeho právníci. To vše musilo přinést prudkou krizi do našeho právnictví. V oboru právnictví t.zv. soukromoprávního pocítována byla krize skoro nejprudčeji. Politický převrat nebyl jen vystřídáním vládců, nýbrž i hlubokou revolucí společenskou. Nové uspořádání společnosti nezůstalo bez vlivu na soukromé právo, neboť právě soukromé právo zasahuje nejhluběji do sociální struktury společnosti, upravuje její poměry rodinné a majetkové, tedy nejintimnější a nejzákladnější vztahy lidské společnosti.“ Napsali

v předmluvě ke svému slavnému komentáři k Československému obecnému zákoníku občanskému v roce 1935 pánové profesori František Rouček a Jaromír Sedláček.

V roce 2008 by nemohli konstatovat nic jiného, jenom s tím rozdílem, že oni měli k dispozici úchvatné dílo z roku 1811, bez problémů použitelné jak v rakouské monarchii, tak v rozvíjející se mladé demokracii československé. Naše politickomocenské „právnictví“ se od roku 1989 nezmohlo prozatím na nic jiného, než na umístování neplodných roubů na ubohý, hnílobou napadený, plevelný strom „uspokojování osobních potřeb v socialistickém společenském zřízení“ z roku 1964.

Leč spontánní řád společenství svobodných občanů snad přece jenom funguje i v České republice a dal možnost, bez ohledu na střídání premiérů a ideologií místních vlád, vzniknout týmu profesora Karla Eliáše, jenž se pokusil o zdánlivě nemožné. Posílit svobodu a tím i štěstí obyvatel této země, aniž by sám držel nad nimi moc.

Kodifikované soukromé právo je především pomocníkem toho, kdo do soukromoprávních vztahů vstupuje, ač si sám kolikrát své právní jednání neuvědomuje. Skutečné soukromé právo přináší návod, jak se pohybovat v těch nejrozličnějších životních situacích, nikoli nařízení toliko jednoho možného a žádného jiného postupu.

Právě proto soukromé právo nutně musí obsahovat, pokud je to možné, jen zákazové normy. Vymezit hřiště, na kterém lze zcela volně (především smluvně) právně jednat. Příkaz má na tomto paragrafovém trávníku místo pouze tehdy, když by bezbřehá volnost ve svobodném konání jedince bránila stejně svobodným krokům jiného člena společenství. Proto například nepřijemný diktát písemné formy při některém právním jednání neznamená omezení svobody, ale je garantem jejího zachování.

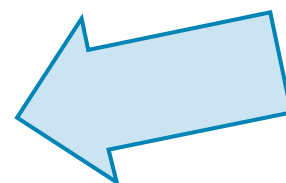
Předpokládám, že již každý „soukromý“ právník si otevřel webové stránky ministerstva spravedlnosti a pustil se do četby návrhu nového kodexu „soukromí“ včetně důvodové zprávy. A každý si jistě sám udělá vlastní úsudek, zda se profesorovi Eliášovi a jeho kolegyním a kolegům podařilo vymanit z bahna „pravidel socialistického soužití.“ Za sebe se mohu již nyní podělit o pocit štěstí i hrdosti, že jsem u toho trochu mohl být a pevně věřím, že návrh vzklíčí do podoby díla konečného.

JUDr. ALEŠ PEJCHAL,
člen představenstva ČAK a předseda
sekce ČAK pro právo soukromé

Seminář v tzv. kinosále
Vzdělávacího a školicího
střediska ČAK v pražském
Paláci Dunaj.

První rok nové vzdělávací koncepce

Je tomu právě rok, kdy dnem **1. 9. 2007** nabyla účinnosti novela usnesení představenstva ČAK č. 1/1998 Věstníku o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů, ve znění usnesení představenstva ČAK č. 3/2003 Věstníku. Byl tak spuštěn nový systém výchovy advokátních koncipientů. Připomeňme si ve stručnosti, jaké podstatné obsahové a organizační změny zaznamenal inovovaný výchovně vzdělávací systém.

	původní systém	stávající systém
koncipient povinen absolvovat během tříleté praxe	<ul style="list-style-type: none"> vstupní školení 12 jednodenních seminářů (témata z oborů advokátní zkoušky) závěrečné školení 	<ul style="list-style-type: none"> vstupní školení 8 polodenních seminářů z problematiky soukromého práva 6 polodenních seminářů z problematiky veřejného práva 6 polodenních seminářů z problematiky trestního práva 2 polodenní semináře z problematiky právního poradenství a sepisu smluv 12 polodenních seminářů na volitelné téma
přihlašování	poštou, faxem nebo e-mailem odesílána přihláška k zápisu na zařazení do programu povinného vzdělávání advokátních koncipientů	on-line prostřednictvím internetu přes www.cak.cz : <ul style="list-style-type: none"> na vstupní školení na jednotlivé semináře
seminární skupiny	advokátní koncipienti byli fixně zařazováni v rámci ročníků do seminárních skupin s pevně stanoveným programem a rozvrhem seminářů	seminární skupiny zrušeny, advokátní koncipienti si volí témata povinných a volitelných seminářů dle vlastního výběru
vstupní školení	internátní v délce 1 pracovního týdne (mimo Prahu)	třídenní internátní (v Praze nebo v Brně)
semináře	celodenní (pouze v Praze)	polodenní (v Praze nebo v Brně)
závěrečné školení	internátní v délce 1 pracovního týdne (pouze v Brně)	zrušeno; možnost absolvovat celodenní shrnutí dle jednotlivých oborů advokátní zkoušky

Výhodou stávajícího systému z pohledu advokátních koncipientů je bezesporu:

- větší volnost při výběru seminářů, a to jak povinných, tak volitelných (tj. každý má možnost vybrat si odborná témata dle svého vlastního uvážení a s ohledem na své znalosti);
- možnost navštěvovat semináře dle svých časových možností (tj. s ohledem k aktuálním pracovním povinnostem, v rámci jednoho dne lze absolvovat pouze jeden seminář dopoledne nebo odpoledne, ale lze také absolvovat v jednom dni dva semináře – dopolední i odpolední);
- možnost přihlašovat se na vstupní školení a na semináře pořádné v Praze v Paláci Dunaj nebo na pobočce ČAK v Brně (tj. volba dle dojezdové vzdálenosti, dle nabízených témat či konkrétních lektorů apod.);
- automatizovaný elektronický systém přihlašování (tj. možnost kdykoli se prostřednictvím internetového spojení přihlásit/odhlásit na vstupní školení či seminář).

Seminární místnost v brněnské pobočce ČAK.

Advokátní koncipienti si velmi rychle osvojili systém elektronického přihlašování, většině z nich je tento způsob registrace zcela vlastní, neboť byli zvyklí již v průběhu svého vysokoškolského studia používat on-line přihlašování prostřednictvím webu ke zkouškám nebo k zápisům předmětů v jednotlivých ročnících studia.

V každém případě **by pracovníci odboru výchovy a vzdělávání ČAK uvítaly větší disciplinovanost a ohleduplnost u advokátních koncipientů** – aby se včas odhlášovali ze vstupního školení nebo ze seminářů a nezabírali místa ostatním, kteří by se rádi těchto akcí zúčastnili.

Advokátní koncipienti nejsou totiž sami osobně zainteresováni na financování těchto vzdělávacích programů, navenek jim může připadat, že vstupní školení a semináře jsou „zadarmo“, ale opak je pravdou. Náklady spojené s pronájemem přednáškových sálů, náklady na

lektory a další výdaje jsou totiž hrazeny z fondu ČAK pro vzdělávání advokátních koncipientů, který je saturován advokáty, přesněji řečeno zaměstnavatelé advokátních koncipientů jsou povinni finančně přispívat do tohoto fondu. Možná by bylo na místě, aby tato skutečnost byla občas advokátním koncipientům připomenuta i ze strany školitelů.

Současný systém elektronického přihlašování, který funguje za technické podpory společnosti EPRAVO.CZ, umožňuje pracovním odboru výchovy a vzdělávání i pracovním pobočky ČAK v Brně automaticky generovat prezenční listiny na vstupní školení a semináře. Frekvence pořádání seminářů je téměř každodenní s výjimkou prázdnin, termínů konání advokátních zkoušek či dalších mimořádných akcí ČAK. Stávající vzdělávací systém navíc umožňuje advokátním koncipientům vytvářet si zcela individuální studijní plán, a proto každý

seminář má vždy jiný seznam přihlášených účastníků (tj. během jednoho dne jsou dvě různé prezenční listiny).

Česká advokátní komora zavádí budováním vnitřního informačního systému ČAK (dále „VIS“) databázovou evidenci agend jednotlivých odborů/oddělení, v jejímž rámci je umožněno odborům/oddělením nahlížet do databázi ostatních pracovišť dle potřeby. Dále tento systém umožňuje automaticky nebo za součinnosti obsluhujícího personálu provádět nastavené operace pro další zpracování dat. Odbor výchovy a vzdělávání by však navíc uvítal, kdyby nejen v oblasti výchovy advokátních koncipientů, ale i v oblasti celoživotního vzdělávání advokátů byl vytvořen pro přihlašování na vzdělávací akce takový webový portál, který by byl propojen s VIS (tj. jakási obdoba elektronického nákupu po internetu). Stávající elektronické přihlašování advokátních koncipientů umožňuje sice generovat prezenční listiny, ale neumožňuje např. zjistit, kdy a jaké semináře konkrétní advokátní koncipient absolvoval. Proto nastává problém při ztrátě výkazu o účasti advokátního koncipienta na výchovných a vzdělávacích akcích ČAK. **Nadále tedy doporučujeme advokátním koncipientům vést si evidenci absolvovaných seminářů ve svých diářích pro případ vystavení duplikátu výkazu.** Zpětné dohledávání

záznamů o účasti na seminářích lze totiž zjistit pouze podle prezenčních listin a dohledání údajů je vzhledem k četnosti seminářů bez součinnosti advokátních koncipientů velmi časově náročné, resp. téměř nemožné.

K výše uvedeným skutečnostem lze pouze konstatovat, že evidence vzdělávacích akcí advokátních koncipientů v rámci VIS může být plně využita až po zavedení a zprovoznění nového přihlašovacího systému prostřednictvím webového portálu přímo propojeného s VIS, neboť s ohledem na velmi rozmanitý a rozvolněný vzdělávací program advokátních koncipientů je objem dat, které by bylo třeba ručně zadávat do VIS, značně rozsáhlý a vyžadovalo by to tedy posílení administrativních sil. Právě z těchto důvodů – tedy šetřit administrativní práci – byl již dříve zprovozněn alespoň prozatímní elektronický způsob přihlašování/odhlašování za technické podpory společnosti EPRAVO.CZ. Navíc je třeba si uvědomit, že dnešní doba upřednostňuje využívání aplikací elektronických technologií. Tento model tedy plně koresponduje s programem elektronizace justice, který v současnosti velmi aktivně připravuje a realizuje ministerstvo spravedlnosti.

✦ Odbor výchovy a vzdělávání ČAK

✦ Foto PAVEL JANOUŠKOVEC

Počet vstupních školení a seminářů v době od 1. 9. 2007 do 30. 6. 2008 (v závorce počty zúčastněných)

	Organizátor odbor výchovy a vzdělávání ČAK, školící středisko v Paláci Dunaj			Organizátor pobočka ČAK Brno			Celkem (Praha, Brno)
	2. pololetí roku 2007	1. pololetí roku 2008	Celkem	2. pololetí roku 2007	1. pololetí roku 2008	Celkem	
vstupní školení	1 (99)	3 (286)	4 (385)	1 (258)	1 (157)	2 (415)	6 (800)
polodenní semináře	96	156	252	42	96	138	390
celodenní shrnutí	-	10	10	-	11	11	21

Uvědomujete si, že nový insolvenční zákon je bičem nejen na dlužníky ???

Monitorovací služba DebtGuard Vám včas pomůže přijmout účinná opatření

DebtGuard

...na dluhy s rozumem!

www.debtguard.cz

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Schustergasse 21
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel. (VoIP): 910 259 869
- cena jako za místní volání

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Na Míčánky rychleji

Advokáti dosáhli změny k lepšímu!

Od otevření Justičního areálu v Praze Na Míčánkách advokáti kritizovali i prostřednictvím Bulletinu advokacie některé služby, které toto justiční zařízení poskytovalo a poskytuje. Česká advokátní komora, respektive její regionální představitel v Praze vyvolali již několik jednání s představiteli městského soudu a ministerstva spravedlnosti se snahou zjednávat postupně nápravu a vytvořit pro advokáty při výkonu jejich profese Na Míčánkách maximální servis. Snad můžeme konstatovat, že mnohé problémy advokátů se již podařilo vyřešit.

Velmi rádi informujeme, že jsme uspěli i v oblasti dopravní obslužnosti!

Nefungující doprava byla od počátku terčem více než oprávněné kritiky jak ze strany advokátů, tak i ostatních účastníků soudních řízení.

Proto vedení ČAK a její pražský regionální zástupce vyvolali na jaře jednání se zástupci ROPID – regionálního organizátora pražské integrované dopravy – ve snaze tento problém řešit. Jednání dospělo alespoň k částečnému řešení, které snad celou komplikovanou dopravní situaci zlepší.

Dosáhli jsme toho, že počínaje zářím 2008 bude posílena dosud naprosto nedostatečně často jezdící autobusová linka číslo 135 v úseku od Náměstí Míru – tedy od stanice metra trasy A – směrem k Justičnímu areálu. Toto posílení znamená, že se zkrátily intervaly autobusové linky a dále došlo k jejímu celkovému posílení i v tzv. mimošpičkovém období.

Úprava jízdního řádu nabyla platnosti dnem **30. 8. 2008.**

Česká advokátní komora předpokládá, a jednání tak i vyzněla, že půjde o trvalé posílení provozu a dojde tedy ke zlepšení dopravní dostupnosti justičního areálu. Pro informaci, zejména pražským kolegům, připojujeme i jízdní řád posílené linky z Náměstí Míru.

✿ JUDr. JAN BROŽ, místopředseda ČAK a regionální představitel ČAK v Praze

✿ Foto MICHAELA ŘÍHOVÁ

135 Dopravce: Dopravní podnik hl. m. Prahy, akciová společnost
Informace o provozu PID na tel.: 800 191 817

www.ropid.cz

Platí od: 30. 8. 2008

Tarifní pásmo P

FLORENC

Náměstí Winstona Churchilla

Na Smetance

Římská

Náměstí Míru

Slovinská

Na Míčánkách

Bělocerkevská

ŽELIVSKÉHO

Červeně zvýrazněné spoje zajišťuje nízkopodlažní vozidlo

	Pracovní den	Sobota	Neděle
4	47	47	
5	07 27 48	17 47	
6	05 22 39 51	17 47	17 47
7	01 08 16 23 31 38 46 53	10 30 50	17 47
8	01 09 17 24 32 39 47 54	11 31 49	11 31 51
9	02 10 19 29 39 49 59	04 19 34 49	11 31 51
10	09 21 33 45 57	04 19 34 49	11 31 51
11	09 21 33 45 57	04 19 34 49	11 31 51
12	09 21 33 45 57	04 19 34 49	11 31 51
13	09 21 33 43 54	04 19 34 49	11 31 49
14	05 15 23 30 38 45 53	04 19 34 49	04 19 34 49
15	00 08 15 23 31 38 46 53	04 19 34 49	04 19 34 49
16	01 08 16 23 31 38 46 53	04 19 34 49	04 19 34 49
17	01 08 16 23 31 38 46 53	04 19 34 49	04 19 34 49
18	01 08 15 22 30 38 48 58	04 19 34 49	04 19 34 49
19	08 18 28 38 48 58	04 19 34 49	04 19 34 49
20	10 22 35 49	04 19 34 49	04 19 34 49
21	04 18 33 48	04 18 33 48	04 18 33 48
22	03 18 37 57	03 18 37 57	03 18 37 57
23	17 37 57	17 37 57	17 37 57

Pozvánka na bratislavskú konferenciu **European Criminal Bar Association**

Pohľad na bratislavský hrad.

Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,

dovoľte predstaviť Vám **European Criminal Bar Association (Európsku asociáciu obhajcov)** a zároveň Vás srdečne pozvať na nadchádzajúcu **jesennú konferenciu**, ktorá sa uskutoční **3. – 4. októbra 2008 v Bratislave**.

V snahe zatriktívniť toto podujatie aj pre obhajcov pôsobiacich v nových členských krajinách EÚ a rozšíriť našu členskú základňu aj o kolegov z Českej republiky Výkonný výbor ECBA rozhodol **ponúknuť českým advokátom osobitný účastnícky režim**. Konferenčný poplatok bude:

- pre advokátov, ktorí vykonávajú advokátsku prax menej ako 5 rokov, znížený na **75 €**
- pre advokátov s viac ako 5-ročnou advokátskou praxou na **150 €**.

Stanovený účastnícky poplatok bude výnimočne zahŕňať aj ročný členský príspevok do ECBA na rok 2009. Oba poplatky spájame do jednej sumy dúfajúc, že Vás táto ponuka zaujme a že sa na konferencii v Bratislave zúčastníte, aby ste sa dozvedeli viac o činnosti ECBA a o aktuálnych problémoch, ktoré rezonujú medzi obhajcami v rámci Európy a aby ste sa prípadne rozhodli stať sa naším členom.

Plánovaná konferencia v Bratislave sa tematicky sústreďí na otázky súvisiace s právom na spravodlivý proces, s tlakom vyvíjaným na toto právo, s narastajúcimi obmedzeniami v oblasti poskytovania bezplatnej právnej pomoci a s „potrebou“ dohody medzi prokurátorom a obvineným.

ECBA je popredná nezávislá organizácia, ktorá združuje obhajcov zo všetkých krajín v rámci Rady Európy. Podarilo sa nám získať štatút „hlasu“ obhajcov v Európe pri presadzovaní ich záujmov. ECBA sa napríklad zapojila do projektu Justice Forum v Bruseli, ktorý začala realizovať Európska komisia 30. mája 2008.

Cieľom ECBA je presadzovať základné práva vyšetrovaných osôb, osôb podozrivých zo spáchania trestného činu, obvinených osôb a osôb usvedčených zo spáchania trestného činu.

ECBA tvoria špecializovaní obhajcovia pôsobiaci v členských krajinách EÚ. Členmi sa môžu stať všetci právnici, ktorí podporujú tieto ciele, bez ohľadu na to, či vykonávajú advokátsku prax alebo pôsobia na akademickom pôde. Dva krát ročne – na jar a na jeseň – organizujeme konferenciu, ktorá je vhodnou príležitosťou na stretnutia členov aj nečlenov asociácie a na diskusiu o aktuálnom vývoji európskeho trestného práva a jeho výkonu.

ECBA zároveň pôsobí ako kontaktné miesto pre obhajcov zo všetkých členských krajín, ktorí majú záujem o výmenu informácií a poznatkov. Cieľom našej webovej stránky je umožniť prístup k relevantným informáciám, platným právnym predpisom, zmluvám, dohovorom a pripravovaným dokumentom. Aj keď sme v plnom rozsahu nezávislí, udržiavame úzke kontakty so CCBE, národnými advokátskymi komorami a združeniami obhajcov.

Nadnárodné orgány (napríklad Európska únia) sa vo zvýšenej miere snažia ovplyvňovať budúcnosť princípov a postupov trestného práva v Európe. S prihliadnutím na tieto snahy si uvedomujeme potrebu zabezpečiť v danej oblasti pôsobenie organizácie obhajcov, ktorá je schopná presadzovať práva a minimálne štandardy platné pre všetkých podozrivých, obžalovaných a usvedčených pachatateľov trestných činov.

Podrobnejšie informácie o ECBA a tiež o pripravovanej konferencii v Bratislave nájdete na www.ecba.org (vrátane registračného formulára a programu) a na stránke Slovenskej advokátskej komory www.sak.sk. Kontaktnou osobou v kancelárii Slovenskej advokátskej komory je **Katarína Marečková**, tel: **00421-2-52961236**, e-mail: mareckova@sak.sk.

Pracovným jazykom konferencie je angličtina, ktorú členovia ECBA používajú vo vzájomnej komunikácii ako základný komunikačný jazyk. Priebeh konferencie sa nebude tlmočiť.

S kolegiálnym pozdravom

Prof. Dr. HOLGER MATT,
predseda ECBA

V Americkém centru bylo slavnostně otevřeno **Pro bono centrum**

Mgr. EVA JAREŠOVÁ

Poslední červnový týden bylo v Americkém centru v Praze slavnostně otevřeno Pro bono centrum (clearinghouse), zprostředkovávající pro bono právní pomoc.

Na akci, které se zúčastnilo dvanáct zástupců advokátních kanceláří a deset zástupců nevládních organizací, pronesl krátký projev americký velvyslanec v České republice, Jeho Excelence Richard W. Graber. S příspěvkem vystoupili také Vítězslav Dohnal, ředitel Public Interest Lawyers Association, ředitel CEELI Institutu Michael Diedring a zástupce advokátní kanceláře e/n/w/c Erwin Hanslik.

Zároveň byla k podpisu otevřena tzv. **Pro bono deklarace**, jejíž signací mohou advokáti vyjádřit podporu *pro*

bono myšlenke. „Podpis ale nezavazuje k účasti na projektu Pro bono centra. Ke konci července tuto deklaráci, jejíž text je možné najít na stránkách www.probonocentrum.cz, podepsalo šestnáct advokátů,“ upřesňuje koordinátorka centra Veronika Kristková.

Pro bono centrum provozované Public Interest Lawyers Association (PILA) v budově americké ambasády lze ve zkratce chápat jako místo, v němž dochází ke střetu a vypořádání poptávky po *pro bono* asistenci ze strany neziskových organizací a nabídky této pomoci ze strany advokátů. Advokátům přitom toto centrum může přinést značné výhody. Ty spočívají především v redukci administrativních a časových nároků, které jsou s poskytováním této právní pomoci spojeny. Nezbytné administrativní záležitosti a předběžný výběr konkrétních vhodných případů včetně kontroly toho, zda zájemce svou žádost nezneužívá, totiž provádí pracovník zprostředkovacího centra.

Podpisování
Pro bono deklaráce.

**pro
bono**

Pro bono u nás?

ZAPOJTE SE

www.probonocentrum.cz

Pro bono v Evropě?

**European Pro Bono Forum
6. – 7. 11. 2008, Budapešť**

www.pili.org

Neziskové organizace, zapojené do projektu na základě smlouvy s PILA, mohou o *pro bono* pomoc žádat jak pro sebe (pro bono pomoc může mít formu rešerší, právních analýz, poradenství ohledně statutárních nebo pracovníprávních záležitostí apod.), tak i pro své individuální klienty (*pro bono* pomoc je poskytována ve formě právní rady či zastupování v soudním či správním řízení). Jednotlivci mohou podat žádost právě pouze prostřednictvím některé z těchto organizací, a to tehdy, když jim jejich příjmová a majetková situace neumožňuje zajistit si právní pomoc standardním způsobem. Pracovník centra požadavek zkontroluje, případně si vyžádá doplňující informace či kopie relevantních listin a žádost předá některému ze spolupracujících advokátů. Ten pak právní pomoc může, ale také nemusí poskytnout.

„Máme za sebou první tři případy. V jednom z nich šlo o pomoc pro individuálního klienta, ve zbylých dvou žádaly o asistenci samotné neziskové organizace. Naši spolupracující advokáti se případů ujali velmi rychle a ochotně,“ doplňuje Veronika Kristková.

Na konci července Pro bono centrum mohlo počítat s devíti advokátními kancelářemi, které jsou dobrovolně ochotny věnovat část své pracovní kapacity právní pomoci bez nároku na odměnu. „Dvě kanceláře nás také nově samy kontaktovaly a projevily zájem se do projektu zapojit. I když je Pro bono centrum fyzicky umístěné v Praze, velmi rádi bychom spolupracovali i s mimopražskými advokáty. Ne všichni potenciální klienti jsou totiž z Prahy. Vzhledem k tomu, že valná většina komunikace probíhá elektronickou poštou, neměly by zde být praktické překážky,“ říká Veronika Kristková.

Pro bono právní pomoc neboli dobrovolné poskytování právních služeb bez nároku na odměnu ve prospěch obecně prospěšných cílů je rozšířené zejména ve státech západní Evropy a USA. V poslední době je také prosazováno neziskovými organizacemi v zemích střední Evropy, jako je Polsko či Maďarsko. Z *pro bono* pomoci profitují nejčastěji lidé, jejichž přístup ke spravedlnosti je ztížen kvůli nemajetnosti, často navíc v kombinaci s obtížnou osobní situací či třeba zdravotním handicapem.

Problematiky pro bono právní pomoci se bude týkat také druhý ročník European Pro Bono Forum, které se uskuteční v listopadu v maďarské Budapešti. Na European Pro Bono Forum se setká přes dvě stě právníků, zástupců nevládních organizací a akademiků, kteří budou společně diskutovat o trendech rozvoje *pro bono* v kontinentální Evropě. Přihlásit se na akci je možné prostřednictvím www.pili.org.

✦ Autorka je absolventkou PF UK Praha a působí jako dobrovolnice v občanském sdružení PILA.

Advokátní agenda. Ucelený systém pro advokátní kanceláře.

Nejefektivnější je mít kompletní firemní komunikaci pohromadě. Advokátní agenda Vám umožní spravovat advokátní spisy, email, kalendáře, úkoly, pracovní výkazy a mnoho dalšího v jediném uceleném, robustním a špičkově zabezpečeném systému. Mimo to nabízí také možnost elektronického platebního rozkazu, inkaso pohledávek, mobilní přístup přes BlackBerry® či správu všech dokumentů. A to vše také s možností práce offline.

System4u samozřejmě poskytuje také servery a počítače, pronájem a hosting systému i další služby.

Více informací na [system4u s.r.o.](http://system4u.s.r.o.), Křížová 18, 603 00 Brno, info@system4u.cz, tel: +420 543 210 522, www.system4u.cz.

EPRAVO.CZ a Česká advokátní komora vyhlásují
4. ročník prestižní celojustiční soutěže

právník roku 2008

Partneři soutěže:

Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Soudcovská unie ČR,
Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR
Záštitu nad soutěží tradičně přebírá ministr spravedlnosti ČR.

Stálé kategorie Právníka roku 2008

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Právo duševního vlastnictví
- Obor občanských (lidských) práv a svobod včetně práva ústavního

Stálé kategorie se zvláštními kritérii

- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Právník roku volený laickou veřejností

Cenu sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoli právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne v letošním roce mimořádných výsledků (vyjma kategorie Právnická síň slávy – jde o ocenění za celoživotní dílo). Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost, veřejnost laická hlasuje v kategorii Právník roku volený laickou veřejností.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 1. 5. 2008 do 31. 10. 2008.

Zde jsou k dispozici podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníku roku 2008 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 23. ledna 2009 v novém kongresovém hotelu CLARION v Praze-Vysočanech.

epravo.cz

Mercedes-Benz

Generální
partner

ČESKÁ
SPORITELNA

Hlavní finanční
partner

*Společně zakládáme
tradici, kterou si
právníký svět
zaslouží!*

ČESKÉ
RADIOKOMUNIKACE

vodafone

ORCO
PROPERTY GROUP

Čestovní kancelář
FISCHER

ČIAR, ČEŠKA, SMUTNY A ŠPOL.
ADVOKÁTNÍ KANCELAR

Chariton
KONGRESOVÝ HOTEL
PRAGUE

Významní
partneři

TAWAN
TRAVEL MANAGEMENT

JURISTRANS
INTERNATIONAL LEGAL SERVICES

ACTIVA

PARKER

Vládní úřad
u notářského
Alet Čeněk, s.r.o.

DeLonghi
Living Innovation

DAS
Pojistovna právní ochrany, a.s.

LEKÁRENSKÝ
KONGRES

PIONEER
Investments

OLYMPUS
Vše Photo. Nale Budoucnost

océ

Hlavní
partneři

CODEXIS® ADVOKACIE

- jedinečný evropský právní informační software
- společný produkt ČAK a společnosti ATLAS consulting
- komplexní řešení pro odbornou práci členů ČAK, naprostá obsahová spolehlivost a pravidelné aktualizace
- advokátní předpisy, legislativa České republiky a Evropské unie, judikatura českých a evropských institucí, to vše maximálně provázáno
- vysoký uživatelský komfort, přehledné pracovní prostředí, jednoduché a srozumitelné ovládání
- systém neustále rozvíjíme tak, aby vždy odpovídal aktuálním potřebám členů ČAK

**Ještě nepatříte mezi každodenní uživatele?
Udělejte krok vpřed!**

www.codexisadvokacie.cz
klientske.centrum@atlas-software.cz

PROCESINVEST

FINANCOVÁNÍ SOUDNÍCH ŘÍZENÍ

ADVOKÁTŮM NABÍZÍME FINANCOVÁNÍ KLIENTŮ, A TO ÚHRADOU

- soudních poplatků při uplatnění oprávněného nároku
- odměn advokáta za úkony v soudním či rozhodčím řízení
- nákladů v několika procesních stupních
- výdajů na nařízené znalecké posudky
- přisudku protistrany pro případ neúspěchu ve sporu
- exekučních poplatků či jiných s řízením spojených nákladů
- nákladů řízení v zahraničí i pro SKP

Financování poskytovaného typu není ani úvěrem, ani půjčkou, vztahuje se na spory s nárokem nad 500 000 Kč, či 25 000 €. Odměnu vyplácí klient až ze získaného výnosu.

VÝHODY PRO ADVOKÁTA

- Možnost uplatnit oprávněný nárok klienta i pro případ jeho obav z vysokých nákladů na vedení procesu
- Dlouhodobé finanční zabezpečení úkonů v zahájeném řízení
- Možnost partnerské nabídky financování potenciálním klientům
- Financování neomezuje další spolupráci klienta s vlastním advokátem

VÝHODY PRO KLIENTA

- Financování je zároveň ekonomickým nástrojem ke zlepšení bilance podnikatelského subjektu, výsledku jeho auditu, či jeho úvěrové bonity, významné pro hospodářské postavení v konkurenčním prostředí.
- Financování znamená převzetí rizika nákladů protistrany při neúspěchu ve sporu.
- Financování zrovnoprávní postavení klienta proti finančně silné protistraně.

NOVĚ NABÍZÍME

Financování řízení též v zahraničí – převážně v Německu, Rakousku, Slovensku
Odkup bonitní pohledávky, zejména za subjekty v německy hovořících zemích.

Obraťte se proto na nás, poskytneme Vám bližší informace a Vaším klientům pomoc!

WWW.PROCESINVEST.CZ

PROCESINVEST, a. s., Jana Masaryka 252/6, 120 00 Praha 2
tel. +420/266 091 400, fax: +420/266 091 205, e-mail: pravni@procesinvest.cz

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

právnícká firma roku 2008

Leading Law Firm of the Year

Slavnostní vyhlášení proběhne dne 10. listopadu 2008 v hotelu Marriott v Praze.
Pro více informací prosím kontaktujte Lucii Chocholovou,
email: lucie.chocholova@epravogroup.com

Mercedes-Benz

Generální
partner

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

Odborný
garant

UniCredit Bank

Hlavní finanční
partner

ORCO
PROPERTY GROUP

ČESKÉ
RADIOKOMUNIKACE

Významní
partneři

DeLonghi
Living Innovation

ČISAR, ČESKÁ SMUTNÉ A SPOL.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Hlavní
partneři

z právní teorie a praxe

Články

Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku	19
K článku JUDr. Stanislava Křečka „Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku“	22
K promlčení práva na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu	25
K opomíjenému ustanovení o splatnosti ceny a úrocích z prodlení	30
K odposlechu advokáta	32
Zánik nájmu bytu výpovědí pronajímatele bez přivolení soudu	36
Práce z domova	39
„Domácí násilí“ jako změna poměrů odůvodňující zrušení věcného břemene	41
Z judikatury	43 - 48
Z odborné literatury	49 - 57

Shrnutí

Stanislav Křeček: Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku

Autor se kriticky zamýšlí nad některými ustanoveními nového občanského zákoníku, který bude ještě letos projednáván v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, vyjadřuje pochybnosti nad některými podstatnými změnami tohoto základního předpisu a vyslovuje názor, že bude třeba navrhovanou právní úpravu podstatně pozměnit, pokud má tento právní předpis nabýt účinnosti.

Karel Eliáš: K článku JUDr. Stanislava Křečka „Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku“

Článek je reakcí autora na příspěvek JUDr. Stanislava Křečka „Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku“. Připomínám a závěrům doktora Křečka autor oponuje.

Jan Dědič, Jan Lasák: K promlčení práva na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu

Tento článek je zaměřen na některé otázky související s institutem náhrady škody. Právo na její náhradu může v soukromém právu vzniknout na základě různých právních skutečností. Díky své majetkové povaze přitom právo na náhradu škody podléhá promlčení. Problematika promlčení v závazkových vztazích dodnes obsahuje řadu otázek, z nichž některé doposud nebyly vyčerpávajícím způsobem zodpovězeny. Jednou z nich je bezpochyby i povaha promlčení práva na náhradu škody, která vznikla v důsledku neplatného právního úkonu. Této problematice jsou věnovány následující řádky, jakož i vazbě práva na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu a prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady dle § 131 ObchZ, respektive § 183 ObchZ.

Lukáš Klega: K opomíjenému ustanovení o splatnosti ceny a úrocích z prodlení

Článek pojednává o splatnosti ceny a úrocích z prodlení v obchodnězávazkových

vztazích. Ačkoliv je ust. § 369a obchodního zákoníku účinné již od 1. 1. 2005, lze ze současné právní praxe nabýt spíše dojem, že toto ustanovení bylo jaksi přehlédnuto. V žalobách i rozhodnutích soudů je stále jako den splatnosti označován den určený fakturou, a to přes skutečnost, že v případě absence smluvního ujednání je pro tento případ stanovena konkrétní zákonná úprava. Článek rovněž poukazuje na určité nejasnosti, které z ust. § 369a vyplývají (obrat „ledaže dlužník není odpovědný za prodlení“), jakož i chybu, již se při zařazení tohoto ustanovení do obchodního zákoníku zákonodárce dopustil (nesmyslný odkaz ust. § 263 odst. 1 na neexistující odst. 6 a 7 ust. § 369a).

Jiří Ježek: K odposlechu advokáta

Autor reaguje na článek „Nezákonný odposlech advokáta“ doc. JUDr. Pavla Vantucha, publikovaný v BA č. 3/2008. Nesouhlasí s jeho interpretací nálezu II. ÚS 789/2006 a uvádí odlišnou argumentaci pro závěr o nepřipustnosti odposlechu a záznamu komunikace mezi advokátem a klientem. Stať ovšem zdaleka nevyčerpává dané téma – např. situace, kdy by byl odposlouchávaný advokát sám obviněným či podezřelým, není rozebrána do souvislostí (ochrana důvěrných informací klientů takového advokáta atd.) – a dává tak prostor k dalšímu zpracování problematiky odposlechů.

Pavla Šimková: Zánik nájmu bytu výpovědí pronajímatele bez přivolení soudu

Článek se zabývá novelou občanského zákoníku provedenou zákonem č. 107/2006 Sb.

Touto novelou došlo k výrazné změně právní úpravy týkající se zániku nájmu bytů výpovědí pronajímatele. Autorka přibližuje zcela nový obsah ustanovení § 711 a § 712 ObčZ s důrazem na problematiku bytových náhrad a obranu nájemce proti výpovědi.

Ladislav Jouza: Práce z domova

Článek pojednává o způsobech pracovního zapojení, kdy zaměstnanec práci vykonává z domova. Takovými formami jsou například práce na dálku (teleworking), nebo práce doma (homeworking). Zákoník práce České republiky tyto způsoby zaměstnávání umožňuje. Pro formální úpravu lze využít například modifikovanou pracovní smlouvu nebo dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, nebo jejich kombinaci. Domácí práce se mohou uskutečňovat i za pomoci agenturní práce, kdy agentury zaměstnance dočasně „přidělují“ jinému zaměstnavateli. Různé formy práce na dálku jsou využívány ve většině evropských států. Na rozvoj flexibilních a moderních forem pracovněprávních vztahů mají vliv i právní předpisy a doporučení Evropské unie.

Ondřej Veselý: „Domácí násilí“ jako změna poměrů odůvodňující zrušení věcného břemene

Článek navazuje na článek Mgr. Kláry Kocové otištěný v Bulletinu advokacie č. 10/2007, který se zabýval problematikou domácího násilí. Tuto problematiku dále rozvádí na praktický příklad zrušení věcného břemene soudem, je-li jako změna poměrů uváděno domácí násilí. Příspěvek se rovněž zabývá otázkou výše náhrady v takovém případě.

>> Omluva

V čísle 7-8/2008 BA byla nedopatřením redakce u článku JUDr. Pavla Kučery „Trestné činy, jež nemohou být spáchány ve formě pokusu“ uveřejněna fotografie JUDr. Rudolfa Hrubého. Oběma autorům i čtenářům se upřímně omlouváme a zároveň zveřejňujeme skutečnou podobu doktora Kučery.

❖ Red.

Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku

JUDr. STANISLAV KŘEČEK

Dlouho očekávaná novela občanského zákoníku je konečně na světě, tedy resp. na webových stránkách ministerstva spravedlnosti a – v papírové podobě – pro členy ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, který se má návrhem zabývat již na podzim. Jde tedy opravdu již „do tuhého“ a je nejvyšší čas se tímto základním právním předpisem začít vážně zabývat. Zdá se mi však, že to tak dosud v široké, neakademické právnické obci nevypadá...

Je možná příliš troufalé vyslovovat zásadní soudy o díle našich předních znalců civilního práva, ale vyloučeno to jistě není. Dovolím si proto zásadní konstatování, i když s velkým rizikem přílišného zjednodušení: jde hned o několik kroků, u kterých si lze snadno představit, že vedou, ne-li do prázdna, tak jistě do právních zmatků, které, za současného stavu justice, potřebujeme ze všeho nejméně.

Krok první: velmi silně v právní teorii převládá názor, že **doba velkých kodexů je již za námi**. Argumentovat dnes tím, že předchozí právní úpravy civilního práva byly v platnosti desítky nebo dokonce stovky let, je zavádějící. Dnes to být argumentem rozhodně nemůže. Právo se neměnilo proto, že se ani poměry ve společnosti příliš neměnily. Ale je tomu tak i dnes? Dokáže dnes někdo říci, jaká bude česká společnost za deset, dvacet let? Jaké bude potřebovat právní úpravy s ohledem na vývoj práva evropského, rozvoj např. komunikační techniky a techniky vůbec, růst migrace a desítek jiných jevů?

Druhým vážným kontroverzním krokem je téměř **neuvěřitelný rozsah** této zákonné úpravy: 2793 ustanovení (a dvě závěrečná) a kolem 500 stran. Je to způsobeno snahou všechny občanskoprávní vztahy, celé civilní právo, tedy soukromoprávní vztahy, podřídít jednomu právnímu předpisu v jediné „knize“. Ale je tomu skutečně tak? Je snad úprava manželství výlučně věcí soukromého práva, když bez veřejnoprávní úpravy nelze manželství ani uzavřít, ani ukončit, tedy rozvést? Totéž se týká např. právní úpravy sduřovacího práva, rovněž do nového občanského zákoníku zahrnutého. Jde přece o významnou část práva veřejného, nikoliv primárně o soukromoprávní vztahy.

Konečně nelze poukázat na historii vzniku tohoto legislativního počínu, která se projevuje v jeho textu a jež by někdo mohl nazvat zastaralou. Autoři **vycházeli z občanského zákoníku, který byl vytvořen v r. 1937**, ale s ohledem na známé politické události již k jeho zařaze-

ni do československého práva tehdy nedošlo. Pozornost, která je v zákoně věnována např. problematice pastvy, různým kvalitám a různému právnímu režimu stezek a cest, nepřehlednému a snad až kurióznímu právnímu režimu různého druhu zvířat, a naproti tomu úplná absence úpravy právních důsledků např. internetové komunikace, tedy např. spotřebitelských, dálkově uzavíraných smluv (když jinak uzavírání nejrůznějších jiných smluv je v zákoně upraveno), toto podezření jen posiluje. O dlouhodobé stabilitě těchto právních úprav – pokud budou vůbec přijaty – proto nemůže být ani řeči.

Jazyková stránka navrženého zákona bude jistě předmětem vážných zamyšlení. Na straně jedné jistě nelze neuvítat opětné do zákona zavedených a běžně užívaných, a více méně srozumitelných termínů a pojmů jako je „spolek“ nebo „pacht“. Jistě si rádi znovu zvykneme na některé, spíše z literatury známé termíny („výměnek“) nebo na termíny zcela nové („závěra pozůstalosti“, „rozhrady“, „naplavenina a strž“), na straně druhé je skoro nepochopitelná snaha o naprostou a zcela zbytečnou diskontinuitu i tam, kde to vůbec není – i s ohledem na existující legislativu – zapotřebí. Sotva existuje např. praktický důvod pro nahrazení již obecně srozumitelného pojmu „způsobilost k právním úkonům“, dříve užívaným termínem „svěprávnost“.

Dovolím si zde, bez jakéhokoliv nároku na systematickosti, poukázat na některá konkrétní ustanovení. Tak ust. § 10 vnáší do našeho práva **funkci soudce jako zákonodárce**. Odst. 1 tohoto právního ustanovení upravuje užití analogie dosud zcela běžným způsobem („Nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovné úpravy tohoto zákona nebo jiného právního předpisu, posoudí se podle ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému právnímu případu nejbližšího. Ne-li takové ustanovení....posoudí se po důkladném uvážení všech jeho okolností podle zásad, na kterých spočívá tento zákon, a podle zvyklostí soukromého života.“), ale odst. 2 umožňuje něco zcela jiného: „*Nelze-li právní případ rozhodnout podle odst. 1 (lze si vůbec takový případ představit? – pozn. S. K.), posoudí se podle normy, jakou by pro právní případ vytvořil sám soudce s přihlédnutím k právní nauce a ustálené soudní praxi, pokud by byl zákonodárcem....*“ Sotva přijatelné. Zákonem garantovaná možnost ingredience moci soudní do moci zákonodárce již i tak, za dnešních politikosprávních poměrů dost problematická, by mohla jen posílit nepředvídatelnost práva.

Naproti tomu nový zákoník právo na předvídatelnost práva přímo garantuje. V § 14 se stanoví: *Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích. Byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochra-*

ny, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu odchylky. Obávám se, že jde sice o správné, avšak pouze deklaratorní ustanovení. Co to je „přesvědčivé vysvětlení“ a jak se ho v praxi domoci?

K významnému posunu dochází, alespoň podle mě, pokud jde o ochranu pokojného stavu, která je jistě měřítkem představ o fungování, nebo dokonce existenci právního státu. Zatímco současná právní úprava v § 5 stanoví, že pokud došlo k zásahu do pokojného stavu „... lze se domáhat ochrany u příslušného orgánu státní správy,“ pak nová úprava v § 15 stanoví, že „...lze žádat ochranu veřejné moci příslušné podle zvláštního zákona,“ přičemž v § 13 je stanoveno, že „Nestano-li zákon něco jiného, je tímto orgánem (orgánem veřejné moci, pozn. S. K.) soud“. Spatřuji v tom jistý rozpor nebo alespoň ne zcela zřejmý záměr autora. Který „zvláštní zákon“ je míněn a který zákon má stanovit „něco jiného“? Bude o ochraně pokojného stavu nadále rozhodovat soud?

Předmětem diskusí jistě budou **podmínky uzavření manželství**. Varianty: před orgánem veřejné moci (civilní sňatek), nebo před oddávajícím pověřeným k tomu církví nebo dokonce i náboženskou společností (církevní sňatek). „Církevní sňatek lze provést před oddávajícím jakéhokoliv náboženského vyznání, který má obvyklý pobyt na území České republiky, a který provádí svoji duchovní činnost výhradně nebo alespoň z části na území České republiky, pokud církev nebo náboženská společnost, k níž pověřená osoba náleží, nepůsobí na území České republiky jen přechodně a pokud její náboženské obřady mají stálou povahu“ (§ 547a). Nevím (a ze zákona neplyne), co to je „obvyklý pobyt“ duchovního, co to je „výhradně nebo z části“, co to je „nepůsobí...jen přechodně“, a konečně co jsou to náboženské úkony, které mají „stálou povahu“.

Pozornost jistě vzbudí zcela nový institut, kterým je **zákaz rozvodu manželství**. Ust. § 638 odst. 2 říká: „Přesto, že je soužití manželů rozvráceno, nemůže být manželství rozvedeno, byl-li by rozvod v rozporu se zájmem nezletilého dítěte manželů, které nenabýlo svéprávnosti, který je dán zvláštními důvody, nebo se zájmem manžela, který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel a kterému by rozvodem byla způsobena zvláště závažná újma s tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství, ledaže manželé spolu již nežijí alespoň po dobu dvou let“. Příliš mnoho podmínek poskytujících možnost různého výkladu: zvláštní důvody, porušení manželských povinností, převážně nepodílel, zvláště závažná újma, mimořádné okolnosti...

Také jsem nikdy netušil, že v občanském zákoníku budou upraveny **právní důsledky vzniku ostrova**: „Odděl-li vodní tok od pozemku jeho část jako ostrov, je vlastník původního pozemku vlastníkem ostrova. V ostatních případech náleží ostrov vlastníku koryta.“ (§ 962). Nejsem si zcela jist, zda jde v našich podmínkách o praktické ustanovení, ale s ohledem na klimatické změny kdo ví... S tím souvisí i jiné právní ustanovení: „Vzniklá a rozeznatelná část pozemku, kterou vodní tok odplaví k jinému břehu, se stává součástí pobřežního pozemku, pokud původní vlastník k odplavenému pozemku neuplatní své právo po dobu jednoho roku.“ (§ 961). Pokud tedy povodeň odplaví rozeznatelnou část

pozemku, budete mít jako občan celý rok na to, abyste zjistili, zda nebyla odplavena k jinému břehu.

A dále: „Zemina naplavená poznenáhlu na břeh náleží vlastníkově pobřežního pozemku. To platí i o přírůstcích vzniklých působením větru nebo jiných přírodních sil.“ (§ 960). To by asi bez zákona nikoho nenapadlo (sotva by totiž mohl kdokoliv prokázat, že zemina naplavená na břeh je právě jeho), ale striktní zákonná úprava vede k otázce, komu asi bude patřit „zemina“, která sice byla naplavena na břeh, ale nikoliv „poznenáhlu“? Mají takové právní úpravy vůbec nějaký praktický smysl?

Již jsem se zmínil o pozornosti, kterou navržený zákon věnuje **postavení zvířat**. Zvíře tedy již není „věcí“, jak se někteří radovali, ale to zdaleka není vše. Zákon totiž zavádí šest druhů zvířat s rozdílným právním postavením. Budeme rozeznávat zvíře divoké, zajaté, hospodářské, chovné, zkracené, zvíře určené k zájmovému chovu (§ 950) a zvíře bez pána. Posuďte sami: „Zkracené zvíře, které vlastník nestihá, a které se ani samo k vlastníkově v přiměřené lhůtě nevrátí, ač mu v tom nikdo nebrání, se stává zvířetem bez pána a smí si je přivlastnit na soukromém pozemku vlastníka, na veřejném statku pak kdokoliv.“ (§ 938). „Divoké zvíře je bez pána, pokud žije na svobodě. Zajaté zvíře se stane zvířetem bez pána, jakmile znovu získá svobodu a jeho vlastník je bez prodlení a soustavně nestihá ve snaze je znovu zajmout.“ (§ 939). Čtu opravdu dobře? Každý si bude moci na veřejném „statku“ přivlastnit „zkracené zvíře“, které vlastník nestihá? A jak bude vlastník prokazovat, že „zajaté zvíře“ pronásledoval bez prodlení (musí zahájit stíhání třeba do jedné hodiny?) a soustavně a dokonce s úmyslem znovu je zajmout a nikoli s úmyslem třeba je ve volné přírodě jen pozorovat? Každý advokát se na takové spory musí těšit...

Nepochopitelný a sotva přijatelný **zásah do vlastnických práv** obsahuje ustanovení § 911: „Vlastník smí vstoupit na cizí pozemek a odnést si z něho movitou věc, která se tam dostala následkem přirozené síly nebo vyšší moci, ledaže mu ji vlastník pozemku sám bezodkladně vydá. Stejně tak může vlastník na cizím pozemku stíhat chovné zvíře nebo roj včel.“ Až tedy, po případném přijetí nového právního předpisu, na své zahradě uvidí občan procházet se cizího člověka, nebude to vetřelec, který na vstup neměl žádné právo, jak by se mohl někdo domnívat, ale vlastník movité věci (např. čepice), která se mu tam snad dostala působením přírodních sil, tedy např. větrem, a který si hodlá movitou věc odnést. Zda také nějakou vaši movitou věc, pokud byste jej při vstupu na pozemek nepřichytili, ponechám na fantazii čtenáře...

Za pozornost stojí druhá věta této, v předchozím odstavci popsané, zákonné úpravy. Podle ní vlastník může vstoupit na váš pozemek, jen pokud stihá „chovné zvíře“. Pokud se tedy někomu na sousedův pozemek zaběhne pes (kterého jistě za chovné zvíře označit nelze), pak na sousedův pozemek vstoupit nemůže, ale pokud se tam zaběhne např. koza, pak ano. K čemu je tohle, proboha, dobré? A to vůbec nemluvím o tom, že na cizí pozemek nemůže vstoupit ten, kdo podle shora popsaného navrženého § 939 bez prodlení stihá zajaté zvíře bez pána.

Zdá se tedy, že o provázanosti jednotlivých ustanovení dlouho připravovaného zákoníku nemůže být řeč...

Chtěl bych ještě podrobněji popsat již shora zmíněnou úpravu, obecně v zákoně nazvanou **služebnost** „stezky, průhonu a cesty“. Čtete se mnou: „*Služebnost stezky zakládá právo po ní chodit nebo se po ní dopravovat lidskou silou a právo, aby po stezce k oprávněné osobě jiní přicházeli a odcházeli lidskou silou. Se služebností průhonu je spojeno i právo jezdit ručními vozidly.*“ (§ 1093). Důraz zákonodárce na „lidskou sílu“ a „ruční vozidla“ (?) je fascinující. Tedy bude možné jezdit po stezce na kole (ale je vlastně jízda na kole dopravováním se lidskou silou?), ale na motokole, které má přidělaný např. elektrický motor, již to není možné? Proč? Pokud máte právo „průhonu zvířat“, pak můžete jezdit „ručními vozidly“, jen přesně nevím, co tím měl zákonodárce na mysli (jízdni kolo to zřejmě není). Jaký je rozdíl mezi dopravováním se „lidskou silou“ a ručním vozidlem?

Ale to není vše: „*Služebnost stezky neobsahuje právo dít se nosit zvířaty a vláčet po služebním pozemku břemena.*“ (§ 1094). Nikoho by tedy nemělo napadnout po stezce jezdit na koni, nebo dokonce vláčet (!) břemena, ale proč by to nemělo být činěno, z textu právního předpisu zřejmě rozhodně není! Teď ale vážně: nezapomněli se autoři zákona více, než je zdrávo, v tom roce 1937, kdy se snad jezdilo více lidskou silou, ručními vozidly a vláčela se břemena v míře větší, než je tomu dnes? Je-li v novém občanském zákoníku věnováno otázce práva na pastvu pět paragrafů (např. § 1099: „*Právo pastvy se vztahuje na každý druh hospodářských zvířat, nikoliv však na prasata a drůbež*“), je tato otázka více než oprávněná.

Bylo by, alespoň z mého pohledu, vhodné zabývat se právní úpravou bydlení v návrhu nového občanského zá-

koníku, již také pro mediální pozornost, která byla věnována kuriózní a zcela nesmyslné úpravě výpovědi z nájmu bytu bez důvodu, několika druhům souhlasu pronajímatele s tím, kdo může s nájemcem bydlet v bytě, což nemá ve svobodné zemi svobodného světa žádné opodstatnění, nebo ustanovení umožňující od všech – tedy i od stávajících – nájemníků požadovat nájemné, které je dosahováno na volném trhu, z čehož, po jednoduchém nahlédnutí do inzerátů realitních kanceláří, bude patrné, že se ti, kteří žijí z důchodu, budou muset vystěhovat pod onen příslovečný most, pokud nechceme (nebo nemůžeme) každému důchodci vyplácet ze státních prostředků ještě jeden důchod, a ten bude jako nájem odevzdán pronajímateli. Ale je to, v této chvíli, asi zbytečné. Místopředseda vlády a ministr J. Čunek mne osobně ujistil, že publikovaná úprava bytového práva v návrhu občanského zákoníku neplatí, neboť vypracováním těchto ustanovení bylo pověřeno ministerstvo pro místní rozvoj, což ovšem ministr spravedlnosti – garant zákona – popírá. Tak nevím...

Pan ministr spravedlnosti kdesi řekl, že by si představoval účinnost tohoto nového občanského zákoníku od r. 2010. Jistě tak učinil ve svatém reformním nadšení, ale jistě nikoliv po zralé úvaze. Nedávno přijatý ruský občanský zákoník má snad o 1000 ustanovení méně a zaváděl se po částech do praxe čtyři roky. Profesor J. Švestka soudí, že od přijetí zákona by mělo uplynout 4 – 5 let, než bude moci být v praxi používán. Ale v této podobě snad raději ne....

✦ Autor, pražský advokát, je místopředsedou ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a předsedou Sdružení nájemníků ČR.

Ilustrační foto Jakub Stadler

K článku JUDr. Stanislava Křečka „Zamyšlení nad návrhem nového občanského zákoníku“

prof. Dr. JUDr. KAREL ELIÁŠ

Článek doktora Křečka se mi jeví na odborný text příliš politicky zabarvený. Snad proto autor spěchá k poslednímu odstavci a kritice ministra spravedlnosti z ODS

tak rychle, že se nepovznáší nad fakt, že návrh občanského zákoníku představuje apolitický projekt, který získal své jasné obrysy za ministrů Motejla, Bureše a Rychetského, ale i nad elementární nuance právního vyjadřování a např. hned v první větě si plete návrh zákona s jeho novelou, jinde zaměňuje spolčovací právo za sdružovací... Ale i tak se pokusím věcně reagovat.

Vitalita ideje kodifikovaného práva

Zabývám se civilním právem v praxi i teorii na tři desítky let a věru, že jediný obecně známý právní vědec, který stál v kontinentální Evropě proti ideji kodexu, byl Carl Friedrich von Savigny. Moderní doba sice objevila fenomén dekodifikace (poprvé jej vymezil r. 1979 Natalino Irti), zabývá se jím a podle vkusu jednotlivých autorů jej vítá či odmítá. Zároveň však zdůrazňuje (Pio Caroni) potřebu bránit odstředivým tendencím cílovými opatřeními. Vždyť není přesvědčivější zákonodárná reakce na poločas rozpadu francouzského obchodního práva, o němž psal v 80. letech Bruno Opetit, než přijetí nového Code de Commerce! **Právní vývoj posledních let ukazuje, že kodifikační myšlenka není mrtvá.** Různé státy se k ní vrací nebo na ní setrvávají. Přes postup globalizace se Středoevropanovi snad může zdát nezajímavé, že r. 1987 kodifikovaly civilní právo Kuba i Paraguay a v r. 1992 kanadský Québec, ač k poslednímu z nich kontinentální Evropa vzhlíží – vedle zákoníku nizozemského, který rovněž není právě starý – jako k relevantnímu vzoru moderní úpravy občanského práva. Přesvědčivější se může jevit vývoj v Evropě, kde po roce 1991 postupně přijaly nové občanské zákoníky Albánie, Lotyšsko, Rusko, Ukrajina, Litva, Moldávie, kde jsou u konce kodifikační práce v Maďarsku, pokračují v Polsku, zahájeny jsou na Slovensku. Připomenout je třeba i nadnárodní evropskou úroveň, na níž – nehledě k jiným projektům – připravuje von Barova skupina návrh evropského občanského zákoníku. Její výstup (Draft of Common Frame of Reference) je zatím torzovitý a má před sebou ještě dlouhou cestu, ale i tak budí zaslouženou pozornost.

Civilní kodex má kromě jiných účelů, jak jsou obecně známy, také tu funkci, že obecnou a základní úpravou nabízí každému soukromníkově stejnou šanci pořádat si privátní záležitosti podle svého a zároveň každému zaručuje stejné právní zacházení. Tím naplňuje nejen kantovskou myšlenku garancie vnějších podmínek spojujících svobodu jednoho se svobodou druhého, ale také ideu, že lidé jsou si rovni v důstojnosti i právech, otvírající naši Listinu základních práv a svobod. Dekodifikační tendence jdou naopak vstříc přáním jednotlivých zájmových skupin po zvláštním právním zacházení a po zvláštních privilegiích udělovaných jim separátními zákony. Klade se otázka, co je vstřícnější konceptu demokratického a právního státu.

...úkokem civilního kodexu není zavřít život do klece

Soukromý život je neuvěřitelně rozmanitý, a proto musí i psané soukromé právo reagovat na jeho nekonečnou variabilitu nabídkou řešení, chybí-li ujednání stran nebo je-li úmluva vyloučena. Sociální inženýrství dřívější doby šlo naproti tomu cestou nivelizace soukromého života. Výsledkem byly jednoduché úpravy občanského práva – od Mongolska po někdejší NDR – které, včetně té naší – nesnesou se západoevropským standardem srovnání. Čím to, že náš občanský zákoník z r. 1964 měl 510 a např. takřka souběžně přijatý portugalský kodex z r. 1966 2334 ustanovení? Čím to, že Portugalsko potřebuje ve svém občanském zákoníku přes 300 ustanovení o věcných právech, zatímco nám „stačí“ takřka pětkrát méně? A komu snad Portugalsko připadá příliš „out“, ať se podívá na obdobné úpravy v Rakousku, Německu, Švýcarsku, Nizozemí nebo na nové zákoníky Litvy či Lotyšska.

Prosím každého, kdo běduje nad rozsahem osnovy, aby zvážil, co nahrazuje a na místo jakých úprav vstupuje. Předpočteno na znaky, reprezentuje návrh proti rušeným předpisům text rozsahem větší o necelou pětinu. Leccos vyžaduje novou úpravu. Jistěže ne proto, že bychom se chtěli vracet před rok 1950 nebo že bychom chtěli mechanicky opisovat zahraniční vzory.

Úkokem soukromého práva je nabídnout životu k využití možnosti. Je na něm, zda po nich sáhne, či zda bude hledat svobodnou smlouvou jiná řešení. Samozřejmě, jsou úpravy, které jsou i v platném zákoníku využívány více, např. zástavní právo, a jiné méně, např. ustanovení o smlouvě o důchodu. Nejinak tomu bude i v případě nového kodexu. Je dosti s podivem, jaké emoce a soustředěnou pozornost vyvolává text pěti ustanovení o služebnosti pastvy zahrnující pouhé dvě desetiny procenta(!)

celé osnovy, jako by nebyla jiná témata. Ale vlastně ano... návrhu se vytýká, že neupravuje internetovou, resp. elektronickou komunikaci a spotřebitelské právo.

Vskutku, ani s fulltextovým vyhledávačem v osnově občanského zákoníku slovo „internet“ nenajdete. Podstatné ale je, jak je navržena úprava právních jednání a jejich formy. V českých zemích patrně není větší odborník na tzv. počítačové právo a otázky elektronického právního styku než Vladimír Smejkal, který po podrobné analýze návrhu příslušných úprav uzavřel: **„Souhrnně lze říci, že úprava elektronické písemné formy, jak je navržena v novém občanském zákoníku, by neměla činit potíže.“**

Pokud jde o spotřebitelské právo a ochranu spotřebitele, zapracovaly je do svých občanských zákoníků Německo a Nizozemí. Německo však nedůsledně, část úpravy přeneslo do zvláštního nařízení. Většina států Evropského hospodářského prostoru upravuje ochranu spotřebitele mimo občanský zákoník ve zvláštních zákonech: příkladem nejsou jen rakouský zákon z r. 1979 nebo série polských zákonů přijatých v letech 2000 – 2003, ale i zákonná řešení, která zvolily Francie, Itálie, Španělsko, Belgie, Lucembursko, Řecko a další státy. Proto se i přední a mezinárodně uznávaný znalec spotřebitelského práva Hans Schulze-Nölke vyjádřil pro návrh českého řešení při svém nedávném vystoupení v Praze s plným pochopením. Velké potíže, na které v poslední době narazil návrh maďarského občanského zákoníku právě proto, že do svého obsahu spotřebitelské právo zahrnul, ostatně naznačují, že přístup zvolený v naší osnově shodně s většinou evropských států je vhodnější.

Soukromé právo má dát široký prostor svobodné iniciativě jednotlivce, má ale také poskytnout jednotlivci účinnou ochranu: jeho osobnosti a jeho vlastnictví. Ochrana vlastnictví je nesmírně důležitá právě proto, že u nás byla po dlouhá desetiletí nejprve odmítána a poté podceňována. Lze jistě vtípkovat o vetřelci, jemuž snad na cizí pozemek uletěla čepice a který si s ní chce možná odnést i něco dalšího. Staré zákoníky, včetně rakouského z r. 1811 (§ 384), pamatovaly jen na stíhání zvířat a rojů včel na cizím pozemku, ale nauka – a mezi prvními již r. 1871 Antonín Randa – ukázala, že totéž platí o movitých věcech, dostanou-li se mimovolně na cizí pozemek. To ostatně ví každý malý kluk, který si hraje s míčem nebo modelem letadélka. Německý občanský zákoník dospívá k těmto řešením složitou cestou přes úpravu držby (§ 867) a svépomoci (§ 228), ale nové zákoníky Nizozemí a Québecu daly Randovi za pravdu. Pro nás by však mělo být podstatné, že vlastnické právo každého vlastníka má stejný zákonný obsah a ochranu a že to platí jak pro vlastníka pozemku, tak i čepice.

Ochrana vlastnictví předpokládá přesná ustanovení o jeho nabývání a pozbyvání. Nejde jen o převody vlastnického práva, dědění a vyvlastnění, ale i o jiné způsoby, včetně okupace, specifikace, akcese a dalších. I tomu věnují zahraniční zákoníky velkou pozornost. Úsměšek nad návrhem úpravy vlastnického práva v souvislosti s naplaveninou, strží nebo vznikem ostrova vyznívá podivně, uvědomíme-li si, kolik pozemků u nás hraničí s vodními toky a zvláště, kolikrát náš stát postihly v poslední době

povodně a v jakém rozsahu. Obdobnou úpravu má kromě jiných států např. Nizozemí a přes svoji dokonalou meliorační soustavu ji nepokládá za zbytečnou.

Jasně pojmy a přesné čtení

Příznačné pro právní jazyk je důraz na přesnost pojmů s respektem k jejich obsahu. Správná tvorba právních pojmů se dá dobře demonstrovat právě na výrazu „*způsobilost k právním úkonům*“. U něho podle Křečka praktický důvod pro jeho nahrazení „dříve užívaným termínem ‚svéprávnost‘ sotva existuje.“ Předně nejde o dříve užívaný termín, ale o výraz, který z češtiny nikdy nezmizel a používá se zcela běžně; stačí otevřít noviny, zapnout televizi, pustit si rádio. „*Způsobilost k právním úkonům*“ pochází z kuchyně, v níž u nás Zdeněk Kratochvíl vařil na počátku 60. let nové občanské právo a „buržoazní“ právní pojmy nahrazoval „socialistickými“, a kdy podle téhož receptu vznikla „*úhrada za užívání bytu*“ náhradou za „*nájemné*“. Právní jazyk tíhne k úspornosti. Větším počtem slov se vyjadřuje, jen kde nestačí jedině. Říkat „*způsobilost k právním úkonům*“ místo „*svéprávnost*“ je totéž jako označit „*růst*“ za „*kvantitativní změnu směrem vzhůru*“. „*Způsobilost k právním úkonům*“ je navíc výraz neúplný, protože nekrývá, rozdílně od svéprávnosti, deliktivní způsobilost. To vše jsou důvody, ze kterých např. Marta Knappová při jednom ze svých posledních veřejných vystoupení v r. 2002 označila návrat k svéprávnosti za řešení „velmi správné“.

Co platí o svéprávnosti, platí obdobně i o takových pojmech, jako jsou např. stezka, průhon nebo cesta. Každý z nich má přesný obsah. Odbourává potřebu složitě popisovat ve smlouvách i různých evidencích pro standardizované situace, nač má vlastně jeden vůči druhému právo. Tři věty v zákoně způsobí, že nebudou nutné tisíce slov v nejrůznějších dokumentech a záznamech. A kdo chce něco jiného než stezku nebo průhon, nechť si ujedná zvláštní režim, protože tomu přece nic nebrání. Osnova se snaží přesně odlišit jednotlivé pojmy a vtisknout jim jasný obsah, ale čerpá z thesauru českého jazyka a nesnaží se o jazykové novátorství. Ani ta „*rozhrada*“ není novotvar; v návaznosti na zdejší klasickou právní terminologii tento výraz používá monografie o sousedských právech Josefa Bičovského (např. v 2. vydání z r. 1976 na s. 11, 38, 128, 132 až 134, 136 až 139, 141, 143, 144 nebo 145), v níž soudy vděčně hledaly inspiraci, když zákonodárce v r. 1964 úpravu sousedských práv zrušil.

Samozřejmě i zvířata osnova rozlišuje do různých kategorií. Nejde jen o vliv mezinárodních smluv, jimiž jsme vázáni (např. „*zvíře v zájmovém chovu*“). Hlavní je jasné odlišení různých právních situací. Soukromé právo se v tom směru drží běžné terminologie vžitě po celé Evropě. Zdá-li se to někomu na první pohled složité, nechť se podívá na veřejné právo, které rovněž jednotnou kategorii zvířete nedeždí. Vždyť i podle našich zákonů rozlišujeme ve veřejném právu (např. zák. č. 246/1992 Sb., č. 114/1992 Sb., č. 166/1999 Sb., č. 154/2000 Sb., zák. č. 449/2001 Sb., č. 162/2003 Sb. nebo zák. č. 99/2004 Sb. a další) zvířata domácí a chovaná, v zájmovém cho-

vu a hospodářská, původní a nepůvodní, chráněná a zvlášť chráněná, obhospodařovaná lovem, ba i lovená, poraněná, postřelená, také dobytek atd. Tak i tu bychom mohli dát na první dojem a autoritativně mluvit o „nepřehledném a snad až kuriózním právním režimu různého druhu zvířat,“ neuvědomíme-li si, že v této i soukromoprávní sféře má rozlišení své ratio.

Přesnost právního jazyka předpokládá i přesné čtení. Lze dát jistě průchod širavé ironii, že vlastník může stíhat na cizím pozemku kozu, protože ta je chovným zvířetem, zatímco psa nikoli, neb ten chovným zvířetem není, a udiveně se ptát: „*K čemu je to proboha dobré?*“ Lépe by snad bylo podívat se na druhou větu § 911 odst. 1 osnovy, kde jasně stojí, že se stíhací oprávnění vztahuje k chovanému zvířeti. Chovaným zvířetem je samozřejmě i zvíře zajaté (§ 939 odst. 2), takže i na ně stíhací oprávnění dopadá, dokonce jako podmínka udržení si vlastnického práva, tudíž ani zde nejsou posměšné poznámky právě na místě.

Mrtvá litera zákona a bujarý strom života

Význam zákonného textu nelze podceňovat ani přecenit. Je to jen mrtvá litera, která nalezne svou funkci až ve styku s pulzujícím životem – „*kostra*“, jak psal Ernst Rabel, „*kteřá se musí obalit svalstvem a nervy představovanými literaturou a judikaturou*.“ Právě justice má při uvádění zákona v život nezastupitelnou úlohu. Skutečnost, že nejen zákonodárce, ale také soud tvoří právo, lze sotva popřít. Robespierrova maxima, že „slovo ‚soudní tvorba práva‘ ... musí být vymýceno z našeho slovníku,“ v níž se shlížely i zdejší politické poměry před r. 1989, nenalézají v demokratické kontinentální Evropě uplatnění. Za zaznamenání stojí údiv, s nímž Carleton Kemp Allen v klasickém díle *Law in the Making* pozoruje, jak v samotné kolébce civilních kodifikací, vyzývající psané právo, francouzská judikatura zákon doplňuje, mění a přetváří. U nás psal o tomtéž na sklonku 30. let Vladimír Kubeš a na sklonku 60. let Viktor Knapp.

Předvídatelý zákonodárce na to pamatuje, neboť si sám musí uvědomit, že při sebevětší pečlivosti nemůže zákonem upravit vše, s čím se život setkává. Proto dal Jean Etienne Portalis do úvodu Code civil ustanovení zakazující soudu odepřít spravedlnost, proto Franz von Zeiller v obecném občanském zákoníku odkazuje na zásady přirozeného práva, proto Eugen Huber uvozuje švýcarský kodex střízlivě formulovaným pravidlem převzatým od Aristotela, které budí obdiv v celé Evropě a které přejímá i naše osnova (§ 10 odst. 2). Pavel Rychetský se o něm na olomoucké konferenci k návrhu občanského zákoníku vyjádřil v r. 2006, že mělo být v občanském zákoníku už dávno... Na otázku, zda si lze případ, na který míří navržené ustanovení, vůbec představit, mohu snad nejlépe odpovédět tím, co autor sám píše v úvodu svého textu: to ustanovení je v návrhu právě proto, že dnes nikdo nedokáže říci, co všechno bude za dvacet nebo třicet let – na nečekané, mimořádné, raritní situace zákonodárná moc okamžitě reagovat nemůže a leckdy ani nebude.

Je třeba pomyslet i na jiné souvislosti. **Občanský zákoník má být natolik podrobný, aby dal odpověď na drtivou většinu otázek, s nimiž se soukromý život předvídatelně setkává.**

Neučiní-li to, bude judikatura hledat vlastní cesty bez zřetelného vodítka. Jak to dopadá, ví snad každý, kdo judikaturu studuje nebo kdo se s ní setkává v praxi. Protichůdných rozhodnutí ve skutkově shodných případech nalezneme i při rozhodování různých senátů Nejvyššího soudu víc, než je zdrávo. Nejvyšší soud by na to patrně reagoval tak, že tyto disparátní názory posléze překlenou sjednocující stanoviska velkého senátu. Jenže tomu, kdo spoléhal na předchozí rozhodnutí Nejvyššího soudu, podle nichž se např. pohledávka z bezdůvodného obohacení promlčí vždy v subjektivní dvouleté lhůtě, je to málo platné, shodne-li se posléze velký senát Nejvyššího soudu, že pro obchodní právo to neplatí a že dlužník platit musí, protože ještě neuplynuly čtyři roky. A málo platné to bude také věřiteli, který s odkazem na dřívější rozhodnutí uznal svou pohledávku za promlčenou a který „opravné“ stanovisko Nejvyššího soudu zjistil až po čtyřech letech od vzniku pohledávky. Justice si pomáhá, jak může, a dělá to prostředky, které má k dispozici. To není výtká adresovaná soudům, byť jejich některá rozhodnutí zasluží odbornou kritiku. Především jde o selhávání státní exekutivy i zákonodárné moci, které za poslední dvě desetiletí nedokázaly prosadit a přijmout občanský zákoník vhodný pro normální evropský stát. Jde ovšem i o stabilitu judikatury a její předvídatelnost, jak na ni pamatuje § 14 osnovy, na jehož textu se shodli zástupci ministerstva spravedlnosti, soudci občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu i zpracovatelé osnovy na společném zasedání. Pochybnosti o efektivnosti tohoto ustanovení lze snad rozptýlit poukazem, že postup proti němu bude nesprávným úředním postupem se všemi důsledky, které z toho plynou.

Občanský zákoník má být ale také natolik obecný, aby nebránil svobodnému rozvoji soukromého života a umožnil praxi a především judikatuře přizpůsobovat právo společenskému vývoji. Proto nezřídka používá pružné pojmy, které až praxe naplní konkrétním obsahem ve vztahu k jednotlivým případům. Také to zajišťuje kodexu dlouhodobou stabilitu a povrchní úvahy to sotva mohou popřít. Výrazy jako „presvědčivé zdůvodnění“, „zájmy nezletilého dítěte“, „obvyklý pobyt“, „nikoli jen přechodně“, „spravedlivý důvod“, „bez zbytečného odkladu“, „radost“ nebo „omluvitelné vrušení myslí“ či to proklínané „štěstí“ v § 2 odst. 1 osnovy, z něhož představitelům naší exegetické školy vstávají vlasy hrůzou na hlavě, v zákoně nelze definovat a pokusy o to by jen potvrdily starou pravdu, že *omnis definitio in iure civili periculosa est* (Iavolenus). Obecněji formulované pojmy počítají se společenským vývojem a umožňují praxi přizpůsobovat obsah zákonného textu aktuální době, protože zákon nemá být vykládán se zřetelem k poměrům, za nichž vznikl, ale vzhledem k současnosti. Tak např. výraz „bezodkladně“ má dnes podstatně jiný obsah než v dobách, kdy vstupoval v účinnost obecný zákoník občanský a kdy podání zprávy vyžadovalo dny, ba i týdny.

Když návrh se zavrhne...

Osnova občanského zákoníku vznikala osm let. Zkratkovitě je spojována se mnou a s paní docentkou Zuklínovou. Je to do značné míry nespravedlivé vůči dvěma

stovkám dalších odborníků, které se v režii ministerstva spravedlnosti do přípravy návrhu občanského zákoníku zapojili. Byli mezi nimi vynikající představitelé zdejšího akademického světa, vědci na slovo vzatí a ověření tituly, jako např. Jan Dědič, Jan Dvořák, Jan Hurdík, Milana Hrušáková, Zdeňka Králíčková, Jarmila Pokorná, Stanislav Plíva, Senta Radvanová, Ivo Telec, Luboš Tichý a mnozí další, zástupci právní praxe z různých oborů, veřejně známí i neznámí, např. Ludvík Bohman, Milan Holub, Zdeněk Krčmář, Milan Kyjovský, Erich Mrzena, Ladislav Muzikář, Jiří Nikodým, Aleš Pejchal, Jan Petrov, Vlastimil Pihera, Tomáš Richter, Alice Sedláková, Martin Šešina, Miloš Tomsa, Robert Walter, Michal Žizlavský i desítky jiných, stejně jako představitelé nastupující vědecké generace jako Václav Bednář, Karel Beran, Ondřej Frinta, Milan Hulmák, Filip Melzer, Markéta Selucká, Kateřina Ronovská, Petr Těgl, Blanka Tomančáková ... Úplný výčet jmen by zahrnul ještě mnoho místa. A to nemluvím o dalších osobnostech z tuzemska i zahraničí, které se vyjadřovaly k osnově souhlasně i kriticky v odborném tisku nebo na četných konferencích a seminářích. Každý názor byl vzat v úvahu a každý podroben kritické analýze, mnohé se promítly do textu návrhu, jiné se zohledňují v důvodové zprávě. Tak každý, kdo byl schopen a ochoten, výslednou podobu osnovy ovlivnil a za-

nechal v ní svou stopu, ať již formulací právního pravidla, připomínkou k pojetí institutu, anebo třeba jen tím, že podpořil navržené řešení nebo že na jeho námitku argumentačně reaguje důvodová zpráva.

Když v r. 2006 hodnotil návrh našeho nového občanského zákoníku Pierre Widmer ze Švýcarského institutu srovnávacího práva v Lausanne, napsal: „*To, co obecně hodnotím a co na mě udělalo velmi pozitivní dojem, je okolnost, že autoři návrhu se evidentně snažili o to, vytvořit dílo pro 21. století, které se orientuje ve svém mezinárodním okolí a nechává se jím inspirovat. Současně však cítím, že minulost není popřena, nýbrž je navazováno na určitou tradici, která je vždy ještě živá, neboť rakouský občanský zákoník přetrval svá dvě století života vlastně s velkou elegancí a vlastní vitalitou.*“ ... Ale konec konců ... co nám tady v Česku mají co vykládat nějací cizáci, že?

„...*je pohodlné držet se opozice a domáhat se důvěry námitkami a předpovídáním obtíží; vždyť když návrh se zavrhne, tím se i skončí, ale přijme-li se, je třeba nové práce. A proto takováto nepravá moudrost je mor na všechny věci,*“ píše Francis Bacon v eseji XXVI. Být panem Křečkem, rád bych vyčinil svým poradcům.

✦ Autor je vedoucím katedry obchodního práva PF ZČU v Plzni a vedoucím vědeckým pracovníkem Ústavu státu a práva AV ČR.

K promlčení práva na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu

prof. JUDr. JAN DĚDIČ

Mgr. JAN LASÁK

Úvod

Právo na náhradu škody může v soukromém právu vzniknout v důsledku nejrůznějších právních skutečností. Ve své majetkové povaze přitom podléhá institutu promlčení, který v souladu s požadavkem právní jistoty subjektům soukromoprávních vztahů ukládá, aby se oprávnění svých práv v přiměřeně lhůtě domáhali a nenechávali tak dlužníky po dlouhou dobu v nejistotě, zda právo na náhradu škody uplatní, či nikoliv. Problematika promlčení v závazkových vztazích dodnes obsahuje celou řadu otázek, z nichž ně-

kteří doposud zodpovězeny nebyly. Jednou z nich je bezpochyby i povaha promlčení práva na náhradu škody, která vznikla v důsledku neplatného právního úkonu, již jsou věnovány následující řádky, respektive vazba tohoto práva na náhradu škody a prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady dle § 131 ObchZ, respektive § 183 ObchZ.

Právo na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu

Ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ uvádí, že **pro právo na náhradu škody, která vznikla v důsledku neplatnosti právního úkonu dle § 268 ObchZ, počíná promlčecí doba běžet ode dne, kdy se právní úkon stal neplatným.** Objektivní odpovědnost dle ustanovení § 268 ObchZ přitom stíhá toho, kdo neplatnost dotčeného právního úkonu způsobil.

Na první pohled je zřejmé, že ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ nikterak nerozlišuje absolutní neplatnost od neplatnosti relativní dle § 40a ObčZ. V prvé řadě je tak nutné položit si otázku, kdy se právní úkon ve smyslu § 394 odst. 3 ObchZ „stal neplatným“ a od kterého okamžiku tak promlčecí doba práva na náhradu škody, takto vzniklé, počíná běžet.

V případě absolutní neplatnosti je odpověď snadná. **Právní úkon stížený absolutní neplatností je neplatným úkonem od samého počátku, tedy od okamžiku, kdy byl učiněn.** Je-li absolutní forma neplatnosti přítomna, může být soudním orgánem toliko deklarována. V případě absolutní neplatnosti tudíž právo na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatnosti právního úkonu počíná běžet dnem, kdy byl tento právní úkon učiněn.

Oproti tomu v **případě relativní neplatnosti** se právní úkon považuje za platný, ledaže se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti dovolá. **Dovolání se relativní neplatnosti je právním úkonem a v takovém případě nastává neplatnost právního úkonu zpětně ke dni, kdy byl domněle platný právní úkon učiněn.**

Relativní neplatnost a okamžik, kdy se právní úkon „stal neplatným“

V této souvislosti může být sporné, kdy neplatnost ve smyslu ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ nastává; zda k okamžiku, kdy byl původně platný úkon učiněn, anebo dnem, kdy se oprávněná osoba relativní neplatnosti účinným způsobem dovolala. V první řadě tak může oprávněný učinit mimosoudní cestou, tedy oznámit dotčenému subjektu, že se relativní neplatnosti učiněného právního úkonu dovolává.¹ Rovněž je možné se relativní neplatnosti dovolat soudní cestou, a to v rámci podaného žalobního návrhu.

Dokud se oprávněný neplatnosti právního úkonu nedovolá, úkon je považován za platný. Právo dovolat se relativní neplatnosti právního úkonu dle § 40a ObčZ se přitom pro účely obchodního zákoníku promlčuje v obecné čtyřleté lhůtě. To vyplývá z požadavku, aby se právo dovolat se relativní neplatnosti závazku podřízeného obchodnímu zákoníku promlčovalo ve stejné čtyřleté lhůtě, jako právo dovolat se relativní neplatnosti dle ustanovení § 267 odst. 1 ObchZ.

S. Plíva v této souvislosti zastává názor, že i v případech relativní neplatnosti začíná promlčecí doba běžet dnem, kdy byl právní úkon uskutečněn, neboť neplatnost právního úkonu nastává zpětně.² Z názoru S. Plívy tak vyplývá paradoxní závěr, podle kterého oprávněnému běží promlčecí doba práva na náhradu škody z důvodu neplatného právního úkonu i ve chvíli, kdy je právní úkon považován za platný. S tímto názorem se neztotožňujeme, a to i z toho důvodu, že v daném okamžiku žádná škoda vzniklá z důvodu neplatného právního úkonu nemohla vzniknout, neboť tento právní úkon byl v dané chvíli považován za platný.

Podle našeho názoru je třeba znění citovaného ustanovení obchodního zákoníku uvádějící „stal neplatným“ považovat za okamžik, kdy se oprávněný účastník relativní neplatnosti právního úkonu dovolal. Pokud by totiž zákonodárce chtěl, aby počátek promlčecí doby počínal v okamžiku, ke kterému se zpětně považuje za platný, jistě by použil dikci: „kdy byl učiněn“ anebo „...“, ke kterému se stal neplatným“. I z toho důvodu **máme za to, že se počátek běhu promlčecí doby musí stanovit ke dni, kdy se oprávněný relativní neplatností účinným způsobem dovolal.**

Mimosoudní dovolání se relativní neplatnosti je účinné okamžikem, kdy byl takový právní úkon druhé straně doručen. V případě, že je dovolání se relativní neplatností obsaženo v **žalobním návrhu**, je nutné určit, ke kterému okamžiku se oprávněný relativní neplatnosti dovolal. Nabízí se jednak okamžik, kdy byl žalobní návrh podán, anebo okamžik, kdy byla žaloba zaslána dotčenému účastníku soudem. Odpověď nalezneme v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. 29 Odo 102/2003, ze kterého se podává, že **tímto okamžikem je doručení žalobního návrhu osobě, vůči které je třeba se relativní neplatnosti dovolat.**

Škoda ve smyslu ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ

Druhý okruh otázek se dotýká **možné podoby škody** vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu. Ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ totiž nelze vykládat tak, aby „krylo“ ušlý úrok z prodlení. Právo na náhradu škody takto vzniklé je nutno současně odlišovat od restitučních práv založených z titulu bezdůvodného obohacení získaného přijetím plnění z neplatné smlouvy (například z úvěru dle ustanovení § 497 ObchZ). Právo na vydání bezdůvodného obohacení se přitom promlčuje samostatně dle ustanovení § 397 ObchZ ve čtyřleté promlčecí době.³

Úprava práva na náhradu škody evidentně mlčky předpokládá, že škoda vzniklá v důsledku neplatného právního úkonu vzniká takřka okamžikem, kdy se právní úkon stal neplatným nebo bezprostředně poté. Pod škodu ve smyslu tohoto ustanovení lze nepochybně zařadit náklady bezprostředně vynaložené na uzavření neplatné smlouvy.

Není však postaveno na jisto, zda lze pod rozsah ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ podřadit **veškeré škody**, které vznikly a potenciálně teprve vzniknou v souvislosti s uzavřením neplatného právního úkonu, a to včetně těch nároků na náhradu škody, které vzniknou až po uplynutí této promlčecí doby (například zisk z ušlé investice v důsledku toho, že uzavřená smlouva byla shledána neplatnou, nebylo ani včas zapláceno, takže oprávněná strana nemohla investovat peněžní prostředky).

Zatímco dle obecného ustanovení o promlčení práva na náhradu škody (§ 398 ObchZ) začíná promlčecí doba běžet ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo mohl dozvědět o škodě a o tom, kdo je povinen k její náhradě, v případě škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu tato vazba počátku běhu promlčecí doby na vznik škody chybí.⁴ Jinými slovy, **za současného stavu může nastat situace, kdy promlčecí doba práva na náhradu škody uplyne ještě předtím, než nějaká škoda vůbec vznikne.** Stávající znění předmětného ustanovení totiž váže počátek běhu promlčecí doby toliko na objektivní skutečnost, a to okamžik, kdy se právní úkon stal neplatným.

Na právo na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu až po uplynutí promlčecí doby lze nahlížet dvojím způsobem. První možností je, že se o škodu ve smyslu předmětného ustanovení nejedná.

V takovém případě by došlo k aplikaci obecných ustanovení o promlčení práva na náhradu škody v režimu obchodního zákoníku. Druhou možností je škodu takto vzniklou pod rozsah předmětného ustanovení zařadit. V takovém případě se nabízejí dvě alternativy.

V první alternativě lze v souladu s doktrínou i judikaturou konstatovat, že v důsledku promlčení existuje právo v oslabené formě naturální obligace. Z povahy věci lze přitom dovodit, že právo, aby mohlo existovat v oslabené podobě, musí v první řadě nejdříve existovat. Je proto neudržitelné, aby bylo právo na náhradu škody promlčeno dříve, než škoda z důvodu neplatného právního úkonu vůbec vznikne. I. Pelikánová v této souvislosti uvádí, že: „...není možno pripustit začátek behu lhůty před vznikem škody. Možno argumentovat tak, že předpokladem vzniku práva na náhradu škody je mimo jiné vznik škody. Dokud právo nevznikne, nemůže začít běh promlčecí lhůty.“⁵

V takovém případě by bylo nutno posuzovat počátek běhu promlčecí doby dle ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ pouze ve vztahu ke škodě, která k tomuto okamžiku existovala. V opačném případě bychom museli dospět k absurdnímu závěru, že právo na náhradu škody se promlčuje i v době, kdy žádná škoda nevznikla. Na ostatní škodu, kterou poškozený účastník utrpěl v důsledku neplatnosti právního úkonu, by následně byla aplikována obecná ustanovení o promlčení práva na náhradu škody.

I kdyby se judikatura nebo doktrína přiklonila k názoru, že úmyslem zákonodárce bylo podřadit pod tuto zvláštní promlčecí dobu podle § 394 odst. 3 ObchZ nároky na náhradu veškerých škod, které vznikly a potenciálně teprve vzniknou v souvislosti s uzavřením neplatné smlouvy, jsme přesvědčeni, že v posuzovaném případě by uplatnění námitky promlčení bylo možno posoudit jako rozporné s poctivým obchodním stykem, případně dobrými mravy.

Zásada výkonu práva v souladu s dobrými mravy plyne z § 3 odst. 1 ObčZ, který zní: „výkon práv a povinnos-

tí vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.“ Ústavní soud v této souvislosti dovodil, že: „ustanovení § 3 Občanského zákoníku, dle kterého výkon práv nesmí být v rozporu s dobrými mravy, platí i pro výkon práva vznést námitku promlčení.“⁶

...za současného stavu může nastat situace, kdy promlčecí doba práva na náhradu škody uplyne ještě předtím, než nějaká škoda vůbec vznikne.

Institut dobrých mravů je do civilního práva zakotven, neboť pozitivní právo nemůže pamatovat na všechny eventuality, které mohou ve společenských vztazích, a tedy i v obchodních vztazích, nastat. V konkrétním případě může být aplikace určitého pravidla chování, stanovená pozitivním právem, nespravedlivá.

K tomu dochází především v situacích, kdy se některý účastník právního vztahu chová způsobem, kterým zneužívá své právo plynoucí z konkrétní právní normy na úkor druhého účastníka.⁷ Jako korektiv nespravedlivého důsledku aplikace právní normy na konkrétní případ slouží obecné zásady soukromého práva, které se aplikují i v obchodních vztazích. Ty vtiskují občanskému právnímu řádu vnitřní jednotu, souladnost a řád, mohou často zneužití konkrétního ustanovení pozitivního práva zabránit a přispět tak ke spravedlivé aplikaci práva.⁸

Všeobecně se uznává, že obecné zásady soukromého práva, a tedy i práva obchodního, jsou pramenem práva a lze je aplikovat i proti výslovnému znění právní normy, je-li účelem zmírnění tvrdosti zákona a nastolení spravedlnosti v soukromoprávních vztazích. Jsou totiž vůdčími idejemi, a tak jednotlivá ustanovení zákona je nutno vykládat v souladu s nimi a nikoliv proti nim.⁹ „I v případě, že doslovný výklad zákona by umožňoval jeho aplikaci v rozporu s dobrými mravy, je třeba se přiklonit k interpretaci odpovídající celkovému duchu zákona, odpovídající základním principům právní úpravy. Nepoctivost a nemravnost nemůže být v souladu se zákonem.“¹⁰

Obecné zásady představují právní kategorii, která je podložena platným právem. Třebaže nejsou jednotlivé obecné zásady občanského práva výslovně vyjádřeny,

Ilustrační foto Jakub Stadler

nicméně vyplývají z jednotlivých soukromoprávních norem, platí nesporně bez ohledu na to, zda jsou v právní úpravě vyjádřeny či nikoliv.¹¹ I Ústavní soud přitom konstatoval, že „pojem ‚dobré mravy‘ nelze vykládat pouze jako soubor mravních pravidel užívaných jako korektiv či doplňující obsahový faktor výkonu subjektivních práv a povinností, ale jako příkaz soudci rozhodovat v souladu s ekvitou (*haec aequitas suggerit*), což ve svých důsledcích znamená nastoupení cesty nalézání spravedlnosti.“¹² Dobré mravy ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ tak mají význam nejen interpretační, ale i normativní jako korektivum ekvity pro tu oblast, kterou potřebuje, aby mohla dostat ideji spravedlnosti.¹³

Nejvyšší soud ke korektivu dobrých mravů uvedl, že: „smyslem tohoto ustanovení je zamezit výkonu práva, který sice odpovídá zákonu, avšak odporuje dobrým mravům... Není tedy vyloučeno, že i takový výkon práva, který odpovídá zákonu, může být shledán v rozporu s dobrými mravy a že mu proto bude soudem odeprána právní ochrana ... Postup soudu dle ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ má místo v situacích, kdy:

- k výkonu práva založeného zákonem dochází z jiných důvodů, než je dosažení hospodářských cílů či uspokojení jiných potřeb,
- hlavní nebo alespoň převažující motivací je úmysl poškodit či znevýhodnit povinnou osobu (tzv. šikanozní výkon práva),
- je případně zřejmé, že výkon práva vede k nepřijatelným důsledkům projevujícím se jak ve vztahu mezi účastníky, tak na postavení některého z nich navenek.“¹⁴

Zásada výkonu práv s poctivým obchodním stykem pak plyne z § 265 ObchZ, který stanoví, že: „výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepoživá právní ochrany.“

Jako jednání, jež je v rozporu s poctivým obchodním zákoníkem je takové jednání, které „směřuje k podstatnému narušení formálně právní rovnosti stran... Z termínu ‚nepoživá právní ochrany‘ přitom vyplývá, že uvedená práva nelze vymáhat, popř. je vykonat právním úkonem (např. odstoupením od smlouvy).“¹⁵ **Takové ujednání, ze kterého vzešla účastníkovi obchodněprávního vztahu práva, jejichž uplatnění by bylo v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, není neplatné, ale tato práva nebudou vymahatelná.** Soud uplatněný nárok v rozsahu, v jakém je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepřizná a odeprá výkonu takového práva právní ochranu tím, že neumožní výkon takového práva.¹⁶

K nepsaným zásadám soukromého práva řadí právní nauka i aplikační praxe zásadu „*nemo turpitudinem suam alegare potest*“, tj. nikdo nemůže mít prospěch ze zneužití práva či z porušení práva anebo z toho, že nejednal v dobré víře,¹⁷ resp. nikdo nemůže mít prospěch z vlastní nepoctivosti.¹⁸

Výkon práva v rozporu s dobrými mravy a poctivým obchodním stykem a rozpor se zásadou „*nemo turpitudinem suam alegare potest*“ je možné v komentovaném případě spatřovat v tom, že škoda byla způsobena účastníkem, který neplatnost závazkového vztahu zavinil. Jím uplatněnou námitku promlčení lze tedy za daných okol-

ností možno posoudit jako rozporné s poctivým obchodním stykem a vyhovění této námitce by zjednálo žalovanému prospěch z vlastní nepoctivosti, a proto by soud výkonu takového práva neměl přiznat právní ochranu. V novém občanském zákoníku je tato zásada zachycena v ustanovení § 6 odst. 2 návrhu.

V této souvislosti stojí za to poznamenat, že dle ustanovení § 522 návrhu nového občanského zákoníku se právo na náhradu škody promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a kdo za ni odpovídá, nejpozději však za 10 let. Toto ustanovení přitom má platit i na situace, kdy škoda vznikne v důsledku neplatného právního úkonu, neboť je prosto zvláštního ustanovení pro běh promlčecí doby pro právo na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu. Problémům nastiněným v tomto článku tak předchází.

Běh promlčecí doby práva na náhradu škody v důsledku neplatného (vadného) usnesení valné hromady

Odborná literatura doposud neřešila ani otázku vztahu práva na náhradu škody dle ustanovení § 394 odst. 3 ObchZ k právu na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného usnesení valné hromady.

V ustanovení § 131 odst. 4 ObchZ se uvádí: „osoby, které utrpěly škodu v důsledku toho, že rozhodnutí valné hromady bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami, mají právo na její náhradu.“ Právo na náhradu takto vzniklé škody se v souladu s ustanovením § 757 ObchZ řídí ustanovením § 373 a n. ObchZ, neboť se jedná o právo na náhradu škody vzniklé v důsledku porušení povinností stanovených obchodním zákoníkem.

Otázka vzniku toho práva může vyvstat ve třech případech. První možností je, že právo na náhradu škody může vyplynout z rozhodnutí soudu o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady dle ustanovení § 131 odst. 1 a 2 ObchZ, respektive § 183 ObchZ. Ve druhém případě může být právo na náhradu této škody založeno na rozhodnutí soudu, který sice rozhodne, že usnesení valné hromady je stiženo vadou dle ust. § 131 odst. 1 ObchZ, avšak neplatnost v souladu s ust. § 131 odst. 3 nevysloví. To ostatně výslovně stanoví § 131 odst. 4. Třetí okruh otázek může nastat v situacích, kdy návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podán nebyl, a přesto určitým osobám vznikla v důsledku vady usnesení valné hromady škoda.

S ohledem na předešle diskutovanou problematiku nás bude zajímat nejprve první možnost, tedy situace, kdy neplatnost usnesení valné hromady byla soudem vyslovena. Za této situace může vzniknout otázka, zda se právo na náhradu škody takto vzniklé promlčuje dle obecných ustanovení o promlčecí době pro práva na náhradu škody dle ustanovení § 398 ObchZ anebo se jedná o škodu vzniklou v důsledku neplatného právního úkonu dle § 394 odst. 2 ObchZ.

Naše odůvodnění spočívá v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu. V rozhodnutí ze dne 12. března 2002,

sp. zn. 29 Odo 528/2001, Nejvyšší soud rozhodl, že „*usnesení valné hromady není právním úkonem; samotným usnesením valné hromady nemůže dojít ke změně smlouvy uzavřené mezi společností a třetí osobou.*“ Pokud je stávající judikatura taková, že usnesení valné hromady není právním úkonem, pak se nabízí, že se nelze v případě vyslovení neplatnosti právního úkonu domáhat náhrady škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu, neboť usnesení valné hromady právním úkonem není. Z toho vyplývá, že právo na náhradu škody vzniklé v důsledku vadného právního úkonu dle ustanovení § 131 odst. 4 ObchZ musí být podrobena obecné úpravě promlčecí doby pro náhradu škody dle ustanovení § 398 ObchZ. Běh této promlčecí doby tak nevhodné regulací pro běh promlčecí doby práva na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu nepodléhá. Totéž platí i pro případy, kdy soud sice konstatuje, že při přijímání usnesení valné hromady došlo k porušení společenské smlouvy, právních předpisů, zakladatelské listiny nebo stanov, avšak neplatnost napadeného usnesení z důvodů uvedených v § 131 odst. 3 ObchZ nevysloví. K tomu uvádí § 131 odst. 4 věta druhá ObchZ: „*Toto právo [na náhradu škody] mají osoby uvedené v předchozí větě i v případě, že soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady z důvodů uvedených v odstavci 3.*“

Může však padnout otázka, zda může poškozenému vzniknout právo na náhradu škody v důsledku usnesení valné hromady, které bylo přijato v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami, aniž by byl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady vůbec podán.

V komentáři k obchodnímu zákoníku vydaném nakladatelstvím Bova Polygon se konstatuje, že právo na náhradu škody dle § 131 odst. 4 ObchZ je podmíněno tím, že soud prohlásí neplatnost usnesení valné hromady, anebo tím, že návrh zamítne z důvodů uvedených v § 131 odst. 3 ObchZ.¹⁹ Ustanovení § 131 odst. 8 ObchZ v této souvislosti stanovuje, že pokud návrh na vyslovení neplatnosti valné hromady dle odst. 1 a 2 nebyl podán, případně byl neúspěšný, lze platnost valné hromady přezkoumávat jen v rejstříkovém řízení, ve kterém soud rozhoduje o povolení zápisu skutečnosti založené takovým usnesením, ledaže se usnesení valné hromady dostalo do rozporu s obsahem stanov nebo společenské smlouvy s donucujícím ustanovením zákona.

I. Štenglová k tomu uvádí: „*Prohlášení usnesení valné hromady za neplatné nad rámec upravený v ustanovení § 131 a § 183 by mohlo znamenat podstatný zásah do práv takových osob, a to zpravidla zásah tím větší, čím delší doba by uplynula od přijetí usnesení, do jeho prohlášení za neplatné.*“²⁰ I z toho důvodu Nejvyšší soud konstatoval, že poté, co marně uplynula lhůta pro podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, anebo byl takový návrh podán, avšak neplatnost vyslovena nebyla, pak již nelze platnost vadného usnesení přezkoumávat ani jako předběžnou otázku v jiném řízení (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 1999, sp. zn. 1 Odon 101/1997). V komentáři k obchodnímu zákoníku v autorském kolektivu J. Dědiče přitom bylo

uvedeno, že soud nemůže posuzovat otázku, zda usnesení bylo vydáno protiprávně ani jako otázku předběžnou, neboť mu v tom brání právě ustanovení § 131 odst. 8 ObchZ.²¹

Z toho vyplývá i náš závěr, podle kterého **soud nemůže přiznat právo na náhradu škody dle ustanovení § 131 odst. 4 ObchZ, pokud nebude prohlášena neplatnost usnesení valné hromady, anebo pokud nebude tento návrh zamítnut z důvodů uvedených v § 131 odst. 3 ObchZ.** Navíc, ustanovení § 131 odst. 4 věta druhá ObchZ uvádí, že „*toto právo mají osoby uvedené v předchozí větě i v případě, že soud nevysloví neplatnost usnesení valné hromady z důvodů uvedených v odstavci 3.*“ Z tohoto ustanovení vyplývá jeden jednoznačný závěr, a to, že **právo na náhradu škody mají poškozené osoby i v případech, kdy soud neplatnost usnesení valné hromady dle § 131 odst. 3 ObchZ nevysloví.** Z díkce „*i v případě*“ lze současně dovozovat, že právo na náhradu škody dle věty první je spojeno s vyslovením neplatnosti napadeného usnesení valné hromady. Pokud usnesení valné hromady nebude prohlášeno za neplatné, případně nedojde k situaci, kdy soud neplatnost usnesení valné hromady z důvodů uvedených v § 131 odst. 3 ObchZ neprohlásí, nelze se práva na náhradu škody dle § 131 odst. 4 dovolávat.

Závěr

V tomto článku jsme se zabývali povahou promlčecí doby práva na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu ve smyslu ustanovení § 394 odstavce 3 ObchZ. Toto ustanovení vykazuje určité nedostatky. Především neváže běh promlčecí doby práva na náhradu škody na okamžik vzniku škody, nýbrž jej pojí k okamžiku, kdy se právní úkon stal neplatným – tedy k okamžiku, kdy byl učiněn absolutně neplatný právní úkon, respektive k okamžiku, kdy se oprávněný dovolal relativní neplatnosti.

Takto určený počátek běhu promlčecí doby však zakládá možný výklad, podle kterého se právo na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatnosti právního úkonu promlčí ještě předtím, než škoda vůbec vznikne. Výchoiskem z takto paradoxního závěru se jeví být dvě možnosti. Podle první je nutné škodu vzniklou po uplynutí promlčecí doby práva na jeho náhradu podřadit pod obecnou promlčecí dobu práva na náhradu škody dle § 398 ObchZ. Druhou možností je posoudit v takovém případě vznesení námitky promlčení jako v rozporu s dobrými mravy, poctivým obchodním stykem, případně se zásadou *nemo turpitudinem suam alegare potest*.

V této souvislosti vyvstala i otázka, zda se ustanovení o běhu promlčecí doby práva na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného právního úkonu aplikuje i na právo na náhradu škody vzniklé v důsledku neplatného usnesení valné hromady dle § 131 odst. 4 ObchZ. Domníváme se, že nikoliv.

❖ Prvý autor je advokát a vysokoškolský pedagog, druhý autor je asistent předsedkyně Nejvyššího soudu a doktorand na katedře obchodního práva PF MU Brno.

- 1 Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2266/99.
- 2 Plíva, S. In Štenglová, I.; Plíva, S.; Tomsa, M.: Obchodní zákoník. Komentář. 10. vydání. C. H. Beck, Praha, s. 1128.
- 3 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 813/2001, publikované v Soudní judikatuře, 2003, č. 10, s. 802 a n.
- 4 Srov. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. ASPI, Praha 1997, komentář k § 394.
- 5 Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 3. díl. Linde, Praha 1996, s. 853.
- 6 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 15. 1. 1997, sp. zn. ÚS 309/95.
- 7 Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 992/99.
- 8 Srov. Havel, B.: K aplikovatelnosti dobrých mravů v obchodním styku. Obchodní právo, 2001, č. 2 nebo Spáčil, J.: Dobré mravy v českém občanském zákoníku a v judikatuře, Právní rozhledy, 2004, č. 18.
- 9 Eliáš, K., Dvořák, T. a kol.: Obchodní zákoník. Praktické poznámkové vydání s výběrem literatury. 5. vydání. Linde, Praha 2006, s. 35. Srov. Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 49.
- 10 Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 3. díl. Linde, Praha 1996, s. 461-462. Srov. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 988-989.
- 11 Srov. Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 19.
- 12 Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 643/04.
- 13 Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2001, sp. zn. 20 Cdo 263/2001, publikováno v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, 2001, sv. 5.
- 14 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99.
- 15 Stuna, S. a kol.: Obchodní zákoník s podrobným komentářem pro právní a podnikatelskou praxi. Trizonia, Praha 1992, s. 291.
- 16 Viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání. C. H. Beck, Praha 2006, s. 988-989, či rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99 ze dne 29. 3. 2001. V rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2005, sp. zn. 32 Odo 159/2004 ze dne 31. 1. 2005 se uvádí: „Podnikatelé mají širokou smluvní volnost, která je omezena pouze právními předpisy. Ustanovení § 265 ObchZ směřuje proti zneužívání práva, kdy ujednání v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku není sice neplatné, ale soud v takovém případě uplatněný nárok nepřizná.“
- 17 Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné, 1., 4. vydání, ASPI, Praha 2005, s. 54.
- 18 Viz rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 14. května 1997, sp. zn. II. ÚS 28/96, v němž se uvádí: „Ve všech těchto případech jde sice o právní úkon neplatný pro nedostatek vážné vůle, avšak účastník, který předpokládal, že jde o úkon učiněný vážně, se ho může dovolávat tak, jako kdyby byl platný a to vzhledem k zásadě upravené v § 3 OZ a zásadě nemo turpitudinem suam allegans auditor, což je situace vedlejšího účastníka, resp. jeho právního předchůdce, neboť jak připouští i sama stěžovatelka, zůstalo vzhledem ke smrti obdarovaného neprokazatelné, že tento o předstíraném projevu vůle stěžovatelky věděl.“ Srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 22. 2. 1995, sp. zn. II. ÚS 42/9422 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2342/2004 nebo i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2007, sp. zn. 8 Azs 118/2006.
- 19 Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. Bova Polygon, Praha 2002, s. 1173. Obdobně Faldyna, F.: Obchodní právo. Meritum, Praha 2005, s. 363.
- 20 Štenglová, I. in Dědič, J., Kříž, R., Štenglová, I.: Akciové společnosti, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2003, s. 258 nebo Štenglová, I. In Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 9. vydání, C. H. Beck, Praha 2004, s. 410.
- 21 Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. Bova Polygon, Praha 2002, s. 1173.

K opomíjenému ustanovení o splatnosti ceny a úrocích z prodlení

Mgr. LUKÁŠ KLEGA

Zákonem č. 554/2004 Sb. bylo s účinností ke dni 1. 1. 2005 do obchodního zákoníku doplněno ust. § 369a, které upravuje otázku splatnosti ceny a úroků z prodlení. Ačkoliv se jedná o ustanovení, které má pro obchodnězávazkové vztahy mimořádný význam, je do dnešního dne často opomíjeno, a to jak advokáty, tak i soudy.

Zákon č. 554/2004 Sb. zakotvuje pravidla stanovená směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ze dne 29. června 2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Účelem této směrnice bylo sjednotit pravidla platebních operací v jednotlivých členských státech, protože výrazné rozdíly představují překážku fungování vnitřního trhu.

Ačkoliv ust. § 369a obchodního zákoníku již stanoví pro okamžik splatnosti zcela odlišná pravidla, je stále téměř samozřejmé, že v žalobách, platebních rozkazech i rozsudcích nalezneme ustanovení, dle kterých se úroky z prodlení počítají ode dne následujícího po dni, který je jako den splatnosti věřitelem určen v dlužníkovi za-

slané faktuře. Skutečná pravidla stanovená obchodním zákoníkem jsou tak zcela opomíjena a stále se pouze mechanicky pokračuje v již zavedené praxi, která však už v současné době nemá oporu v platném právním řádu.

Z ust. § 369a obchodního zákoníku vyplývá, že ve vztahu mezi podnikateli nebo ve vztahu mezi podnikateli a veřejnoprávními korporacemi nebo podnikateli a státními příspěvkovými organizacemi, jehož předmětem je úplatná dodávka zboží nebo služeb, vzniká věřiteli právo na úrok z prodlení stanovený předpisy práva občanského dnem následujícím po dni splatnosti nebo po uplynutí lhůty k placení ceny dodávky stanovenými smlouvou. Z výše uvedeného ustanovení, je-li porovnáno s ust. § 261 obchodního zákoníku, které určuje právní vztahy řídicí se obchodním zákoníkem, především vyplývá širší rozsah právních vztahů ust. § 369a obchodnímu zákoníku podřazených. **Ust. § 369a se totiž vztahuje rovněž na:**

- vztahy mezi podnikateli a státem či samosprávnou územní jednotkou, a to i když se netýkají zabezpečování veřejných potřeb;
- vztahy mezi podnikateli a dalšími subjekty veřejnoprávního charakteru, než je pouze stát či samosprávná územní jednotka.

Působnost ust. § 369a obchodního zákoníku je tak širší než působnost ostatních jeho ustanovení o obchodně-

závazkových vztazích.

Pro případ, že den či lhůta splatnosti nejsou stanoveny smlouvou, jsou pak v ust. § 369a odst. 2 obchodního zákoníku stanovena pravidla jejich určení. Následující pravidla se tak týkají situací, kdy smlouva o okamžiku splatnosti mlčí, vůbec neexistuje či je z nějakého důvodu takovéto její ustanovení neplatné. Nutno zdůraznit, že **veškerá dále uvedená pravidla se uplatní, aniž by bylo zapotřebí výzvy k plnění.**

Prvním pravidlem tak je, že splatnost ceny nastane **uplynutím 30 dnů ode dne, kdy dlužník obdržel fakturu nebo obdobnou žádost o zaplacení.**

Není-li možno určit den obdržení faktury nebo obdobné žádosti o zaplacení, nastává splatnost **uplynutím 30 dnů od obdržení zboží nebo služby.** Z toho ustanovení tak vyplývá, že jelikož není nutná výzva k plnění, bude často v případném soudním sporu pro věřitele podstatně výhodnější neprokazovat skutečnost doručení faktury či obdobné výzvy (ke kterým mohlo dojít mnohem později), ale požadovat úroky z prodlení již od uplynutí třicátého dne od obdržení zboží či služby dlužníkem.

Další pravidlo pak stanoví, že **obdrželi-li dlužník fakturu nebo obdobnou žádost o zaplacení dříve než zboží nebo služby, nastává splatnost uplynutím 30 dnů od obdržení zboží nebo služby.** Situace bude tedy shodná jako v případě, kdy by faktura vůbec zaslána nebyla.

Poslední pravidlo pak stanoví, že **jestliže zákon nebo smlouva ukládá převzetí nebo ověření shody zboží nebo služby se smlouvou a jestliže dlužník obdrží fakturu nebo obdobnou žádost o zaplacení před nebo při převzetí nebo před nebo při ověření shody, nastává splatnost uplynutím 30 dnů po tomto pozdějším datu.**

Pro právní zástupce znamenají výše uvedená pravidla vítané zjednodušení, spočívající zejména v tom, že **odpadá nutnost dlužníka dále vyzývat ke splnění jeho povinnosti,** přičemž v následujícím soudním řízení pak není nutné prokazovat doručení této výzvy a úroky z prodlení pak požadovat dle stanovených pravidel. To znamená značné zjednodušení, protože mnozí klienti, ač faktury či obdobné výzvy k zaplacení zasílají, nejsou následně schopni doručení výzvy prokázat.

Výše uvedené však již nelze říci o dalších pravidlech v ust. § 369a obchodního zákoníku stanovených. Dle odst. 3 tohoto ustanovení má věřitel **právo požadovat úroky z prodlení jenom v míře, v jaké splnil své zákonné a smluvní povinnosti a jestliže neobdržel dlužnou částku v době její splatnosti, ledaže dlužník není odpovědný za prodlení.** Především není jasné, proč vůbec je tento text v zákoně obsažen, jelikož ani za dřívější účinnosti nebylo přece možné požadovat úroky z prodlení z částky, kterou věřitel obdržel v době splatnosti, popř. z části, kterou obdržel. Tento text se tak jeví jako duplicitní, protože rovněž ust. § 369 odst. 1 obchodního zákoníku stanoví, že dlužník je povinen platit úroky z prodlení, jen je-li v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části. Nicméně velmi nevhodným je dle mého názoru použití obratu „ledaže dlužník není odpovědný za prodlení.“ V českém právním řádu, ať už v režimu práva občanského či obchodního, dlužník zásadně odpovídá za prodlení

vždy. Pokud prodlení vznikne, přičemž to vznikne, neplní-li dlužník včas, neexistují žádné okolnosti, které by ho mohly z této odpovědnosti jaksi „vyvinut“. Je sice pravda, že dlužník není ve smyslu ust. § 365 obchodního zákoníku v prodlení, když nemůže splnit svůj závazek v důsledku prodlení věřitele, nicméně v tomto případě se pak nejedná o prodlení, za které by dlužník nebyl odpovědný, ale o situaci, kdy v prodlení vůbec není. Dle českého právního řádu prostě neexistuje prodlení, za které by dlužník nebyl odpovědný – odpovědný je vždy.

Důležité je rovněž ustanovení § 369a odst. 4. Dle tohoto ustanovení **dohoda stran odchylná od výše uvedených ustanovení a dohoda o výši úroku odchylná od výše stanovené předpisy práva občanského, která je i s ohledem na konkrétní okolnosti případu, praxí zavedenou mezi stranami a na obchodní zvyklosti zřejmě zneužívající ve vztahu k věřiteli, je neplatná. Jestliže soud zjistí, že dohoda podle věty první je zneužívající a neexistuje objektivní důvod pro úpravu ve smlouvě odchylnou od odstavců 2 a 3 nebo o odchylné výši úroku, použijí se odstavce 2 a 3 a výše úroku stanovená předpisy obecného občanského práva; právo na náhradu škody podle § 369 odst. 2 není dotčeno.** K výše uvedené neplatnosti soud přihlíží i bez návrhu, přičemž je nutné zdůraznit, že nemá žádné moderační právo. Dále je nutné zdůraznit rovněž to, že se výše uvedené ustanovení týká pouze dohody, která je zneužívající ve vztahu k věřiteli, nikoliv však dlužníkovi. V rámci ust. § 263 odst. 1 je toto ustanovení zařazeno mezi ustanovení kogentní, nicméně s tím, že se nelze odchýlit od ust. § 369a odst. 4 až 7. Jelikož má však ust. § 369a pouze pět odstavců, zůstává stále nejasné, jakou záhadnou právní úpravu tajemná ustanovení § 369a odst. 6 a odst. 7 obsahují.

Účelem tohoto článku je, vedle poukázání na do určité míry nedomyšlené zakotvení tohoto institutu do obchodního zákoníku, především vůbec připomenout existenci a význam zmíněného ustanovení, protože jeho aplikace na konkrétní právní případy může znamenat v mnohých případech značné zjednodušení.

✦ Autor je advokátním koncipientem v Ostravě.

Ilustrační foto

K odposlechu advokáta

Mgr. JIŘÍ JEŽEK

V článku „*Nezákonný odposlech advokáta*“ (Bulletin advokacie č. 3/2008) se doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc., zabývá instituty upravenými v ust. § 88 a § 88a tr. ř., resp. situací, když je odposlouchávaným advokát, obsáhle cituje náleze Ústavního soudu ve věci stěžovatele Mgr. Jaroslava Čapka (II. ÚS 789/2006), připomíná advokátní povinnost mlčenlivosti a s odkazem na zmíněný náleze Ústavního soudu navrhuje de lege ferenda úpravu ust. § 88 tr. ř. tak, aby zapovídalo odposlech a záznam telekomunikačního provozu nejen mezi obviněným a obhájcem, ale též mezi advokátem a klientem.

Byť souhlasím s názorem, že odposlech a záznam komunikace mezi advokátem a klientem by neměl být umožněn nikdy (tj. nejen v případech, kdy je klientem obviněný a advokát má procesní postavení obhájce), nemohu akceptovat postupy a úvahy, kterými k takovému závěru dospěl docent Vantuch v citovaném článku.

Za nesprávnou považuji především interpretaci nálezu II. ÚS 789/2006 a za nepřesné též úvahy o mlčenlivosti advokáta.

Mlčenlivost a odposlechy

V článku se píše: „*Odposlech a záznam telekomunikačního provozu upravený v ustanoveních § 88 a § 88a TrŘ úzce souvisí s mlčenlivostí advokáta, která je základním pilířem jeho činnosti. Povinnost mlčenlivosti advokáta dává klientovi advokáta jistotu, že s obsahem jejich rozhovoru, k němuž došlo v souvislosti s poskytováním právních služeb, nemohou být seznámeny třetí osoby.*“

Souvislost mezi odposlechy a povinností mlčenlivosti již stě je, ovšem cítím ji jinak – povinnost mlčenlivosti nepovažuji za pilíř činnosti advokáta (stejně jako např. povinnost mlčenlivosti není pilířem činnosti duchovního), ale za její nezbytnou součást. „Základním pilířem“ advokacie je specifický, důvěrný vztah mezi advokátem a klientem, přičemž zvláštnost (specifičnost) onoho vztahu uznává i stát; upravuje ho a poskytuje mu určitou ochranu (proto by ho sám stát neměl nabourávat odposlechem).

Zatímco vymezením povinnosti mlčenlivosti advokáta zákonodárce definuje vztah mezi advokátem a klientem, pak omezení výslechu advokáta – § 99 odst. 2 tr. ř. – či omezení odposlechu obhájce – § 88 odst. 1, třetí věta tr. ř. – je zejména projevem ochrany vztahu advokát – klient.

Povinnost mlčenlivosti je povinností advokáta – nikoli někoho jiného, např. policisty (nebo novináře). Policista (resp. vyslyšající orgán činný v trestním řízení) je vázán povinností respektovat státem uznanou povinnost

mlčenlivosti; tyto dvě povinnosti (advokáta a vyslyšajícího) však nespádají v jedno.

Povinnost mlčenlivosti má zajišťovat, že advokát nesdělí třetí osobě informace získané v souvislosti s poskytováním právních služeb; neposkytuje však jistotu, že se třetí osoba nedozví ony informace jinak – kupř. proběhla-li by schůzka advokáta s klientem v restauraci, nezaručuje povinnost mlčenlivosti, že obsah jejich hovoru neuslyší nikdo cizí. Probírá-li klient s advokátem své věci telefonicky, není povinnost mlčenlivosti advokáta zárukou, že hovor není odposloucháván (ať již legálně či nelegálně, orgány státu či třetí osobou).

Nález II. ÚS 789/2006

V článku citované rozhodnutí Ústavního soudu řešilo v prvé řadě náležitosti a předpoklady vydání příkazu k poskytnutí údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (ve smyslu ust. § 88a tr. ř.; nikoli tedy odposlechů dle § 88 tr. ř.).

Ve zkratce šlo v daném případě o toto: – stěžovatel je advokátem, který zastupuje svého klienta v řadě restitučních sporů (mj. proti státu), v nichž jde o značné majetky. Policie tohoto advokáta odposlouchávala, přičemž důvodem (záminkou) bylo prověřování podezření ze spáchání tr. činu podvodu dle § 250 odst. 1, 4 tr. z., spočívající v tom, že ve zmíněných restitučních sporech měl coby advokát určité skutečnosti zamlčovat či uvádět neúplně, zpochybňovat tím podmínky konfiskace majetku, čímž se měl snažit uvést v omyl státní orgány a tím neoprávněně získat majetek jiných osob ve prospěch svého klienta. Soudkyně Okresního soudu Praha-východ vyhověla žádosti policejního orgánu a vydala příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu účastnické stanice a jeho kanceláře za tři předchozí měsíce. Trestní věc byla nakonec po dvou letech a po ingerenci Nejvyššího státního zastupitelství odložena.

Ústavní soud zrušil zmíněný příkaz soudkyně Okresního soudu Praha-východ a Policii ČR přikázal zničit získané záznamy o uskutečněném telekomunikačním provozu, které se v listinné podobě stále nacházely v příslušném trestním spise.

V odůvodnění nálezu Ústavní soud příkře zkritizoval postup orgánů činných v trestním řízení, policejním orgánem počínaje, soudkyní okresního soudu konče. Současně poznamenal, že celá situace logicky svádí k domněnce, „že se stát snaží vylepšit svou procesní pozici (v restitučních sporech), a to minimálně získáním informací prostředky orgánů činných v trestním řízení a dalších mocenských složek, nejde-li přímo o pokus o zastrašení účastníka řízení“. Takový postup označil za zcela nepřijatelný v demokratické společnosti a hodný odsouzení.

Ústavní soud konstatoval, že se soudkyně okresního soudu při rozhodování o vydání příkazu dle ust.

§ 88a tr. ř. vůbec nezabývala tím, zda bylo trestní řízení řádně zahájeno, resp. nezaobírala se důvodností podezření, ani tím, k čemu jsou požadované informace třeba v rámci trestního řízení, ale na základě vágní žádosti policejního orgánu vydala příkaz, který ani neobsahoval řádné odůvodnění.

Se zněním nálezu nelze než souhlasit a je jistě správné, že byl v článku obsáhle citován.

Docent Vantuch ovšem místy odkazuje na předmětné rozhodnutí Ústavního soudu způsobem, který budí rozpaky – mj. píše: „*Ústavní soud v nálezu II. ÚS 789/2006 výslovně uvedl, že advokát je vázán mlčenlivostí a skutečností významné pro trestní řízení nemůže sdělovat orgánům činným v trestním řízení, nic mu však nebrání sdělovat je při telefonické (e-mailové, faxové i jiné) komunikaci s klientem.*“ Proti uvedené tezi nic nenamítám, ale v citovaném judikátu ji nenacházím – buďto nemám k dispozici zcela kompletní znění nálezu (čerpal jsem z textu získaného na internetu – <http://nalus.usoud.cz> a www.judikatura.cz) nebo jde o chybný odkaz.

Na úplném závěru čtete: „*V nálezu II. ÚS 789/2006 Ústavní soud uvedl, že odposlech advokáta je vyloučen, protože je nezákonný. Proto de lege ferenda navrhuji promítnutí tohoto nálezu do trestního řádu, konkrétně v podobě doplnění ustanovení § 88 odst. 1 věta druhá a třetí TrŘ o pasáže mnou psané tučně:*

Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným, stejně jako mezi advokátem a jeho klientem, je nepřipustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, nebo advokát se svým klientem, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít (§ 88 odst. 1 TrŘ).“

Pomineme-li určitou těžkopádnost navrhovaného znění (pojmy advokát – klient subsumují pojmy obhájce – obviněný, na čemž dle mého nic nemění ani případy obhajoby ex offio, takže uvádění obou dvojic pojmů se jeví jako nadbytečné), pak opět **musím konstatovat, že tvrzený názor Ústavního soudu (autorem původního článku tučně zvýrazněný) se mi v daném nálezu nepodařilo objevit.** Mám za to, že ona myšlenka („odposlech advokáta je vyloučen, protože je nezákonný“) v citovaném rozhodnutí Ústavního soudu není a bohužel k ní ani nelze dojít výkladem nálezu.

Předně proto, že sám advokát měl být podezřelým. Navíc v případě řešeném Ústavním soudem nešlo o vlastní odposlech telekomunikačního provozu (§ 88 tr. ř.), ale o zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a tr. ř.), což – jak sám docent Vantuch uvádí – není totéž. Byť obě je zásahem do soukromí a do listovního (telekomunikačního) tajemství, nelze přehlížet rozdílnost intenzity těchto zásahů – odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu dle § 88 tr. ř. jsou získány zvukové nahrávky hovorů (včetně označení čísel, z nichž je voláno, času atd.), zatímco postupem dle § 88a tr. ř. je získán „jen“ přehled volání sledovaného čísla (označení, zda šlo o hovor přijatý či „odchozí“, označení druhého čísla, event. identifikace IMEI telefonů, čas hovoru, doba hovoru atd.) – obsah komunikace zůstává neznámý.

Doc. Vantuch uvádí také rozdílné působení časové – příkaz k odposlechu dle § 88 tr. ř. působí do budoucna (nahrávány budou hovory uskutečněné po vydání příkazu), naproti tomu příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu působí zpětně (jsou získávány údaje o již proběhlé komunikaci). Za významnější pokládám rozdíl v intenzitě zásahu do soukromí a tajemství přepravovaných zpráv, jak je uvedeno výše. Z tohoto rozdílu plyne i rozdílná úprava v trestním řádu – odposlech a záznam dle § 88 tr. ř. jakožto hlubší zásah do soukromí a do tajemství přepravovaných zpráv je upraven přísněji – umožněn je jen v řízení o určitých trestných činech (zejména zvlášť závažných úmyslných trestných činech), použitelnost záznamu jako důkazu je podmíněna připojením předepsaného protokolu a také je zde významně omezení spočívající v nepřipustnosti odposlechu komunikace mezi obhájcem a obviněným.

Naproti tomu získávání údajů o telekomunikačním provozu postupem dle § 88a tr. ř. takto omezeno není – ani pokud jde o závažnost trestného činu, pro který se trestní řízení vede, ani podmíněností použitelnosti zjištěných údajů a není ani stanovena nepřipustnost tohoto postupu, měl-li by se dotýkat komunikace mezi obviněným a obhájcem.

Obávám se, že advokát – ani tehdy, je-li obhájcem – není de lege lata chráněn před tím, aby byly dle § 88a tr. ř. získány údaje o jeho komunikaci s klientem (obviněným), neboť analogická aplikace omezení formulovaného v druhé a třetí větě ust. § 88 odst. 1 tr. ř. není možná. Ta by přicházela v úvahu tehdy, bylo-li by ust. § 88a tr. ř. ve vztahu subsidiarity k ust. § 88 tr. ř., což si – jak z výše uvedeného patrně – nemyslím.

Je však pravda, že k rozdílným závěrům by mohl svědět předmětný náleží Ústavního soudu, neboť výrokem II. přikázal zničit vytištěné údaje o telekomunikačním provozu (zřejmě nesprávně označeny jako záznamy o uskutečněném telekomunikačním provozu) a v odůvodnění se podává, že „*na danou situaci nejpozději v okamžiku odložení trestní věci dopadlo v plné míře per analogiam ustanovení § 88 odst. 5 trestního řádu, ze kterého vyplývá, že je nutno záznamy předepsaným způsobem zničit, a to ve všech formách, v nichž se nacházejí ve spise.*“ Ústavní soud tedy dovodil analogickou aplikovatelnost ust. § 88 odst. 5 tr. ř. na produkty získané postupem dle § 88a tr. ř. (To je ostatně to jediné nové ve zmiňovaném nálezu, neboť požadavek nezbytnosti důvodného podezření a vymezení náležitosti příkazu dle § 88 tr. ř. formuloval Ústavní soud již dříve v rozhodnutí II. ÚS 615/2006.)

Proč by měl být odposlech advokáta a klienta omezen

Byť současné znění § 88 odst. 1 tr. ř. výslovně zakazuje pouze odposlech a záznam komunikace mezi obhájcem a obviněným, mám za to, že dopad onoho zákazu je širší a výkladem lze dovodit i omezení jiná.

Omezení odposlechu – ve smyslu věty druhé a třetí prvního odstavce § 88 tr. ř. – se nepochybně vztahuje nejen na komunikaci mezi obhájcem a obviněným, ale též na komunikaci mezi obhájcem a obžalovaným či obhájcem

a odsouzeným; toto plyne přímo z textu trestního řádu (srov. § 12 odst. 7 tr. ř.).

Dle mého by omezení mělo dopadat i na komunikaci mezi podezřelým a „jeho“ advokátem – vyplývá to ze smyslu tr. řádu, resp. ze vztahu mezi pozicemi podezřelého a obviněného. Postavení podezřelého nutně předchází postavení obviněného, které lze označit z hlediska trestního řízení za závažnější („těžší“, „horší“). Je sice pravda, že obviněnému trestní řád přiznává určitá práva (zejm. § 33 tr. ř.), zatímco u podezřelého obdobné vymezení jeho práv chybí, ale to je dáno tím, že obviněný (nikoliv podezřelý) je „ústřední postavou“ trestního procesu, a proto je úprava jeho pozice věnována mnohem větší pozornost. Význam úpravy práv obviněného tkví ve vymezení jeho pozice a práva na obhajobu; rozhodně nemůže být chápán jako zvýhodnění obviněného oproti podezřelému. Trestní řád umožňuje použití některých prostředků jen proti obviněnému – osobě, které již bylo sděleno obvinění; obviněný tedy může být podroben těžším omezením svých občanských práv než pouhý podezřelý.

Bylo by nelogické, pokud by obviněnému byla přiznána výsada toho, že jeho komunikace s obhájcem (osobou, která mu poskytuje právní pomoc) nemůže být odposlouchávána a zaznamenávána, zatímco podezřelému by byla upřena a jeho komunikaci s advokátem, poskytujícím mu právní pomoc v souvislosti s podezřením ze spáchání trestné činnosti, by bylo možno odposlouchávat a zaznamenávat.

Opačný postoj by bylo možno dovést až do absurdní situace, kdy by podezřelá osoba byla zadržena, jakožto za-

držena (nikoli však ještě obviněná) by si zvolila obhájce (srov. § 76 odst. 6 tr. ř. – takže by zde byli v pozici obhájce – podezřelý, nikoli obhájce – obviněný) a byť má zadržovaný podezřelý právo na poradu s obhájcem bez přítomnosti třetí osoby (§ 76 odst. 6 tr. ř.), jejich telekomunikační spojení by bylo možno odposlouchávat a zaznamenávat.

Následující výkladová otázka zní, zda je vyloučen odposlech (a záznam) pouze mezi podezřelým a advokátem, poskytujícím mu právní pomoc v souvislosti s podezřením ze spáchání tr. činnosti, nebo mezi podezřelým a advokátem, poskytujícím i jinou právní pomoc.

Mám za to, že **vyloučen má být odposlech a záznam jakéhokoliv podezřelého s advokátem, pokud se jedná o komunikaci advokát – klient (podezřelý)**, a to zejména proto, že druhá varianta by vyžadovala vyslechnutí hovoru až do té fáze, kdy by bylo patrné, že se poskytuje právní služba v souvislosti s podezřením, což by byl nezřídka stejný okamžik, kdy by byly sdělovány právě informace choulostivé. Další argumentace je totožná s tou, uvedenou níže stran odposlechu komunikace mezi advokátem a klientem.

Další úvahy již vyžadují argumentaci v ústavní rovině. Ustanovení § 88 tr. ř. upravuje průlom do ústavního práva na soukromí (čl. 10 odst. 2 Listiny, čl. 8 Evropské úmluvy), resp. Ústavou garantovaného listovního (telekomunikačního) tajemství (čl. 13 Listiny), přičemž limity tohoto průlomu je třeba hledat opět na úrovni Ústavy (obecně čl. 4 odst. 2, 3, 4 Listiny, k odposlechům navíc čl. 8 odst. 2 Evropské úmluvy). Při užití postupu dle § 88 tr. ř. musí být proto respektován účel a smysl ústavně dovoleného průlomu a dbáno také na zachování dalších ústavních práv.¹

Ilustrační foto Jakub Stadler

To je konečně i důvodem pro omezení odposlechu, které je výslovně formulováno v druhé a třetí větě prvního odstavce § 88 tr. ř. – odposlech komunikace mezi obhájcem a obviněným by byl nejen zásahem do telekomunikačního tajemství a soukromí, ale navíc zásahem do práva na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny, čl. 14 odstavce 3 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, čl. 6 odst. 3 Evropské úmluvy).

Jelikož právo na obhajobu vždy převáží nad zájmem, který dovoluje prolomit telekomunikační tajemství, je zákaz odposlechu komunikace mezi obhájcem a obviněným formulován přímo v zákoně. Další případy konkurencí zájmu, dovolujícím prolomit telekomunikační tajemství, s ústavními právy (jinými slovy posouzení, zda jde o nezbytný zásah v legitimním veřejném zájmu) by měl v konkrétních případech řešit soud v rámci soudní kontroly – i proto je stanovena nezbytnost soudního příkazu k zásahu do práva dle čl. 13 Listiny při postupu dle § 88 a § 88a tr. ř.

Vedle nepřipustnosti nařízení odposlechu telefonní stanice obhájce pro případ komunikace s obviněným či odposlechu stanice obviněného výhradně pro komunikaci s obhájcem (kterou lze dovodit přímo z textu § 88 tr. ř. a kterou formuluje např. doc. Pipek²) je třeba za nepřipustné označit i nařízení odposlechu telefonní stanice obhájce obecně (doc. Vantuch v této souvislosti zmiňuje snahu orgánů činných v trestním řízení „dostat klienty přes advokáta“³), neboť jde také o zásah do ústavního práva na obhajobu.

Další variantou je situace, že bude navrhován odposlech advokáta, který není v žádném vztahu s obviněným či podezřelým z tr. činu, pro jehož objasnění je odposlech zaměřen, tzn. nebude obhájcem, ani nebude poskytovat právní službu podezřelému (ale např. by poskytoval právní pomoc svědkovi nebo by byl zmocněncem zúčastněné osoby).

Při rozhodování o návrhu státního zástupce na odposlech telefonní stanice advokáta, který není obhájcem, by soud vedle posouzení dalších podmínek (zejména řádné zahájení tr. řízení, které připomíná nález II. ÚS 789/2006, důvodnost předpokladu dosažení účelu odposlechu – tj. zjištění významných skutečností pro konkrétní tr. řízení atd.) měl při hodnocení nezbytnosti a přiměřenosti zásahu přihlídnout též k ochraně důvěrného vztahu mezi obhájcem a klientem.

Byť je důvěrnost obecného vztahu mezi advokátem a klientem (obecného ve smyslu i mimo vztahu obhájce – obviněný) uznávána a chráněna pouze „běžnými“ zákony (tj. nikoli normami ústavního pořádku), měla by její ochrana zásadně vést k zamítnutí návrhu na odposlech advokáta. Ona důvěrnost by měla být okolností, která by sama o sobě měla ústit v posouzení odposlechu jako zásahu do základních práv, který je nepřiměřený (obdobně by např. nemělo být schváleno umístění „štěnice“ do zповědnice).

Shrnutí

Advokát může být z hlediska užití § 88 tr. ř. v různých situacích – může být obhájcem obviněného (z tr. činu, pro jehož objasnění má být odposlechu užito). Zde zákon zakazuje provádění odposlechu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným; právní věda hovoří o nepřipustnosti nařízení odposlechu stanice obhájce pro případ komunikace s obviněným či odposlechu stanice obviněného výhradně pro komunikaci s obhájcem.⁴ **Já považuji za nepřipustný odposlech obhájce obecně, neboť se jedná o zásah do práva obhajoby srovnatelný s odposlechem komunikace mezi obhájcem a obviněným.**

Advokát může poskytovat právní službu také osobě, která je podezřelá (z tr. činu, pro jehož objasnění má být odposlechu užito). Mám za to, že na tyto případy dopadají tatáž omezení jako na komunikaci mezi obhájcem a obviněným, tj. nařízení odposlechu telefonní stanice takového advokáta je nepřipustné.

Advokát nemusí být v žádném právním vztahu s obviněným či podezřelým (z tr. činu, pro jehož objasnění má být odposlechu užito), ale může zastupovat osobu s nějakou vazbou na obviněného, resp. podezřelého. Žádost o nařízení odposlechu na telefonní stanici advokáta by měla být posouzena jako nepřipustný zásah do základního práva (čl. 4 odst. 4 Listiny), který by jednak nedovoleně řetězil odposlechy (má-li relevantní informace klient, nelegitimizuje to nikterak odposlech advokáta), a zasahoval by do základních práv více lidí, než je nezbytné, a jednak by nabourával důvěrnost vztahu advokát – klient, již stát aprobejuje. Odkázat je možno i na zásadu zdrženlivosti – § 2 odst. 4 tr. ř.

Advokát by mohl být i sám obviněným či podezřelým z tr. činu, pro jehož objasnění má být odposlechu užito (což byla mimochodem situace stěžovatele ve věci II. ÚS 789/2006, resp. situace předstíraná policií). V takových mimořádných případech asi nebude možné dovodit zákaz odposlechu telefonní stanice advokáta; vytvářeli bychom tím jakousi zvláštní skupinu obviněných, pro což těžko najít zákonnou oporu. Úvaha neřeší odposlechnuté hovory mezi advokátem a klientem, který není obviněný (ani podezřelý), je-li odposlouchávána stanice klienta.

Lze uzavřít, že zcela obecný zákaz odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi advokátem a klientem právní řád nezná a (žel) na této věci nic nemění ani nález Ústavního soudu II. ÚS 789/2006.

✦ Autor je advokátem v Ostravě.

Poznámka redakce:

S účinností od 1. 7. 2008 byla zákonem číslo 177/2008 Sb. úprava odposlechu a záznamů telekomunikačního provozu novelizována. Článek k nové úpravě uveřejníme co nejdříve.

1 Srov. též rozhodnutí II. ÚS 502/2000.

2 Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. C. H. Beck, Praha 2003, str. 359 uprostřed.

3 Doc. Vantuch odkazuje na názor tajemníka ČAK JUDr. Kryma, publikovaný v Lidových novinách 5. 4. 2007 v článku J. Reichla „Šlechta si vládě stěžuje na policii“.

4 Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.: Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. C. H. Beck, Praha 2003, str. 359 uprostřed.

Zánik nájmu bytu výpovědí pronajímatele bez přivolení soudu

JUDr. PAVLA ŠIMKOVÁ

Úvod

Před více než rokem došlo k výrazné změně právní úpravy zániku nájmu bytu výpovědí pronajímatele, a to novelou občanského zákoníku provedenou zákonem č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů.

Výpovědní důvody, pro které byl pronajímatel oprávněn dát nájemci výpověď z nájmu bytu, byly zákonnou úpravou rozděleny. Do ustanovení § 711 odst. 2 ObčZ zákonodárce soustředil výpovědní důvody, pro které je pronajímatel oprávněn vypovědět nájem bytu nájemci bez přivolení soudu a v ustanovení § 711a odst. 1 ObčZ vymezil ty výpovědní důvody, pro které je přivolení soudu nezbytné, aby výpověď byla považována za platnou.

Výpovědní důvody a výpověď

Ve smyslu ustanovení § 711 odst. 1 ObčZ má pronajímatel právo dát nájemci výpověď z nájmu bytu bez přivolení soudu jen ze zákonem taxativně stanovených výpovědních důvodů.

Pro připomenutí uvedme, že pronajímatel je oprávněn nájemci vypovědět nájem bytu dle ustanovení § 710 a § 711 odst. 2 ObčZ bez přivolení soudu z těchto důvodů:

- nájemce nebo ti, kdo s ním bydlí, přes písemnou výstrahu hrubě porušují dobré mravy v domě;
- nájemce hrubě porušuje povinnosti vyplývající z nájmu bytu, zejména tím, že nezaplatil nájemné a úhradu za plnění poskytovaná s užíváním bytu ve výši trojnásobku měsíčního nájemného a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu nebo nedoplnil peněžní prostředky na účtu podle § 686a odst. 3 ObčZ;
- nájemce má dva nebo více bytů, vyjma případů, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby užíval pouze jeden byt;
- nájemce neužívá byt bez vážných důvodů nebo byt bez vážných důvodů užívá jen občas;
- jde-li o byt zvláštního určení nebo o byt v domě zvláštního určení a nájemce není zdravotně postižená osoba.

Výše zmíněná novela občanského zákoníku změnila obsahovou stránku výpovědních důvodů uvedených v § 711 odst. 2 ObčZ jen v jednom případě, a to v nově zformulovaném výpovědním důvodu hrubého porušování povinnosti vyplývající z nájmu bytu dle § 711 odst. 2 písm. b) ObčZ, když se za hrubé porušování povinnosti vyplývající z nájmu bytu považuje zejména nezaplacení nájemného a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu ve výši trojnásobku měsíčního nájemného a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu. Dále bylo do tohoto výpovědního důvodu nově výslovně vloženo oprávnění pronajímatele k vypovězení nájmu bytu za nedoplnění peněžních prostředků na účtu podle § 686a odst. 3 ObčZ nájemcem ve stanovené lhůtě. Rovněž se do tohoto výpovědního důvodu nově také zahrnuje oprávnění pronajímatele vypovědět nájem bytu nájemci z důvodu nenahlášení změn v počtu osob užívajících byt.

Přestože není mým cílem podrobně se zabývat jednotlivými výpovědními důvody, dovoluji si u dvou z nich alespoň krátkou vsuvku. **Domnívám se, že výpovědní důvod užívání dvou nebo více bytů a výpovědní důvod neužívání bytu bez vážných důvodů nebo jen občas je v naší právní úpravě v současné době již nadbytečný.** Tyto výpovědní důvody měly svůj smysl v době státní regulace výše nájemného, kdy zákonodárce nedovoloval nájemcům užívání několika bytů se zvýhodněnou výší nájemného. Jelikož však již státní regulace nájemného byla zrušena, pominula, podle mého názoru, odůvodněnost využití těchto výpovědních důvodů. V současné době dochází buď k uzavírání nových nájemních smluv s dohodnutou výší nájemného, nebo k jednostrannému zvyšování nájemného dle zákona č. 107/2006 Sb. (byty s tzv. regulovaným nájemným). A v demokratickém státě je přece věcí každého občana (nájemce), kolik bytů je schopen užívat a kolik v přeneseném slova smyslu „tržních nájemných“ je schopen a ochoten platit. Vždyť sankce výpovědi v podobě výpovědního důvodu hrubého porušování povinnosti vyplývající z nájmu bytu (nezaplacení nájemného nebo úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu) by zůstala zachována i nadále.

Výpověď pronajímatele musí být učiněna v písemné formě. Musí dále splňovat obecné náležitosti stanovené pro právní úkony ustanovením § 37 ObčZ. Výpověď z nájmu bytu musí rovněž obsahovat i náležitosti konkrétně vymezené ustanovením § 711 odst. 3 ObčZ. Je to uvedení důvodu výpovědi, výpovědní lhůty, bytové náhrady (náleží-li nájemci dle občanského zákoníku) a poučení nájemce o možnosti podat do šedesáti dnů žalobu na určení neplatnosti výpovědi u soudu.

Občanský zákoník hovoří v příslušném ustanovení § 711 odst. 3 ObčZ o povinnosti pronajímatele uvést do výpovědi z nájmu bytu zajištění bytové náhrady (náleží-li nájemci dle občanského zákoníku), což je matoucí. Následující § 712 odst. 1 ObčZ totiž uvádí, co je podle občanského zákoníku chápáno pod pojmem bytová náhrada. Za bytovou náhradu je zde považován pouze náhradní byt a náhradní ubytování, nikoliv však již přístřeší. Přitom právě přístřeší je pronajímatel nájemci u těchto výpovědních důvodů (s výjimkou jednoho případu) povinen zajistit (§ 711 odst. 5 ObčZ). K vyřešení otázky, zda je správné do písemné výpovědi uvádět povinnost zajistit přístřeší, je třeba si vzít na pomoc judikaturu Nejvyššího soudu ČR. V rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. července 1997, sp. zn. 2 Cdon 568/97, byl vysloven právní názor, že „přístřeší je bytovou náhradou svého druhu“. Na základě této judikatury by tedy bylo správné uvádět ve výpovědi z nájmu bytu povinnost zajištění přístřeší.

Jelikož se jedná o výpověď z nájmu bytu jakožto o hmotněprávní úkon, **je třeba tuto výpověď řádně nájemci doručit. V tomto případě nepostačí fikce doručení předpokládaná u procesněprávních úkonů**, stanovená ustanovením § 45 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen o. s. ř.).

Bytové náhrady

Novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 107/2006 Sb. výrazně pozměnila i právní úpravu týkající se bytových náhrad. Zákonodárce nejen v některých případech neopravil dřívější ustanovení vztahující se k výpovědním důvodům a k nim náležejícím bytovým náhradám, ale v jednom případě i zcela vynesl – netuším, zda záměrně – možnost jakékoliv ochrany nájemce, když mu nepřiznal žádnou formu bytové náhrady.

Při podrobnější analýze současného právního stavu jsem dospěla k názoru, že **podle současného občanského zákoníku v případě zániku nájmu bytu výpovědi pronajímatele bez přivolení soudu nájemci náleží pouze bytová náhrada svého druhu, a to přístřeší.**

Podíváme-li se totiž důsledněji na ustanovení § 712 odst. 5 ObčZ nelze si nevšimnout, že skončí-li nájemní poměr výpovědi pronajímatele podle § 711 odst. 2 písm. a), b), c), d) ObčZ, stačí při vyklizení poskytnout přístřeší. Následující věta, která hovoří o rodině s nezletilými dětmi ve vztahu ke skončení nájmu výpovědi pronajímatele, totiž odkazuje na ustanovení dřívějšího občanského zákoníku, které již v současné právní úpravě nelze dohledat. Tudíž je dle mého názoru neaplikovatelná. Zákon odkazuje na ustanovení § 711 odst. 1 písm. c) a d) ObčZ, které podle dřívější právní úpravy obsahovalo výpovědní důvod hrubého porušování dobrých mravů v domě a hrubého porušování povinnosti vyplývající z nájmu bytu. U těchto výpovědních důvodů mohl soud na návrh nájemce, exi-

stovaly-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, rozhodnout, že nájemce má právo na náhradní ubytování, popřípadě na náhradní byt. Takto poskytnutá bytová náhrada se mohla nacházet i mimo obec, v níž byl vyklizovaný byt. Zákonodárce však zapomněl tuto část nacházející se v ustanovení § 712 odst. 5 ObčZ novelizovat. Z tohoto usuzuji, že pronajímatel je ve všech případech výpovědi z nájmu bytu bez přivolení soudu, s výjimkou výpovědního důvodu uvedeného v ustanovení § 711 odst. 2 písm. e) ObčZ, povinen poskytnout nájemci a členům jeho rodiny s ním bydlícím pouze přístřeší.

Zajímavá situace nastává u výpovědního důvodu nacházejícího se v ustanovení § 711 odst. 2 písm. e) ObčZ, u kterého je při využití pronajímateleova práva na podání výpovědi z nájmu bytu nájemci nyní postrádána jakákoliv forma bytové náhrady. Přitom v právní úpravě před novelou občanského zákoníku provedenou zákonem č. 107/2006 Sb. náležela nájemci bytová náhrada ve formě náhradního bytu, který byl dle místních podmínek zásadně rovnocenný bytu, který má nájemce vyklidit (tzv. přiměřený náhradní byt). Soud v těchto případech mohl rozhodnout z důvodů zvláštního zřetele hodných, že nájemce má právo na náhradní byt o menší podlahové ploše než byt vyklizovaný. V porovnání s tím se jeví současný posun v právní úpravě bezpochyby jako značně strmý. **Domnívám se, že nezajištění bytové náhrady u výpovědního důvodu podle § 711 odst. 2 písm. e) ObčZ lze za určitých okolností posuzovat jako jednání v rozporu s dobrými mravy ze strany pronajímatele, neboť o umístění jakékoliv osoby do bytu zvláštního určení nebo bytu v domě zvláštního určení rozhoduje pronajímatel.** Pokud tedy nájemce uvede pravdivé údaje o své osobě a svém zdravotním stavu pronajímateli (např. že není zdravotně postiženou osobou), je s ním i přesto uzavřena nájemní smlouva a následně je tato nájemní smlouva pronajímatelem vypovězena, pak se domnívám, že nájemci přinejmenším náleží bytová náhrada ve formě přístřeší. Samozřejmě situace by byla zcela jiná, pokud by žadatel (později nájemce) uvedl v žádosti o tento druh bytu zcela záměrně mylné údaje, aby docílil uzavření nájemní smlouvy, a následně by se prokázalo, že tyto údaje se nezakládají na skutečnosti. Vždy tedy záleží na individuálním posouzení každého případu, ovšem neprovinil-li se nájemce svým jednáním vůči pronajímateli, měla by mu být zajištěna alespoň bytová náhrada ve formě přístřeší. Přestože komentář k zákonu č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů, odboru bytové politiky ministerstva pro místní rozvoj uvádí, že „lze mít za to, že se v případě výpovědi z nájmu bytu podle ustanovení § 711 odst. 2 písm. e) ObčZ jedná o byty téměř vždy ve vlastnictví obce a stavěných se státní podporou, ponechává se na uvážení obce, zda a jakou bytovou náhradou (popř. přístřeší) obec v takovém případě poskytne“.¹ Jelikož však obce nejsou k takovému postupu právně

zavázány, lze o poskytování bytových náhrad (popřípadě přístřeší) s úspěchem pochybovat.

Obrana nájemce proti výpovědi z nájmu bytu

Obranou nájemce proti zániku nájmu bytu výpovědí pronajímatele bez přivolení soudu je ve smyslu ustanovení § 711 odst. 3 ObčZ **právo podat u soudu žalobu na určení neplatnosti již nájemci doručené výpovědi.**

Novela občanského zákoníku č. 107/2006 Sb. v tomto případě značně změnila dříve platnou právní úpravu, neboť nutí nájemce, chce-li zůstat v nájemním bytě a i nadále uspokojovat v tomto bytě svou bytovou potřebu, být aktivní.

Jen z iniciativy nájemce může být zahájeno řízení o určení neplatnosti výpovědi. Nájemce si sám musí zajistit sepsání návrhu žaloby, uvést důvody, pro které by výpověď pronajímatele mohla být soudem prohlášena za neplatnou, zaplatit soudní poplatek na daný typ řízení se vztahující či si požádat o jeho osvobození s uvedením důvodů, popřípadě požádat soud o ustanovení zástupce k ochraně jeho zájmů.

Tato žaloba musí být nájemcem podána nejpozději **do šedesáti dnů** od doručení výpovědi k soudu. Zákonná lhůta bude tedy splněna, doručí-li nájemce žalobu na určení neplatnosti výpovědi alespoň poslední, šedesátý den na soud bez ohledu, zda se jedná o soud příslušný či nikoliv. Zákon přiznává v ustanovení § 711 odst. 5 ObčZ nájemci právo, v případě, že podá u soudu ve lhůtě šedesáti dnů žalobu na určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu, využívat byt až do doby pravomocného rozhodnutí soudu.

V podané žalobě je nájemce v souladu s ustanovením § 120 odst. 1 o. s. ř. povinen označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Je tedy povinen nejen rozhodné skutečnosti, které by mohly mít vliv na konečné rozhodnutí ve věci tvrdit, ale i tyto rozhodné skutečnosti k unesení svého důkazního břemene během soudního řízení prokázat. Prokázat svá tvrzení může nájemce prostřednictvím důkazních prostředků ve smyslu ustanovení § 125 o. s. ř. Zajištění důkazů může mnoha nájemcům činit potíže, což je velká výhoda pro pronajímatele.

Dále se domnívám, že **nájemce může podat žalobu na určení neplatnosti výpovědi i po uplynutí šedesátidenní lhůty s uvedením opodstatněných důvodů.** Nájemci stačí tvrdit, že je tato výpověď **nesrozumitelná či neurčitá.** Soud se v takovém případě již nebude zabývat důvodností výpovědi, zvoleným výpovědním důvodem a jeho prokázáním, neboť zákonná šedesátidenní lhůta již uplynula, ale pouze obecnými principy obsaženými v ustanoveních § 37 a násl. ObčZ. Nájemce v tomto případě není zatížen důkazním břemenem, ale vystačí s pouhým tvrzením, neboť soud je povinen z hlediska absolutní neplatnosti právního úkonu z úřední povinnosti sám předmětný právní úkon přezkoumat. Soud se také bude zabývat tím, zda výpověď obsahuje všechny náležitosti předepsané ustanovením § 711 odst. 3 ObčZ. Zjistí-li po provedeném zkoumání,

že výpověď trpí vadou, pro kterou se na ni pohlíží od samého počátku jako na absolutně neplatný právní úkon, prohlásí tuto výpověď za neplatnou a podané žalobě nájemce vyhoví v plném rozsahu. Dojde-li však ke zjištění, že písemná výpověď splňuje všechny požadavky, které na její obsah a formu kladou výše zmíněná ustanovení občanského zákoníku, pak tuto žalobu na určení neplatnosti výpovědi zamítne z důvodu její nedůvodnosti.

Další obranou nájemce proti doručené písemné výpovědi by, podle mého názoru, mohla být žaloba na určení bytové náhrady. Tato žaloba by připadala v úvahu, pokud nájemce nesouhlasí s bytovou náhradou ve formě přístřeší uvedenou ve výpovědi či pokud mu bytová náhrada pronajímatelem nebyla vůbec přiznána. Jelikož občanský zákoník na tuto formu žaloby nepamatuje, pak ji nájemce může podat prakticky kdykoliv, neboť není vázán žádnou zákonnou či pořádkovou lhůtou. **K jejímu odůvodnění postačí, že jednání pronajímatele při zajištění formy bytové náhrady považuje ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ v rozporu s dobrými mravy.** Nájemce může tvrdit například skutečnost, že přestěhováním jeho osoby do přístřeší dojde ke zhoršení jeho zdravotního stavu nebo že s ohledem na nezletilé děti není možné bydlet v jedné místnosti s dalšími pěti osobami a tak podobně. Tuto variantu procesní obrany bych viděla jako oprávněnou např. u výpovědi z nájmu bytu v případě výpovědního důvodu podle ustanovení § 711 odst. 2 písm. e) ObčZ, kdy zákon nepřiznává nájemci žádnou bytovou náhradu.

Závěr

Změnou v občanském zákoníku došlo k jinému pohledu na zánik nájmu bytu výpovědí pronajímatele, když pronajímateli ulehčila od jeho povinnosti podat k soudu všechny návrhy na výpověď z nájmu bytu. Přijatá novela se však neobešla bez zákonných nesrovnalostí, které mohou mít nepříznivý vliv na oba účastníky nájemního poměru. Je otázkou, zda tyto nesrovnalosti budou řešeny soudní judikaturou. Domnívám se však, že toto není třeba, neboť se jedná o právní stav dočasný. Ministerstvo spravedlnosti ČR již zveřejnilo na svých webových stránkách zpracovaný návrh nového občanského zákoníku, kde je tato problematika řešena zcela odlišným způsobem. Je tedy v zájmu všech, aby tento návrh občanského zákoníku byl přijat v co nejkratší době.

❖ Autorka je notářskou koncipientkou v Přerově.

1 Srov. Komentář k zákonu č. 107/2006 Sb., odbor bytové politiky ministerstva pro místní rozvoj, červenec 2006, str. 9, in www.mmr.cz ze dne 24. června 2007.

Práce z domova

JUDr. LADISLAV JOUZA

Vliv práva Evropské unie se projevuje v oblasti pracovněprávních vztahů ve stále se rozvíjejících moderních a flexibilních formách zapojení se do pracovní činnosti.

Za tyto formy lze v současné době považovat např. tzv. **teleworking** („práce na dálku“) nebo **homeworking** („domácí práce“). Obě formy práce se mohou uplatnit u zaměstnanců podnikatelských i nepodnikatelských subjektů.

Aby se jednalo o teleworking, pracovní místo musí být jiné než běžné pracovní místo u zaměstnavatele, např. bydliště zaměstnance. V případě homeworkingu (domácí práce) jde o práci v místě bydliště. V obou případech se u zaměstnanců uplatní tzv. samořídící schopnost, neboť pracovní kontakt je stavěn na vzájemné důvěře mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, který pracuje mimo pracoviště a dosahu obvyklé a běžné kontroly zaměstnavatele. Charakteristickým rysem takového způsobu zaměstnání je využívání moderních informačních a komunikačních technologií.

Průzkum mezi dotazovanými zaměstnanci z 18 evropských zemí včetně České republiky ukázal, že téměř 80 procent lidí by rádo pracovalo z domova alespoň občas. Nejvíce preferují tento způsob výdělků Maďari, rovných

60 procent. Na druhém místě jsou Češi s 48 procenty a na třetím místě Němci se 40 procenty. Nejméně touží po teleworkingu v Holandsku a Rakousku (jen 21 procent). Velkou brzdou pro nový typ zaměstnání však není ani tak nechuť zaměstnanců. Hlavní neochotu zatím projevují samotné firmy. Odůvodňují to tím, že současné právní předpisy tuto formu zaměstnání neumožňují nebo že má právní úprava v zákoníku práce velké nedostatky, které tomu brání. Dalším důvodem je, že nechtějí poskytovat zaměstnancům kancelářské vybavení domů anebo že by je nemohli při práci doma kontrolovat.

Zákoník práce umožňuje práci doma

Zákoník práce na tyto nové trendy reaguje a upravuje pracovněprávní vztahy zaměstnanců, kteří nebudou pracovat na pracovišti zaměstnavatele, ale podle dohodnutých podmínek budou pro něj vykonávat práci v pracovní době, kterou si sami rozvrhnou, v ustanovení § 317.

Na tyto zaměstnance se vztahuje zákoník práce kromě několika výjimek. Nerozvrhuje se jim pracovní doba a nevztahuje se na ně úprava prostojů ani přerušování práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy. Z důležitých osobních překážek v práci jim přísluší náhrada mzdy nebo platu při úmrtí rodinných příslušníků a při přestěhování. Nepřísluší jim mzda nebo plat nebo náhradní volno za práci přesčas a ve svátek.

Pro práci z domova (domácí práci) je možno podle § 317 zákoníku práce využít několik legislativních forem.

Ilustrační foto

Např.:

- pracovní smlouvou s dohodnutým výkonem práce doma a s časovým vymezením nebo jiným určením trvání pracovního poměru,
- dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- vhodným rozvrhem pracovní doby,
- kombinací uvedených forem.

Zvláštnosti práce doma

Zaměstnanec může se zaměstnavatelem dohodnout, že bude pracovat doma, např. podle pokynů zaměstnavatele, podle dispozic tzv. center práce na dálku, případně agentur zprostředkovávajících práci nebo podle telefonické výzvy zaměstnavatele. Přesné podmínky práce doma si zaměstnavatel se zaměstnancem dohodnou v pracovní smlouvě. **Zaměstnanec si určuje rozvrh pracovní doby, takže svůj pracovní režim a výkon (intenzitu) práce na dálku si ovlivňuje sám. Zaměstnavatel do rozvrhu pracovní doby nezasahuje, „zajímá“ ho jen výsledek práce.**

Při tomto způsobu práce na dálku je nutné počítat s některými odlišnostmi oproti zaměstnancům pracujícím přímo na pracovišti zaměstnavatele. Vyplývají ze skutečnosti, že zaměstnavatel nemůže ve většině případů s ohledem na místo výkonu práce kontrolovat průběh pracovního výkonu (často velká vzdálenost mezi sídlem zaměstnavatele a místem výkonu práce zaměstnance pracujícího na dálku).

Charakter práce na dálku, tedy specifický pracovněprávní vztah, může zaměstnavatel po dohodě se zaměstnancem zdůraznit časovým omezením trvání tohoto druhu pracovního poměru. Sjednáním pracovního poměru na dobu určitou může zaměstnavatel řešit např. vážné provozní důvody na své straně nebo zvláštní povahu práce.

Pracovní doba podle potřeb

Domácí práci může zaměstnanec vykonávat i v dalším pracovním poměru, např. po své pracovní době u zaměstnavatele, kde je zaměstnán na 40 hodin týdně.

Významnou formou k práci na dálku mohou být dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. U dohody o provedení práce jde o krátkodobou formu zaměstnání, jestliže předpokládaný rozsah práce (pracovního úkolu), na který se dohoda uzavírá, není vyšší než 150 hodin u jednoho zaměstnavatele v kalendářním roce. Počet těchto hodin a jednotlivých dohod u různých zaměstnavatelů zákoník práce neomezuje.

Dohodu o pracovní činnosti může zaměstnavatel se zaměstnancem uzavírat, jestliže rozsah prací podle ní nepřekročí v průměru za období, na které byla sjednána, polovinu stanovené týdenní pracovní doby. Zpravidla jde o rozsah pracovní doby do 20 hodin týdně.

Oba typy dohod se posuzují jako pracovněprávní vztah. Zaměstnanec v nich nemusí mít pevně stanovenou pracovní dobu ani její rozvrh a může pracovat podle operativních pokynů zaměstnavatele, např. doma.

Zákoník práce umožňuje, aby zaměstnavatel se zaměstnancem dohodl úpravu pracovní doby podle provozních nebo jiných potřeb nebo na žádost zaměstnance, např. ze zdravotních nebo jiných vážných důvodů. Tato úprava může být sjednána již v pracovní smlouvě nebo v jiné dohodě.

Vhodná úprava pracovní doby může spočívat v kratší pracovní době, stanovení jiného začátku, případně konce, v jiném rozvrhu pracovní doby apod. Může být dohodnuto, že část pracovní doby bude zaměstnanec pracovat v místě pracoviště a část pracovní doby doma, tedy podle dohody bude pracovat na dálku, případně, že se budou zaměstnanci střídát na jednom pracovním místě apod.

Agentury práce a teleworking

Domácí práce se může uskutečňovat i za pomoci **agentur práce**. Ty mohou uzavřít pracovní poměr nebo dohodu o pracovní činnosti se zaměstnancem a dočasně ho přidělit k výkonu práce k jinému zaměstnavateli (uživateli). Může se tak stát jen na základě písemné dohody o dočasném přidělení zaměstnance uzavřené s uživatelem.

Agentura sjedná pracovní poměr se zaměstnancem, a poté ho může pronajmout (dočasně přidělit) jinému zaměstnavateli (uživateli) k dočasnému výkonu práce. Po dobu dočasného přidělení uživatel ukládá zaměstnanci agentury pracovní úkoly, organizuje, řídí a kontroluje jeho práci, dává mu pokyny, vytváří příznivé pracovní podmínky a zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Charakter domácí práce se pak projeví např. tím, že agentura práce bude zaměstnance dočasně přidělovat k uživateli na různé pracovní úkony a výkon práce se nebude uskutečňovat na pracovišti uživatele.

Domácí práce v Evropské unii

Domácí práce (teleworking, homeworking) patří mezi aktuální problematiku řešenou nejen na stupních jednotlivých států, ale je předmětem diskuse i na půdě některých nadnárodních orgánů. Jedná se např. o některá doporučení Evropské komise přijatá od roku 1997, či Rámcovou dohodu o práci na dálku, která byla podepsána 16. 7. 2002 evropskými sociálními partnery ETUC, UNICE/UEAPME a CEEP. Ve většině evropských států je teleworking využíván v různých formách, odlišujících se navzájem podle místa výkonu práce. Zaměstnanec (teleworker) má prakticky stejný právní status jako „klasický“ zaměstnanec (je tomu tak např. v Rakousku, Itálii). Problematika pracovních úrazů je upravena odlišně u jednotlivých zaměstnavatelů, kdy se často vyskytuje institut zvláštního pojištění na vybrané události v souvislosti s výkonem práce pro zaměstnavatele (např. v IBM Germany je poskytováno pojištění proti úrazům při pracovních cestách nebo proti pracovním úrazům utrpeným mimo objekt zaměstnavatele).

❖ Autor je expertem na pracovněprávní problematiku.

„Domácí násilí“ jako změna poměrů odůvodňující zrušení věcného břemene

JUDr. ONDŘEJ VESELÝ

Úvodem

Ve svém příspěvku bych rád návazal na článek Mgr. Kláry Kočové otištěný v Bulletinu advokacie č. 10/2007, který se zabýval problematikou domácího násilí. Vlastní článek velmi podrobně a přesně popisuje postup orgánů Policie ČR a soudů v případě, kdy je prokázáno domácí násilí, a je zřejmé, že čerpá ze znalostí autorky v této oblasti, která je na vysoké úrovni. Vzhledem k tomu, že jsem sám absolvoval školení o domácím násilí, pořádané Bílým kruhem bezpečí, o. s., a poskytoval jsem již v několika případech právní pomoc obětem domácího násilí, rád bych se zabýval praktickou otázkou, která přesahuje rozsah výše zmíněného článku.

Stručná shrnutí

Jak bylo popsáno v uvedeném článku, domácí násilí je chápáno jako fyzické, psychické nebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. Aby se jednalo o domácí násilí, musí násilné jednání kumulativně vykazovat čtyři znaky. Musí být **opakované a dlouhodobé**. **Eskuje**, čili se zvyšuje agresivita útoku, pravidelně od psychických útoků na lidskou důstojnost, přes drobné fyzické útoky až po útoky, které mají povahu trestných činů ohrožujících zdraví a život. V rámci domácího násilí jsou **jasně rozdané role**, je jasné, kdo je útočník a kdo oběť. Velmi důležitým znakem je pak také **nevěřejnost**.

Je-li orgány Policie ČR zjištěno, že dochází k domácímu násilí, může být útočník vykázán ze společného obydlí na dobu deseti dnů. V případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b o. s. ř. se tato lhůta prodlužuje až doby pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření pak trvá jeden měsíc a bylo-li před uplynutím této lhůty zahájeno řízení ve věci samé, může být soudem na návrh prodloužena doba jeho trvání. Předběžné opatření však zanikne nejpozději do jednoho roku od jeho nařízení.

Věcné břemeno práva bytu

Ve svém příspěvku bych rád nastínil problém, kdy **útočník a oběť domácího násilí jsou manželé a společně obývají dům o jedné bytové jednotce ve vlastnictví třetí osoby, ve**

kteří mají oba zřízeno věcné břemeno práva bytu. Jeden z manželů napadne druhého s takovou intenzitou, že je útočník orgány Policie ČR vykázán, a na návrh oběti je též vydáno předběžné opatření podle § 76b o. s. ř., útočník je trestně stíhán, opustí společnou domácnost, získá byt do nájmu na dobu určitou a manželství je rozvedeno.

Až potud je vše v pořádku. **Problém však nastává ve chvíli, kdy vlastník domu, ve kterém mají oběť i útočník zřízeno věcné břemeno bytu, vyzve útočníka, aby s ním smluvně ukončil věcné břemeno tak, aby práva z věcného břemene zůstala pouze oběti domácího násilí.** Pokud to útočník odmítne, může naopak počít projevovat úmysl nastěhovat se zpět do předmětného domu a znovu využívat svých práv z věcného břemene. **Jediný možný postup v této věci je pak zrušení věcného břemene soudem na návrh vlastníka.**

Kolegové, kteří s touto problematikou mají zkušenosti, jistě tuší, jaké komplikace tento postup obnáší, ostatním připomenu podmínky, za kterých může být podle § 151p odst. 3 občanského zákoníku na návrh soudem věcné břemeno zrušeno. Toto ustanovení zní: *„Vznikne-li změnou poměrů hrubý nepoměr mezi věcným břemenem a výhodou oprávněného, může soud rozhodnout, že se věcné břemeno za přiměřenou náhradu omezuje nebo zrušuje. Nelze-li pro změnu poměrů spravedlivě trvat na věcném plnění, může soud rozhodnout, aby se namísto věcného plnění poskytovalo peněžité plnění.“*

Otázkou tedy je, zda je domácí násilí takovou změnou poměrů, kterou vznikl hrubý nepoměr mezi věcným břemenem a výhodou oprávněného a pokud ano, jaká náhrada je za jeho zrušení přiměřená. Musím připomenout, že problematika domácího násilí je v našem právním řádu zcela nová (zákon č. 135/2006 Sb., který ji zavedl, nabyl účinnosti 1. 1. 2007) a nelze k ní tedy očekávat přiměřenou judikaturu či výklad. Jistou pomoc přece jen poskytuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci sp. zn. 22 Cdo 1624/2002. Podle tohoto rozhodnutí **změnou poměrů může být nejen změna v objektivních okolnostech, ale i v osobních poměrech účastníků**, pokud se výrazným způsobem dotýká dalšího obsahu věcného břemene. Změnu poměrů je tedy možné spatřovat v tom, že zatímco v době zřizování věcného břemene bylo manželství obou oprávněných harmonické, došlo později k útokům majícím povahu domácího násilí i trestného činu, které vážně ohrožují zdraví a život jednoho oprávněného, v rozvodu manželství a v opuštění předmětného domu jedním z oprávněných. Za této situace je zřejmé, že společný výkon věcného břemene oběma oprávněnými je vyloučen, zvláště, když se v domě, ve kterém mají oprávnění zřízeno věcné břemeno, nachází pouze jedna bytová jednotka.

Náhrada

V popisovaném příkladu asi nebude pochyb o tom, že s ohledem na to, že se jeden z oprávněných z bytu či domu, který je předmětem práva z věcného břemene, odstěhoval, není nutné trvat na náhradě formou věcného plnění. Otázkou tak zůstává výše finančního plnění. Jsem toho názoru, že v uvedeném případě by bylo v rozporu s dobrými mravy, kdyby se oprávněný, kterému je právo z věcného břemene rušeno, domáhal např. náhrady ve výši nutné pro zakoupení vlastního bytu, když sám, svým jednáním v rozporu s právními předpisy, změnu poměrů zapříčinil. **Výše náhrady by se měla odvíjet spíše od výše průměrného nájemného za náhradní byt.** Mělo by se pak zřejmě jednat o půlroční až roční nájemné.

Závěr

Uvědomuji si, že se jedná o problematiku zcela novou, a bude

nutná její větší publikace, než se na ni ustálí pevnější právní názor. Touto cestou bych tedy rád vyvolal diskusi k této věci.

✦ Autor je advokátem v Písku.

inzerce

ALLEN & OVERY

Allen & Overy si Vás dovoluje pozvat na

11. ROČNÍK GOLFOVÉHO TURNAJE ČESKÉ ADVOKACIE,

který se koná ve čtvrtek 2. října 2008
v areálu Golf Mladá Boleslav, na hřišti Sand Martin's Holes.

- 09.30 Příjezd hráčů, snídaně, registrace
- 10.30 Start turnaje
- 15.00 Odpolední raut
- 16.00 Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen

Turnaje se mohou zúčastnit pouze advokáti a advokátní koncipienti s platným HCP nebo ZK. Startovné činí 1.500 Kč.

Potvrďte prosím svou účast Marii Kodýtkové emailem na marie.kodytkova@allenoverly.com, a to nejpozději do 29. září 2008. Zde uveďte prosím své jméno, registrační číslo ČGF a HCP.

Více informací o místě konání naleznete na www.golfmladaboleslav.cz.

© Allen & Overy LLP 2008

MARKTIME LexIS
právní billing systém

Pracujte efektivně, čas jsou peníze.

CleverApp

MARKTIME

WWW.BELLMAN.CZ

Kolik času věnujete každý den administraci Vašich pracovních činností?

Kolikrát jste se zamýšleli nad tím, proč není nějaký kompletní a snadný systém, který Vám umožní se věnovat tomu opravdu důležitému?

MÁME PRO VÁS ŘEŠENÍ Vašeho problému

- ➔ Přehledně evidujte spisy
- ➔ efektivně vykazujte čas a náklady v jednotlivých kauzách,
- ➔ rychle a jednoduše vytvářejte podrobná klientská vyúčtování,
- ➔ jednoduše generujte výkazy a jejich evidenci.

ZÍSKEJTE...

- ➔ Rychlý přechod na nový systém vykazování a vyúčtování,
- ➔ automatickou kontrolu včasného vystavení faktury,
- ➔ okamžitý přehled nad ne/fakturovatelnými položkami,
- ➔ bezpečné uložení vašich důležitých dat.

Kontaktujte nás: Telefon: +420 777 925 232 | e-mail: info@bellman.cz

Vše o systému MarkTime naleznete na

www.vykaz.cz

Bellman © 2008 Bellman Group, s.r.o. | www.bellman.cz
Software ve prospěch firmy

M
V
A

Moreno Vlk & Asociados

Advokátní kanceláře / Abogados / Attorneys at Law
Praha | Madrid

Ostatní
advokáti mluví španělsky.

My jsme
španělští advokáti.

Právní služby ve Španělsku, Portugalsku
a Latinské Americe

Servicios legales en Español

Od září v Madridu působí první česky hovořící
španělský advokát, Guillermo Moreno Jaureguizar.

Sokolovská 22, Praha 8
tel.: 224 818 736-7
paha@moreno-vlk.eu

PR-000524

K věcné příslušnosti soudu, je-li předmětem řízení odměna advokáta

Příslušný k projednání palmární žaloby advokáta je krajský soud, přesahuje-li částka požadovaná žalobcem 100 000 Kč.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 8. 2007, sp. zn. Ncp 1865/2007

Z odůvodnění:

V dané věci jde o spor ze smlouvy o zastupování před soudem, konkrétně o zaplacení smluvené odměny zastupujícímu advokátovi. Žaloba byla podána žalobcem – advokátem u Krajského soudu v Ú. n. L. dne 5. 11. 1999.

V průběhu řízení vznesl žalovaný námitku věcné nepřislušnosti v záhlaví uvedeného krajského soudu, a to s odkazem na vyjádření jiného účastníka řízení – advokáta v jiné právní věci, jejímž předmětem byl též spor jako v projednávané věci. V ní o věcné příslušnosti rozhodl Vrchní soud v O. tak, že se ztotožnil s vyjádřením předmětného účastníka řízení a určil, že věcně příslušnými v této věci jsou okresní soudy. Dané rozhodnutí i s vyjádřením účastníka – advokáta bylo publikováno v Bulletinu advokacie, 2006, č. 9, pod názvem „*K otázce věcné příslušnosti soudu, je-li předmětem palmární žaloby honorář advokáta*“.

Závěr uvedený v označené publikaci, totiž že v předmětném sporu nejde mezi účastníky o obchodní závazkový vztah, Vrchní soud v P. nesdílí.

Jelikož žaloba byla podána před účinností zákona č. 30/2000 Sb., kterým byl občanský soudní řád ve velkém rozsahu novelizován (dále jen „novela“), a spor o věcnou příslušnost vznikl po účinnosti novely, je sice třeba, jak správně učinil Krajský soud v Ú. n. L., při řešení tohoto sporu postupovat podle § 104a odst. 2 OSŘ ve znění po novele (bod 3 přechodných ustanovení k uvedené novele), ovšem věcnou příslušnost je třeba posuzovat podle občanského soudního řádu ve znění před novelou (bod 2 přechodných ustanovení k předmětné novele).

Stěžejní otázkou v posuzovaném případě je, zda advokát je při zastupování klientů podnikatelem a tato jeho činnost je podnikáním, nebo nikoliv. Vzhledem k tomu, že druhý účastník smluvního vztahu (zastoupení) podnikatelem je, pak za předpokladu, že je advokát podnikatelem a jeho činnost (poskytování právních služeb) je podnikáním, posuzovala by se věcná příslušnost podle § 9 odst. 3 písm. a) OSŘ ve znění před novelou, ve druhém případě pak podle § 9 odst. 1 OSŘ před novelou.

Kdo je podnikatelem taxativně stanoví obchodní zákoník v § 2 odst. 2 tak, že je jím

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku,
- b) osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění,

c) osoba podnikající na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů, a

d) fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Podnikáním je podle § 2 odst. 1 ObchZ v nyní i dříve platném znění soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Z výše uvedeného výčtu podnikatelů nepochybně vyplývá, že advokáti – je-li jejich činnost podnikáním – by mohli patřit pouze do skupiny podnikatelů uvedených v § 2 odst. 2 ObchZ pod písm. c). Podle Vrchního soudu v P. pak za splnění uvedeného předpokladu skutečně podnikateli podle uvedeného ustanovení jsou. Svou činnost (poskytování právních služeb) vykonávají podle zvláštního předpisu – zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (AZ). Z vymezení obsahu živnosti v zákoně č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (ŽZ), a to z jeho § 2 a 3 lze navíc dovodit, že písm. c) v § 2 odst. 2 ObchZ je ve své podstatě doplňkem k písm. b) uvedeného ustanovení. Zatímco v § 2 ŽZ je obsažena definice živnosti, v § 3 ŽZ je naopak uveden taxativní výčet subjektů, které – byť by jinak jejich činnost znaky živnosti splňovala – živnostenskému zákonu nepodléhají. Mezi těmito subjekty jsou v odst. 2 pod písm. c) předmětného ustanovení výslovně uvedeni též advokáti (dále notáři, patentoví zástupci a soudní exekutoři).

To, že činnost advokátů prováděná na základě smlouvy o poskytování právních služeb je činností podnikatelskou, je podle Vrchního soudu v P. zřejmé, neboť podle jeho závěrů dovozených výše je ve své podstatě doplňkem živnostenské činnosti. Navíc podle jeho přesvědčení zásadně platí, že advokáti svou činnost vykonávají samostatně, soustavně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. K případným pochybnostem ohledně splnění podmínky samostatnosti, již je třeba rozumět, že o způsobu podnikání rozhoduje podnikatel sám a že nepodléhá příkazům nikoho jiného, je třeba uvést, že v daném ustanovení jde nepochybně o samostatnost relativní (ve srovnání s absolutní závislostí zaměstnance), neboť advokáti se evidentně musejí řídit pokyny svých klientů.

Zbývá se ještě vyrovnat se závěry, vyjádřenými ve shora zmíněném článku publikovaném v Bulletinu advokacie, na něž žalobce – advokát v posuzované věci odkazuje. Ty lze shrnout tak, že „advokát poskytuje právní pomoc na základě zvláštního zákona a v souladu s tímto zákonem podléhá rovněž zákonným omezením, jakož i stavovským předpisům České advokátní komory“ a že „kdyby měla být jeho činnost hodnocena jako podnikatelská, byly by rovněž nároky vznášené advokátem čistě obchodní“ – obdobně i nároky vznášené vůči němu klientem, který je podnikatelem – „a mohly by být uplatňovány bez ohledu na interní stavovské předpisy, které některé typicky podnikatelské činnosti a jednání advokátovi zakazují (např. zákonná povinnost mlčenlivosti, povinnost podřídit zájem svůj zájmu klienta, povinnost postupovat vždy podle pokynu klienta)“. Ani jeden

z uvedených argumentů nepokládá Vrchní soud v P. za přesvědčující.

První z těchto argumentů totiž podle Vrchního soudu v P. naopak přisvědčuje tomu, že advokáti patří do skupiny podnikatelů uvedených v taxativním výčtu v § 2 odst. 2 ObchZ pod písm. c), jestliže se v něm argumentuje skutečností danou skupinu podnikatelů charakterizující, konkrétně tím, že jejich činnost se řídí zvláštním předpisem – zákonem o advokacii. Ani poukaz na omezení daná stavovskými předpisy České advokátní komory (dále též jen „Komora“) nelze pokládat za relevantní. Oprávnění Komory, včetně vydávání stavovských předpisů, vůči advokátům totiž zakotvuje předmětný „zvláštní předpis“ – zákon o advokacii – ve své páté části, a to včetně oprávnění vydávat stavovské předpisy. Daný zákon rovněž stanoví, že stavovské předpisy upravují otázky svěřené jim tímto zákonem, popř. další otázky v tomto zákoně vypočtené (§ 53 odst. 1 AZ).

Zčásti již z důvodů uvedených proti prvnímu argumentu, ale i z jiných, nepokládá Vrchní soud v P. za správný ani argument následující. Vychází totiž z toho, že činnost advokátů není činností obchodní, neboť je omezena (za výstižnější pokládá Vrchní soud v P. termín „regulována“) vnitřními stavovskými předpisy. Regulována je však i podnikatelská činnost „klasických“ podnikatelů, např. podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku. Kromě regulace samotným obchodním zákoníkem může být rovněž regulována občanským zákoníkem, zákonem o ochraně spotřebitele, zákonem o přestupcích, trestním zákonem, zákonem o ochraně osobních údajů a jinými. Zejména u obchodních společností pak jejich podnikatelská (obchodní) činnost podléhá i vnitřním interním předpisům (společenským smlouvám, zakladatelským smlouvám nebo stanovám). Pro úplnost lze ještě upozornit na to, že u této části předmětného článku příkladmo vypočtené povinnosti advokátů jsou vesměs povinnostmi stanovenými zákonem o advokacii (byť není vyloučeno, že jsou dále upřesněny v předpisech stavovských): povinnost mlčenlivosti v § 21, povinnost podřídit svůj zájem zájmům klienta v § 16 věty první, povinnost postupovat vždy podle pokynu klienta tamtéž, ovšem bez slova „vždy“. Podle § 16 věty druhé AZ totiž advokáti nejsou vázáni takovými pokyny klienta, které jsou v rozporu s právním nebo stavovským předpisem.

Pochybnosti o tom, že činnost advokátů je podnikáním ve smyslu § 2 odst. 1 ObchZ, lze rovněž zčásti vyvrátit již na základě zákona o advokacii. Požadavek, aby šlo o činnost prováděnou soustavně, je zakotven v § 1 odst. 2 AZ, požadavek samostatnosti, kterým se rozumí, že o způsobu podnikání rozhoduje podnikatel sám a nepodléhá příkazům nikoho jiného, lze dovodit z § 3 odst. 1 věty první a § 16 odst. 1 věty první AZ (okolnost, že jde o samostatnost relativní, neboť advokáti jsou v mezích právních předpisů a stavovských předpisů vázáni pokyny klienta, na tom nic nemění, neboť i u ostatních podnikatelů jde vesměs o samostatnost relativní – viz výše); a požadavek, aby byla advokátní činnost vykonávaná za účelem dosažení zisku, je stanoven v § 22 a 23 AZ

(slovo „zpravidla“ v § 22 odst. 1 AZ dopadá zřejmě na případy, kdy je advokát Komorou určen k bezplatnému poskytnutí právních služeb osobě, uvedené v § 18 odst. 2 věta první, odst. 3 AZ). Požadavek jednat vlastním jménem a na vlastní odpovědnost je v plné míře splněn u advokátů vykonávajících advokacii samostatně pod vlastním jménem [srov. § 11 odst. 1 písm. a) a § 24 odst. 1 část první věty před středníkem AZ]. V tomto směru však existují určité modifikace pro případy, kdy advokát vykonává advokacii společně s jinými advokáty jako účastník sdružení (§ 14 AZ) nebo jako společník obchodní společnosti (§ 15 AZ), anebo v pracovním poměru (§ 15a AZ). Mezi obdobné výjimky však podle Vrchního soudu v P. nepatří činnost advokáta prováděná na základě mandátní smlouvy, zmocňující ho např. k uzavírání smluv jménem zastoupeného. Zde totiž advokát uzavírá s mandantem mandátní smlouvu svým vlastním jménem a jeho podnikatelská činnost spočívá v zastupování.

Ze všech uvedených důvodů dospěl Vrchní soud v P. k závěru, že advokát je podnikatelem uvedeným v § 2 odst. 2 písm. c) ObchZ a jeho činnost – poskytování právních služeb, samozřejmě zahrnující i zastupování klienta v soudním řízení – je podnikáním podle § 2 odst. 1 AZ, tedy činností „obchodní“. Uzavře-li tedy smlouvu o poskytování služeb s podnikatelem, jde o obchodní závazkový vztah podle § 261 odst. 1 ObchZ. Jedná-li se pak o spor z takového vztahu, včetně sporu o zaplacení odměny za poskytnutí právních služeb (palmáre), byly by k jeho projednání a rozhodnutí podle § 9 odst. 3 písm. r) OSŘ po novele věcně příslušné krajské soudy, pokud by ovšem nešlo o spor uvedený ve výjimce pod bodem 6 tohoto ustanovení.

Právě o posledně uvedený případ by šlo v posuzované věci, neboť plnění požadované žalobcem nepřevyšuje částku 100 000 Kč. Je zde však ještě další podstatná skutečnost, a to, že věcnou příslušnost je třeba se zřetelem k zahájení řízení před 1. 1. 2001 posuzovat podle občanského soudního řádu před novelou. Podle jeho § 9 odst. 3 písm. a) bod bb) (žalobce je podnikatelem, který není zapsán v obchodním rejstříku, žalovaný je podnikatelem v obchodním rejstříku zapsaným a částka požadovaná žalobcem převyšuje 50 000 Kč) jsou k projednání a rozhodnutí dané věci věcně příslušné krajské soudy.

Toto rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 4/2008 pod č. 34, str. 326.

✦ Právní věta redakce.

Poznámka redakce:

Připomínáme, že v Bulletinu advokacie č. 9/2006 (str. 36) bylo uveřejněno rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 3. 2006, sp. zn. Ncp 1884/2005, kde soud v kompetenční věci dospěl k opačnému názoru, tedy, že příslušným k projednání palmární žaloby advokáta je okresní soud jako soud věcně příslušný.

Náhrada škody – ušlý zisk

Ušlý zisk je v podstatě ušlý majetkový prospěch spočívající v nenastalém rozmnožení majetku poškozeného, ke kterému nedošlo v důsledku škodné události a které bylo možno důvodně očekávat, tedy i ztráta, kterou poškozený utrpěl tím, že po určitou dobu postrádal peněžitou částku.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 8. 2007, sp. zn. 25 Cdo 296/2006

Z odůvodnění:

Žalobkyně v dovolání namítá nesprávnost právního názoru odvolacího soudu, že uplatněný nárok na náhradu zisku, ušlého nezákonným odnětím peněžité částky po určitou dobu, představuje tzv. hypotetickou škodu, jež není skutečnou škodou ani ušlým ziskem, ale pouhou diskontní cenou, tj. za co Česká národní banka prodává peníze jiným bankám, tedy pouze jiným vyjádřením inflace, a že se v daném případě jedná o závazek nesouvisící s činností právního předchůdce žalobkyně, který tak nemohl smlouvou o prodeji podniku na žalobkyni přejít.

Zákon č. 58/1969 Sb., obsahující zvláštní úpravu odpovědnosti za škodu způsobenou orgánem státu, škodu blíže nedefinuje ani neupravuje rozsah její náhrady. Podle § 20 zákona pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v tomto zákoně občanským zákoníkem. Proto je třeba v této otázce vycházet z ustanovení § 442 obč. zák.

Podle § 442 odst. 1 obč. zák. se hradí skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk).

Za škodu se v právní teorii i praxi považuje újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. peněží. Ušlý zisk je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem spočívajícím v nenastalém zvětšení (rozmnožení) majetku poškozeného, které bylo možno důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věci, pokud by nebylo došlo ke škodné události (srov. např. stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR Cpj 87/70, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971). Lze jej spojovat i s tím, že z dispozice poškozeného byla protiprávně odňata věc, s níž nemohl po určitou dobu nakládat a nemohl ji tak využít k dosažení předpokládaného zisku, který by mu neušel, jestliže by nedošlo ke škodné události. Tento závěr lze vztáhnout i na peněžitou částku, kterou poškozený po určitou dobu postrádal z důvodu, že ji musel vynaložit na zaplacení finanční pokuty, uložené mu nezákonným rozhodnutím orgánu státu, jak tomu bylo i v daném případě.

Nelze proto souhlasit se závěrem odvolacího soudu o povaze uplatněného nároku jako „čistě hypotetické škody, jež nemá podklad v reálných zdrojích“, který nemůže představovat ušlý zisk. Je totiž nepochybné, že pokud žalobkyni (její právní předchůdkyni) v důsledku rozhodnutí žalované – následně soudem zrušeného pro nezákonnost – nebylo umožněno po určitou dobu dis-

ponovat se svými peněží, mohl jí ujít zisk, jehož by při běžném nakládání s těmito finančními prostředky za normálního běhu okolností dosáhla. Může jít jak o výnos z úroků z těchto peněz, byly-li vybrány z úročeného účtu, na němž byly uloženy, tak o výnos, který by částka přinesla při obvyklém způsobu hospodaření (nebyl-li by narušen zásahem plynoucím z povinnosti uložené nezákonným rozhodnutím) tím, že by na účet žalobkyně byla za normálních okolností uložena. Prokáže-li žalobkyně, že takový zisk mohla důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věci, pokud by nebylo došlo k zaplacení pokuty na základě nezákonného rozhodnutí, je taková ztráta reálně ušlým ziskem ve smyslu ustanovení § 442 odst. 1 obč. zák. a podmínka odpovědnosti státu v podobě vzniku škody je tak naplněna. Odkaz odvolacího soudu na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 2. 2001, sp. zn. 25 Cdo 38/2000, při zdůvodnění toho, proč „ušlým ziskem není újma vyjádřená paušálním ekvivalentem (mira inflace, diskontní úroková sazba atd.)“, není zcela přiléhavý, neboť jde o odlišný skutkový stav věci, resp. jinak pojatý nárok. Citované rozhodnutí se totiž týká otázky porušení zásady rychlosti řízení a vlivu průtahů soudního řízení na hodnotu v něm uplatněné pohledávky, vyjádřenou pomocí porovnání kupní síly pohledávky v různých obdobích.

Dovolací soud považuje dále za nesprávný závěr odvolacího soudu, že uplatněný nárok není závazkem, jenž by souvisel s činností B. T., a. s., a že proto nemohl smlouvou o prodeji podniku přejít na žalobkyni.

Podle § 476 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, se prodávající písemnou smlouvou o prodeji podniku zavazuje odevzdat kupujícímu podnik a převést na něj vlastnické právo k podniku a kupující se zavazuje převzít závazky prodávajícího související s podnikem a zaplatit kupní cenu.

Podle § 477 odst. 1 obch. zák. přecházejí na kupujícího všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje.

Z kogentních ustanovení obchodního zákoníku vyplývá, že přechod všech práv a závazků nastává ze zákona, aniž by smluvní strany nebo třetí osoby musely uskutečnit nějaké další právní úkony, a že práva a povinnosti ze závazkových vztahů přecházejí na kupujícího bez ohledu na to, zda se řídí obchodním nebo občanským zákoníkem; nepřecházejí však závazky veřejnoprávní povahy. Nezáleží ani na tom, zda právním důvodem jejich vzniku byla smlouva nebo jiná právní skutečnost.

V dané věci je předmětem sporu materiální újma, která vznikla akciové společnosti B. T. v důsledku nezákonného rozhodnutí žalované tím, že musela zaplatit pokutu za jednání proti hospodářské soutěži a po určitou dobu tak s těmito peněží nemohla disponovat. Šlo tedy o záležitost týkající se její podnikatelské činnosti, právní předchůdkyně žalobkyně peníze na zaplacení pokuty čerpala z prostředků podniku a újma spočívající v tom, že přišla o zisk z odvedené částky, nepochybně svou povahou náleží k podniku a souvisí s jeho činností. Nárok na náhradu škody je pak pohledávkou (podle § 489 obč. zák. závazky vznikají z právních úkonů, zejména ze smluv, jakož i ze způsobené škody, z bezdůvodného obo-

haceni nebo z jiných skutečností uvedených v zákoně), která vznikla právní předchůdkyni žalobkyně a stala se součástí podniku; v souladu s kogentními ustanoveními obchodního zákoníku o prodeji podniku pak tato pohledávka přešla jako aktivum na žalobkyni.

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že odvolací soud otázku vzniku škody a její povahy, stejně jako otázku převodu práv a povinností ze smlouvy o prodeji podniku, nesprávně právně posoudil. Protože dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je naplněn, dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Obhájce jako svědek

I. K vyloučení obhájce z obhajování podle § 37a odst. 1 písm. a) tr. ř. nestačí pouhý předpoklad, že by obhájce mohl být v budoucnu vyslechnut jako svědek.

II. Z obhajování nemůže být vyloučen obhájce, který nebyl zproštěn povinností mlčenlivosti a jako svědek vypovídat nemůže.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2008, sp. zn. II. US 2445/07

Jednou ze základních zásad trestního řízení je, že ten, proti němuž se řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plně uplatnění obhajoby a o právu zvolit si obhájce, přičemž všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv. Blíže toto právo konkretizuje § 33 odst. 1 trestního řádu, týkající se postavení obviněného, a § 35 až § 41 trestního řádu, upravující postavení obhájce. V daném případě stěžovatel využil svého práva a zvolil si svého obhájce sám.

V ustanovení § 35 odst. 2 a 3 trestního řádu jsou stanoveny podmínky, při jejichž splnění lze postupovat podle § 37a odst. 1 písm. a) trestního řádu a vyloučit zvoleného obhájce z obhajování. V projednávané věci byl vyloučen obhájce zvolený stěžovatelem s odkazem na důvod uvedený v § 35 odst. 3 trestního řádu, podle něhož „v trestním řízení nemůže být obhájcem advokát, který v něm vypovídá jako svědek, podává znalecký posudek nebo je činný jako tlumočník“. Důvodem pro vyloučení obhájce byla dle okresního soudu skutečnost, že je zapotřebí jej vyslechnout jako svědka, neboť byl v kontaktu s obviněným stěžovatelem, jakož i s dalšími osobami (R. J. a P. D.). Krajský soud poté zamítl stížnosti stěžovatele i obhájce Mgr. H. jako nedůvodné a ztotožnil se s argumenty soudu I. stupně. Obhájce je podle soudu třeba vyslechnout jako svědka u skutku vydírání na svědku R. J. a P. D., kteří měli před obhájcem stěžovatele dne 3. 4. 2003 podepsat prohlášení, jehož obsahem byla výpověď svědka trestného činu.

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v dalším řízení se bude soud zabývat tím, jakým způsobem by za pravidelného běhu událostí, nenarušeného povinností zaplatit pokutu, žalobkyně s předmětnou částkou naložila a jaké výnosy by z ní mohla důvodně očekávat vzhledem k obvyklému hospodaření s obdobnými částkami. V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

Toto rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 4/2008 pod č. 39, str. 359.

✦ Právní věta redakce.

Ústavní soud se předně zaměřil na otázku, zda užitým výkladem ustanovení § 35 odst. 3 ve spojení s § 37a odst. 1 písm. a) trestního řádu nebyly založeny nepřijatelné ústavněprávní konsekvence, tj. zda nepředstavuje nepřijatelný zásah do právního postavení stěžovatele v té rovině, již je poskytována ochrana ústavněprávními předpisy, zde jmenovitě do práva na spravedlivý proces.

Jak již bylo v judikatuře Ústavního soudu zdůrazněno, referenčním hlediskem pro Ústavní soud není jednoduché právo, nýbrž ústavně zaručená základní práva plynoucí jak z Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), tak z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách. Základní práva a svobody v oblasti jednoduchého práva působí jako regulační ideje, pročež na ně obsahově navazují komplexy norem jednoduchého práva. Výklad a aplikaci norem jednoduchého práva nelze provádět zcela autonomně, tedy bez ohledu na ochranu základních práv jednotlivce plynoucích z norem ústavního pořádku České republiky.

Výklad a aplikace předpisů obecného práva je protiústavní, jestliže nepřijatelně postihuje některé ze základních práv a svobod, případně pomíjí možný výklad jiný, ústavně konformní, nebo je výrazem zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jež je v soudní praxi respektován (a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), resp. je v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti (srov. rozhodnutí ve věci sp. zn. III. ÚS 269/99).

Ústavní soud se ztotožnil s argumentací stěžovatele obsažené v ústavní stížnosti a je nucen konstatovat, že výklad ustanovení § 35 odst. 3 trestního řádu, jak jej provedly obecné soudy, vybočil ze standardů výkladu, a tím i z mezí ústavnosti. Obecné soudy vyložily zmíněné ustanovení nejen v rozporu s jeho účelem, nýbrž i v rozporu s jeho jazykovým výkladem, čímž nepřijatelně zasáhly do stěžovatelova ústavně zaručeného práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Podle cit. ustanovení je dán důvod k vyloučení obhájce z obhajování dle § 37a odst. 1 písm. a) trestního řádu za podmínky, že v tomto řízení obhájce jako svědek vypo-

vidá, jako znalec podává znalecký posudek a nebo je činný jako tlumočník. Z doslovného výkladu cit. ustanovení je zřejmé, že nepostačuje úmysl orgánů činných v trestním řízení někdy v budoucnu obhájce jako svědka vyslechnout, ani samotné předvolání obhájce jako svědka k výslechu. Jinými slovy tato překážka nenastane, pokud advokát, který má být ve věci činný jako obhájce, v trestním řízení nebude vypovídat jako svědek, nepodá znalecký posudek nebo nebude činný jako tlumočník, byť je i k úkonům trestního řízení, v rámci nichž by měl takto vystupovat, předvolán či o nich vyzvolán.

Je-li obhájce předvolán jako svědek, může se odvolat na státem uloženou povinnost mlčenlivosti ve smyslu § 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, dle něhož je advokát povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb (odst. 1). Povinnosti mlčenlivosti může advokát zprostit pouze klient a po jeho smrti či zániku právní nástupce klienta; má-li klient více právních nástupců, ke zproštění advokát povinnosti mlčenlivosti je potřebný souhlasný projev všech právních nástupců klienta. Zbavení povinnosti mlčenlivosti advokát klientem nebo jeho právním nástupcem anebo jeho právními nástupci musí být provedeno písemnou formou a musí být adresováno advokátovi; v řízení před soudem tak lze učinit i ústně do protokolu. I poté je však advokát povinen zachovávat mlčenlivost, je-li z okolností případu zřejmé, že ho klient nebo jeho právní nástupce této povinnosti zprostil pod nátlakem nebo v tísní (odst. 2). Jestliže se obhájce dovolá povinnosti mlčenlivosti, platí v takovém případě zákaz výslechu dle § 99 odst. 2 trestního řádu. Potom vzhledem k okolnostem výslech obhájce jako svědka nepřichází v úvahu a obhájci nelze ve výkonu obhajoby bránit.

V projednávané věci Ústavní soud z předloženého spisového materiálu zjistil, že obhájce stěžovatele měl v trestním řízení podle návrhu policie vypovídat o okolnostech, za kterých poskytoval právní službu pro svého klienta (stěžovatele), kterou bylo sepsání prohlášení svědka trestného činu (R. J. a P. D.). Dne 14. 3. 2007 požádal obhájce stěžovatele o zproštění povinnosti mlčenlivosti k tomuto skutku. Stěžovatel dne 3. 4. 2007 podepsal písemné prohlášení o nezproštění obhájce povinnosti mlčenlivosti, které bylo založeno do příslušného trestního spisu, a měla je tedy k dispozici jak policie, která navrhovala vyloučení obhájce z obhajoby stěžovatele, tak i příslušný soud, který ve věci rozhodoval. V době rozhodnutí soudu (1. 6. 2007) bylo již zřejmé, že obhájce jako svědek vypovídat nemůže, neboť se na jeho osobu vztahuje § 99 odst. 2 trestního řádu o zákazu výslechu a podmínky stanovené § 35 odst. 3 trestního řádu tedy vůbec nenastanou, přesto však soud svým rozhodnutím obhájce z obhajoby vyloučil. K výslechu byl obhájce stěžovatele předvolán až na den 18. 10. 2007, přičemž se odvolal na § 99 odst. 2 trestního řádu a ve věci vůbec nevypovídal.

Ústavní soud je přesvědčen, že jestliže bylo nepřipustným výkladem jednoduchého práva, týkajícím se postavení zvoleného obhájce v trestním řízení, porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces, v daném konkrétním případě to znamená i zásah do stěžovatelova práva na obhajobu.

Právo na obhajobu je jedním z nejdůležitějších základních práv osob, proti nimž je trestní řízení vedeno, a směřuje k dosažení spravedlivého rozhodnutí, vydaného nejen v zájmu trestně stíhané osoby, ale nepochybně také v zájmu demokratického právního státu, založeného na účtě k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy ČR). Stát proto musí zajistit takové podmínky, aby uvedené principy bylo možné realizovat cestou příslušných procesních záruk postavení obhájce i obviněného. Právo na obhajobu je upraveno ve všech základních mezinárodních dokumentech, zabývajících se základními lidskými právy a svobodami.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech upravuje v čl. 14 odst. 3 písm. d) právo každého, kdo je obviněn z trestného činu „být souzen za své přítomnosti a obhajovat se osobně nebo prostřednictvím obhájce, kterého si sám zvolí; má být poučen o svých právech a má mu být poskytnuta právní pomoc v každém případě, kdy to zájmy spravedlnosti vyžadují, a aniž by v takovém případě sám platil náklady, jestliže nemá dostatečné prostředky k úhradě“.

Právo na obhajobu je zakotveno i v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, a to v čl. 6 odst. 3 písm. c), podle něhož každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva: „obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují“.

Práve na obhajobu se zabýval i Ústavní soud, který ve svých rozhodnutích vyjádřil některé atributy tohoto základního práva opírající se i o právní řád český, konkrétně o Listinu (viz např. náleží ÚS sp. zn. I. ÚS 592/2000, svazek 25, str. 118 a násl.). Podle čl. 37 odst. 2 Listiny každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Podle čl. 40 odst. 3 Listiny má obviněný právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Citovaný náleží se odvolává též na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, která stanoví v čl. 6 odst. 3 písm. b) a c), že každý, kdo je obviněn z trestného činu, má mj. právo na přiměřený čas a možnosti k přípravě své obhajoby a právo obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru. Uvedená ustanovení zakotvují některé základní procesní záruky práva na spravedlivé řízení, které jsou nepominutelnou součástí pojmu právního státu.

Ústavně zaručené právo na obhajobu (čl. 37 odst. 2, čl. 40 odst. 3 Listiny) spolu s presumpcí nevinoty (čl. 40 odst. 2 Listiny) jsou základními podmínkami spraved-

livého trestního procesu (čl. 36 odst. 1 Listiny); tyto ústavní záruky se promítají i do příslušného procesního předpisu, do trestního řádu (§ 33 odst. 1 tr. ř.), jenž je ve shodě s Ústavou budován zcela zřetelně na zásadě priority volby obhájce (§ 33 odst. 1, § 37 odst. 2 trestního řádu), kterou je obviněný (obžalovaný) oprávněn uplatnit v kterémkoli stadiu neskončeného řízení (§ 37 odst. 2 trestního řádu); je proto zásadně věcí obviněného (obžalovaného), kdy a koho z osob oprávněných k poskytování právní pomoci formou obhajoby v trestním řízení (§ 37 trestního řádu) svou obhajobou pověří, příp. zda svého práva volby vůbec využije. Pokud si však obviněný obhájce sám zvolí, může stát do jeho svobodného výběru zasáhnout pouze za splnění zákonem stanovených podmínek, které je nutno vždy vykládat restriktivně se zřetelem na jeho ústavně zaru-

čená práva.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Ústavní soud k závěru, že Okresní soud v Hradci Králové a Krajský soud v Hradci Králové tím, že rozhodly o vyloučení obhájce stěžovatele z jeho obhajoby, aniž by byly splněny podmínky stanovené v § 35 odst. 3 trestního řádu, porušily jak ústavně zaručené právo stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, tak i jeho právo na obhajobu dle čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 Listiny. Proto Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu obě napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil.

✦ Právní věty redakce.

Odměna obhájce

Za účast na každém slyšení obviněného před rozhodnutím o vazbě náleží obhájci odměna v plné výši podle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 2. 2007, sp. zn. 10 To 34/2007

Z odůvodnění:

Z podnětu podané stížnosti přezkoumal krajský soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost obhájce je důvodná.

Okresní soud správně vycházel ze situace, kdy obhájce vykonal ve věci úkony v rozsahu tak, jak byla za ně odměna přiznána, a vznikly mu i další náklady uvedené v napadeném usnesení. Obhájce byl odsouzenému ustanoven z důvodu nutné obhajoby, když odsouzený (tehdy obviněný) nevyužil práva zvolit si obhájce a obhájce mu nebyl zvolen ani jinou oprávněnou osobou. Podle § 151 odst. 2 tr. ř. má ustanovený obhájce vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu, jímž je vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V tomto směru lze v podrobnostech odkázat na odůvodnění napadeného usnesení, když v otázce rozsahu úkonů ani obecné výše odměny za jednotlivé úkony v tomto řízení ve smyslu § 10 a § 12 odst. 4 adv. tarifu nebyly vzneseny námitky.

Okresní soud však pochybil, pokud obhájci nepřiznal za zmíněné čtyři úkony právní služby spočívající v účasti obhájce na slyšení obviněného před rozhodnutím o dalším trvání vazby odměnu v plné výši podle § 11 odst. 1 písm. g) adv. tarifu. Jakkoli není v rámci tohoto rozhodnutí prostor řešit otázku nezbytnosti mechanického provádění značného počtu slyšení obviněného

v průběhu trestního řízení některými soudy, ani otázku zákonnosti a ústavnosti dosud převážně tolerované praxe provádění těchto slyšení rutinními úkony vyšších soudních úředníků a nikoli soudcem, resp. soudním senátem, je nutno zdůraznit, že vzhledem k závažnosti otázek, které se při tomto jednání řeší a důsledkům pro omezení osobní svobody obviněného a z toho vyplývajícím nárokům na kvalitu obhajoby (obhájce má zde obvyklá obhajovací práva jako kladení dotazů, přednášení vyjádření k předmětu jednání apod.) je nutno tento úkon považovat za jednání soudu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. g) adv. tarifu. Stejný závěr vyplývá také ze systematického výkladu ustanovení § 11 adv. tarifu. Na rozdíl od úpravy písemných podání zde není rozlišována účast na jednání ve věci samé a na jednáních ostatních, nýbrž účast na jednání soudu obecně a zvláště pouze účast na jednání, respektive zastupování při jednání, jde-li o výkon rozhodnutí (§ 11 odst. 2 písm. e) a účast při jednání, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozhodnutí (§ 11 odst. 2 písm. f). Výlučně ve dvou posledně uvedených případech – a o ty v daném sporu nejde – náleží obhájci odměna pouze ve výši jedné poloviny, zatímco v ostatních případech tedy náleží odměna v plné výši.

Z těchto důvodů bylo stížnosti obhájce vyhověno. Protože však rozhodnutí o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů považuje krajský soud za jeden celek, který jako celek také nabývá právní moci, bylo nutno napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušit v celém rozsahu a nově rozhodnout, jak shora uvedeno, přičemž krajský soud pro úplnost dodává, že nepovažuje za potřebné samostatným výrokem rozhodovat o zamítnutí zbývající části návrhu obhájce, když takový další výrok nemá oporu v trestním řádu.

Rozhodnutí bylo publikováno v časopisu Státní zastupitelství č. 2/2008 na str. 38, jako rozhodnutí č. 627/08.

✦ Právní věty redakce.

Marek, Karel:

Smluvní obchodní právo, kontrakty

Masarykova univerzita,
Brno 2007, 3. vydání,
452 stran, 200 Kč.

V situaci, kdy se připravuje nový kodex soukromého práva, jenž by měl odstranit dvojkolejnost úpravy závazkových vztahů obchodněprávních a občanskoprávních, se může zdát zbytečné zabývat se právní úpravou obchodních závazkových vztahů v podobě, jakou nabízí v současnosti platný obchodní zákoník. Monografie docenta obchodního práva Karla Marka je však důkazem, že tomu tak není a že právě teoretické zamyšlení nad některými aspekty současné právní úpravy může být klíčem jak k pochopení úpravy budoucí, tak možná i „zkratkou“, jež umožní připravované právní úpravě vyhnout se problémům, se kterými se potýká ta dnešní.

Markova monografie se člení do patnácti kapitol, přičemž svoji systematickou do značné míry (i když ne zcela) vychází z obchodního zákoníku. V první kapitole se K. Marek nejprve zabývá **východisky právní úpravy obchodních závazkových vztahů**, zejména rozebírá otázku vztahu občanského a obchodního práva a zamýšlí se nad „efektivností“ obchodního práva. Jedním z nejvýznamnějších problémů obecné části je otázka, zdali je stále na místě klasifikovat smluvní typy na tzv. absolutní obchody, relativní obchody a absolutní neobchody v situaci, kdy ustanovení § 262 odst. 4 ObchZ stanoví, že: „... ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, adhezních smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně spotřebitele je však třeba použít vždy, je-li to ve prospěch smluvní strany, která není podnikatelem...“ Právě z toho ustanovení plyne pochybnost, zdali je namístě používat i nadále pojmu „absolutního obchodu“. K. Marek používání tohoto termínu nevyklučuje v zájmu kontinuity zavedené terminologie, avšak požaduje, aby byly zdůrazněny důsledky

výše citovaného ustanovení ObchZ. Sám však pojem „absolutního obchodu“ bez dalšího neužívá a pro označení této třídy obchodních závazků používá pojmu navrženého prof. Bejčkem – „typové obchody“. V další části první kapitoly se K. Marek zabývá otázkou, co tvoří prameny obchodního práva v ČR a v jakém vzájemném vztahu tyto prameny stojí. Jako odpověď předkládá grafické schéma, jež ukazuje vzájemný vztah mezi kogentními a dispozitivními ustanoveními obchodního zákoníku a občanskoprávních předpisů, jakož i vztah k obchodním podmínkám, zvyklostem a vykládacím pravidlům. Na problém kogentních a dispozitivních ustanovení K. Marek naráží také v souvislosti se situací, kdy dispozitivní ustanovení odkazuje na kogentní. Vzniká tak teoreticky zajímavá otázka, zdali i dispozitivní ustanovení, jež odkazuje na kogentní, máme též za kogentní považovat. K. Marek takovému řešení přisvědčuje a tato ustanovení označuje za „zprostředkovaně“ (odvozeně) kogentní ustanovení. V závěru první kapitoly se autor zabývá promlčením obchodních závazků nejprve obecně, následně pak rozpracovává spornou, avšak pro praxi velmi důležitou otázku promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení v obchodněprávních vztazích. K této otázce existuje rozsudek Nejvyššího soudu z 18. 6. 2003 35 Odo 619/2002-232, podle kterého se na promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení

v obchodních vztazích má použít „především právní úprava obsažená v obchodním zákoníku.“ (Ke shodnému závěru došel Nejvyšší soud v rozsudku 29 Odo 813/2001-172.) Karel Marek se s tímto závěrem Nejvyššího soudu neztotožňuje. Domnívá se, že pokud smlouva (ze které vyplynulo bezdůvodné obohacení) nebyla řádně uzavřena, závazkový vztah z ní nevznikl a neměla by být tedy podřízena obchodnímu zákoníku. Nicméně vznikla povinnost – bylo-li plněno – bezdůvodné obohacení vydat. Používá se přitom § 451 ObčZ, neboť ObchZ příslušnou právní úpravu neobsahuje. Ohledně promlčení nároku vydat bezdůvodné obohacení K. Marek vyvozuje svůj závěr ze systematického výkladu ustanovení § 397 ObchZ, které říká, že „Nestanoví-li zákon jinak, obecná promlčecí lhůta činí čtyři roky.“ K. Marek přitom klade důraz na slovo „zákon“ a táže se, zda „zákonem“ je myšlen obchodní zákoník či zákon obecně. Zde dochází k závěru, že správný výklad je, že jde o zákon (zákon obecně), nikoli snad jen o obchodní zákoník. Tam, kde totiž u promlčení měl zákonodárce na mysli jen obchodní zákoník, použil slov „tento zákon“, jak to učinil např. v § 391.“ (str. 57). Míni, že tímto jiným zákonem ve smyslu § 397 ObchZ je ObčZ, tedy § 107 odst. 1 a 2. Karel Marek však považuje za správné i použití § 107 odst. 3 ObčZ. Upozorňuje, že ani Nejvyšší soud ve svém rozsudku použití ObčZ zcela nevyloučil (použije se především úprava obchodněprávní). Argumentuje také tím, že § 107 odst. 3 ObčZ – „Jsou-li účastníci neplatné nebo zrušené smlouvy povinni vzájemně si vrátit vše, co podle ní dostali, přihlédne soud k námitce promlčení jen tehdy, jestliže by i druhý účastník mohl promlčení namítat.“ – obsahuje ochranu účastníka, která by měla být zachována i v obchodněprávních vztazích a ObchZ nemá v tomto směru žádnou speciální právní úpravu, která by mohla mít přednost.

Ve druhé kapitole se autor zabývá právní úpravou **žadávání veřejných zakázek**, tedy zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, který nahradil zákon č. 40/2004 Sb. Za hlavní důvod nové úpravy K. Marek uvádí zajištění

transpozice směrnic č. 2004/17/ES a 2004/18/ES do českého právního řádu a snahu odstranit některé nedostatky dosavadní úpravy. Na podkladě výše uvedené právní úpravy výstižně popisuje proces zadávání veřejných zakázek v ČR a jeho jednotlivé instituty. Svůj výklad vhodně doplňuje schémata, grafickými znázorněními a tabulkami. Za zajímavou a důležitou pak považují jeho argumentaci, jež se vztahuje na výběr projektů v rámci grantových řízení. Podle K. Marka se zákon o veřejných zakázkách na tato řízení nevztahuje, neboť grantová schémata nenaplnují definici veřejné zakázky uvedenou v zákoně. Je tomu tak proto, že potenciální dodavatel neposkytuje reciproční plnění potenciálnímu zadavateli, ale toto plnění poskytuje ve veřejném zájmu ve prospěch třetí osoby.

Třetí kapitola se věnuje **kupní smlouvě**. Právě na této kapitole lze demonstrovat, že si je K. Marek plně vědom skutečnosti, že právní věda je vědou praktickou. Způsob podání celé materie naznačuje, že jeho cílem je jednak srozumitelný a pro praxi použitelný výklad právní úpravy kupní smlouvy, dalším cílem je pak řešení teoretických otázek způsobem, jež bude opět pro praxi přínosný. Výklad K. Marka je tak oproti jiným dílům tohoto typu mnohem více návodný: totiž jakoby prováděl kupujícího a prodávajícího celou transakci, přes její jednotlivé instituty, počínající základními náležitostmi smlouvy, přes dodání zboží, doklady vztahující se ke zboží, množství a jakost, dopravu atd. až po vady a škodu, která může nastat, a možnost řešení této situace. Důraz na praktickou stránku věci se projevuje např. v tom, že hned v úvodu upozorňuje na základní náležitost kupní smlouvy podle obchodního zákoníku, již je převod vlastnictví. Podle K. Marka totiž nelze souhlasit „s názorem zastávaným pracovníky některých obchodních útvarů, že pokud smlouva o převodu vlastnictví neobsahuje tuto část smlouvy, nemá to na vznik kupní smlouvy vliv, neboť to podle nich vyplývá ze zákona. Ze zákona totiž jen vyplývá, jak bude vlastnictví převedeno (kdy přejde), pokud podmínky převedení nestanoví smlouva.“ (str. 120). Právě tento problém však

K. Marek v závěru pojednání o kupní smlouvě navrhuje řešit de lege ferenda vypuštěním části základního ustanovení „a převést na něho vlastnické právo k této věci“ a nahradit jej ustanovením tohoto znění: „*Prodávající umožní kupujícímu nabytí vlastnického práva ke zboží v souladu se smlouvou a tímto zákonem.*“ (str. 139).

Z praktického hlediska je přínosná pasáž, která porovnává jednotlivá ustanovení právní úpravy kupní smlouvy v obchodním zákoníku s jednotlivými články Úmluvy OSN (č. 160/1991 Sb.) o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (str. 103). Takové srovnání, jak upozorňuje K. Marek, může být důležitým argumentem, jak přesvědčit druhou smluvní stranu při volbě práva, že právní úprava v českém nebo slovenském obchodním zákoníku vychází „z obsahově známé a moderní úpravy“. Stejně tak považují za přínosné, že text obsahuje výklad o mezinárodních dodacích doložkách přijatých Mezinárodní obchodní komorou v Paříži (tzv. International Commercial Terms – INCOTERMS). Souhlasím s K. Markem, že „*lze jen doporučit, aby podnikatelé text platných doložek, zejména doložek INCOTERMS měli k dispozici a znali význam jejich použití. Dříve se doložky používaly v mezinárodních vztazích, nyní se užití některých doložek, které lze vhodně uplatnit i v tuzemsku, rozšiřuje i ve smlouvách uzavíraných mezi tuzemskými subjekty*“ (str. 105).

Čtvrtá kapitola se zabývá **smlouvou o prodeji podniku** a následně i **smlouvou o nájmu podniku**. Dispozice s podnikem jakožto věcí hromadnou, sestávající z mnoha různorodých složek, je transakcí, jež s sebou nese mnohé komplikace. Navíc je smlouva o prodeji podniku stejně jako smlouva o nájmu podniku složitá právě tím, že podnik je věcí specifickou a dispozice s ním velmi často úzce souvisí s právní úpravou obchodních společností. K. Marek upozorňuje na možná úskalí prodeje podniku, která souvisí s přechodem práv a závazků s podnikem spojených. Konkrétně se věnuje v literatuře diskutovaným problémům, např.: právního nástupnictví u práv z nájemní smlouvy týkající se nájmu nebytových prostor, otázce, zdali je možná dohoda, že nebudou přecházet

veškeré pohledávky spojené s podnikem, stejně jako judikaturou vyřešenému problému indosace cenných papírů, jež jsou součástí převáděného podniku. Z praktického hlediska je jisté na místě rada, aby smlouva o prodeji podniku obsahovala samostatný článek, ve kterém budou uvedeny a specifikovány všechny nemovitosti, které spolu s podnikem přecházejí na kupujícího. V souvislosti s nemovitostmi opět stojí za zmínku řešení situace, jak postupovat v případě odstoupení od smlouvy o prodeji podniku právě ve vztahu k nemovitostem, resp. k postupu, jakým má být navráceno vlastnické či jiné věcné právo prodávajícího v katastru nemovitostí.

Předmětem páté kapitoly je **smlouva leasingová** a **smlouva o koupi najaté věci**. K. Marek hned v úvodu tvrdí, že tyto dva smluvní typy nelze ztotožňovat. V čem však spočívá onen podstatný rozdíl, není z jeho výkladu zcela zřetelné. Pojednání o leasingu se totiž spíše zabývá teoretickou klasifikací typů leasingových smluv, do kterých lze zřejmě vtěsnat jak smlouvu o leasingu, tak smlouvu o koupi najaté věci. K. Marek člení leasing na finanční a operativní, přičemž lze dovést, že finanční leasing má blíže k smluvnímu typu leasingové smlouvy, operativní leasing se pak více přibližuje smlouvě o koupi najaté věci. V literatuře se někdy uvádí, že rozdíl mezi leasingem (jímž se zjevně rozumí leasing finanční) a smlouvou o koupi najaté věci spočívá v povinnostech pronajímatele. V případě pronájmu s následnou koupí má pronajímatel všechny povinnosti pronajímatele, tj. pečovat o věc, jež je předmětem pronájmu a zabezpečovat její funkční chod a opravy. V případě smlouvy leasingové poskytovatel předmětu leasingu takové povinnosti nemá. Je možná škoda, že K. Marek k tomuto odlišování nezaujal jednoznačnější stanovisko, i když ze způsobu zpracování této kapitoly plyne, že je spíše příznivcem rozlišování, jež není tak vyhraněné a umožňuje smluvní úpravu podle potřeb smluvních stran. I v takovém případě by však stálo za to stanovit, právě v zájmu nalezení režimu, podle kterého se má smlouva řídit, ony základní náležitosti, podle kterých lze zcela jed-

noznačně určit, zdali jde o typovou smlouvu o „koupí najaté věci“ nebo smlouvu nepojmenovanou, na niž lze použít ustanovení smlouvy o koupí najaté věci pouze výjimečně, a to ještě jen per analogiam legis.

V úvodu šesté kapitoly se věnuje pojmu **úvěru, druhům úvěrů a zásadám úvěrování** spíše z ekonomického než právního hlediska. To však má své opodstatnění, neboť ekonomický účel úvěru se výrazným způsobem projevuje v jeho právní úpravě. První problém, na který K. Marek upozorňuje, spočívá v nutnosti použít ustanovení o spotřebitelských a dalších smlouvách, je-li smlouva uzavírána s osobou, jež není podnikatelem. V této souvislosti je možná škoda, že K. Marek tuto problematiku blíže nerozpracoval a např. neuvedl ustanovení bankovních podmínek, která by z tohoto pohledu mohla být neplatná. Další zajímavý problém, na který K. Marek naráží, se týká lhůty k poskytnutí nároku na úvěr. Nezodpovězená otázka, jež se zde vynořuje, zní: Bylo plněno podle smlouvy o úvěru, jestliže dlužník požádal o poskytnutí prostředků po smlouvou stanovené lhůtě a věřitel mu tyto prostředky poskytl? Pokud by tomu tak nebylo, jednalo by se o bezdůvodné obohacení se všemi důsledky (včetně promlčení) z toho plynoucími. Stejně tak zajímavé jsou otázky související se zajištěním úvěru, kde K. Marek, „*vzhledem k některým judikátům...*“ doporučuje začlenit do smlouvy ustanovení o tom, „*že zajištění trvá i v případě oprávněného odstoupení od smlouvy.*“

Sedmá kapitola se věnuje **licenční smlouvě k předmětům průmyslového vlastnictví**. Podle K. Marka vyvolává zamyšlení „*dnešní řazení tohoto smluvního typu do relativních obchodů*“, přičemž je podle něj na místě uvažovat o zařazení této smlouvy mezi absolutní (typové) obchody podle obchodního zákoníku. Další problém, jenž se v souvislosti s licenční smlouvou vynořuje, je její předmět, kterým mohou být de lege lata pouze práva k předmětům průmyslového vlastnictví, de lege ferenda je však na místě zvažovat úpravu licenční smlouvy tak, aby zahrnovala širší okruh vztahů (např. know-how). V závěrečných poznámkách k této smlouvě pak

K. Marek upozorňuje na skutečnost, že licenční smlouva může být sjednána jak na dobu určitou, tak neurčitou. Právě tato otázka by neměla zůstat stranou pozornosti a v návaznosti na ni je vhodné sjednat i možnost výpovědi a dobu trvání výpovědní lhůty.

Osmá kapitola názorně **srovnává smlouvu o uložení věci a smlouvu o skladování**, přičemž se však neomezuje jen na „úplatnost“ jako zásadní rozdíl mezi oběma smluvními typy. Větší pozornost však logicky věnuje smlouvě o skladování, kde zejména rozebírá obsahové náležitosti skladíštního listu. Za zajímavé považují pojednání o zemědělských skladních listech jako formy zajištění úvěrů zemědělcům.

Devátá kapitola patří, vedle kapitoly o smlouvě kupní, mezi nejrozsáhlejší partie recenzované monografie. Není tomu tak náhodou, neboť pojednává o velmi významném smluvním typu – **smlouvě o dílo**. V úvodních partiích této kapitoly se K. Marek zabývá odlišením smlouvy o dílo od smlouvy kupní a mandátní a dále odpovídá na otázku, co všechno z možné škály plnění bude spadat pod předmět této smlouvy, přičemž za nevýznamnější předmět plnění lze nepochybně považovat zhotovení stavby. Z toho důvodu se K. Marek zhotovení stavby v následujících částech podrobně věnuje. To se projevuje již v doporučení definovat obsah pojmů, jež budou příslušné smlouvy obsahovat. V této souvislosti uvádí, co se obvykle rozumí pod stavbou, stavební částí, nebo technologickou částí stavby. Stejně tak popisuje různé modely dodavatelských systémů, jež zároveň graficky znázorňuje. Při sepisování smlouvy o dílo přisuzuje velký význam zařazení článku „*Význam a účel smlouvy*“. Důvodem může být např. případná škoda způsobená nesplněním smluvního závazku, jejíž výše se bude odvíjet od posouzení, jestli tato škoda byla či nebyla z hlediska škůdce předvídatelná (§ 379). Předvídatelnost škody je však možné odvodit z účelu, ke kterému smlouva směřuje. Kromě toho však K. Marek doporučuje uvádět i další údaje o účastnících výstavby a o stavbě samotné a vysvětluje důvody, proč zařadit to či ono ustanovení. Za důležitou partii této kapitoly pova-

žují pojednání o možnosti limitovat rozsah náhrady škody, jež může vzniknout nesplněním smluvního závazku. K. Marek nejprve konstatuje, že k této otázce dosud existuje toliko judikatura Vrchního soudu v Praze. (Po vydání recenzované monografie však bylo vyneseno i rozhodnutí Nejvyššího soudu 32 Odo 235/2006, jež možnost limitace náhrady škody připouští.) Dále pak cituje J. Vícha, M. Tomsu a S. Plívu, kteří v souladu s judikaturou Vrchního soudu možnost limitace náhrady škody připouštějí. K tomuto závěru se přiklání i Karel Marek, a to proto, že ustanovení § 379 obchodního zákoníku zakazuje vzdání se nároku na náhradu škody, nikterak však nevylučuje její omezení. Ba dokonce toto omezení připouští v případě smluvní pokuty.

V souvislosti s jakostí provedení díla upozorňuje K. Marek, že se mnozí podnikatelé mylně domnívají, že právní předpisy stanovující jakost není třeba respektovat, resp. takové předpisy nepovažují za závazné. V této souvislosti proto autor vyzdvihuje ustanovení § 759 ObchZ, jež závaznost těchto předpisů stanoví, a to nejen pro smlouvu o dílo, nýbrž i pro smlouvu kupní. Jak již bylo řečeno, K. Marek smlouvu o dílo velmi podrobně a pečlivě rozpracovává a z jeho výkladu je patrné, že s tímto smluvním typem má bohaté a dlouholeté zkušenosti.

Předmětem desáté kapitoly je **smlouva mandátní a smlouva komisionářská**. Kromě notoricky známého rozdílu mezi těmito smluvními typy, spočívajícím v jednání jménem zastoupeného na jeho účet v případě smlouvy mandátní a jednání vlastním jménem na účet komisionáře v případě smlouvy komisionářské, zdůrazňuje K. Marek i další rozdíl spočívající v tom, že mandátní smlouvu je třeba považovat „za smlouvu o vynaložení úsilí“, kdy úplata náleží mandatáři bez ohledu na to, zda byl dosažen kýžený výsledek, přičemž u smlouvy komisionářské je zaplacení úplaty právě vázáno na dosažení výsledku. Z hlediska budoucí právní úpravy se K. Marek zamýšlí nad možností částečného sjednocení právní úpravy těchto smluvních typů – „*pokud by byly oba smluvní typy (mandátní i komisionářský) zachovány, bylo by možno obdob-*

nou úpravu v nich tzv. stanovit před zá-
vorku a vytvořit jim společnou část.“ Dá-
le se zamýšlí nad potřebností tolika
smluvních typů, když se např. smlou-
va obstaravatelská a komisionářská či
příkazní a mandátní v tolika směrech
překrývají, přičemž jejich redukce by
nevytvořila právní mezeru. Závěrem
této pasáže autor nabádá k tomu, aby
kontrahenti nepoužívali smlouvu
mandátní v případech, kdy je na mís-
tě uzavřít smlouvu o kontrolní čin-
nosti. Taková praxe je podle něj bo-
hužel obvyklá.

Smlouvou o kontrolní činnosti a je-
jími specifiky se pak zabývá v jede-
nácté kapitole. U této smlouvy pak
zdůrazňuje skutečnost, že „vystavení
kontrolního osvědčení vůči objedna-
teli kontroly – jehož stejnopis může
být předán prodávajícímu zboží – ne-
může nahradit oznámení vad kupující-
m, nemůže obecně ani nahradit
prohlídky zboží kupujícími (str. 298).

Dvanáctá kapitola pojednává
o **smlouvách k přepravě**. Konkrétně
jde o smlouvu zasilatelskou (§ 601 –
609), smlouvu o přepravě věci (§ 610
– 629), smlouvu o nájmu dopravního
prostředku (§ 630 – 637) a smlouvu
o provozu dopravního prostředku
(§ 638 – 641). Největší prostor věnu-
je K. Marek prvním dvěma jmenova-
ným smluvním typům. Podstatnou
částí zasilatelské smlouvy je závazek
zasílatele vlastním jménem na účet
příkazce obstarat přepravu věci, při-
čemž se však očekává, že zasílatel bu-
de postupovat s odbornou péčí a se
znalostí problematiky zasilatelství.
Z tohoto hlediska pak K. Marek kriti-
zuje českou úpravu živnostenského
zákona, která připouští provozování
zasilatelství jako volné živnosti, tedy
prakticky osobami bez kvalifikace, od
kterých lze očekávat odbornou péči
jen stěží (str. 306). Pokud se týče
smlouvy o přepravě věci, kde se do-
pravce zavazuje odesílateli, že přepra-
ví věc z určitého místa do místa jiné-
ho, upozorňuje K. Marek na právní
vztahy s cizím prvkem. Konkrétně na
situaci, kdy převzetí zboží a místo do-
dání zboží se nacházejí ve dvou cizích
státech. V takovém případě se totiž
bude dotýčný právní vztah (bez ohle-
du na to, že oba jeho subjekty jsou tu-
zemské) řídit Úmluvou o přepravní
smlouvě v mezinárodní silniční ná-

kladní dopravě (CMR) a nikoli ob-
chodním zákoníkem.

Ve třinácté kapitole je vyložena
smlouva zprostředkovatelská a **smlouva
o obchodním zastoupení**, přičemž vět-
ší pozornost je věnována druhému
smluvnímu typu. Jedním z důvodů je
možná i skutečnost, že smlouva o ob-
chodním zastoupení doznala významené
změny tzv. harmonizační novelou
obchodního zákoníku č. 370/2000
Sb., přičemž důvodem harmonizace
byla směrnice 86/653/EHS. Původní
úprava totiž více vycházela ze zákoni-
ku mezinárodního obchodu a nebyla
tak zcela kompatibilní s úpravou ev-
ropskou. V souvislosti se smlouvou
o obchodním zastoupení zaujímá
K. Marek stanovisko k otázce, zdali se
zákaz, aby obchodní zástupce nebyl
osobou, jež může zavazovat právní-
kou osobu, nebo společníkem nebo
členem podle zákona zmocněným za-
stupovat ostatní společníky (§ 652
odst. 3), vztahuje na kterékoliv spo-
lečnosti, nebo pouze na společnosti,
jež jsou stranou příslušné smlouvy.
Podle K. Marka se tento zákaz vztah-
uje pouze na smluvní strany a nikoli
obecně, neboť v obecné rovině je tato
otázka řešena zákazem konkurence
u obchodních společností.

Ve čtrnácté kapitole autor vykládá
smlouvu o tichém společenství. To-
hoto smluvního typu se významně
dotkla tzv. harmonizační novela, jež
mimo jiné stanovila, že podíl tiché-
ho společníka na zisku a ztrátě mu-
sí být stejný. Předchozí úprava
umožňovala, aby podíl na ztrátě byl
nižší než na zisku. K. Marek však
upozorňuje, že se v praxi realizovala
„opačná smluvní řešení“. Zdá se te-
dy, že současná úprava přinesla po-
sílání ochrany tichého společníka.
Kromě toho se K. Marek vyslovuje
i k dalším sporným otázkám, např.
zda je možné, aby měl jeden podni-
katel více tichých společníků, nebo
zda vklad tichého společníka může
spočívat v osobních výkonech.

V patnácté kapitole se pojednává
o **smlouvách bankovních služeb**, mezi
které řadíme smlouvu o otevření akre-
ditivu (§ 682 – §691), smlouvu o in-
kasu (§ 692 až § 699), smlouvu
o bankovním uložení věci (§ 700 až
§ 707), smlouvu o běžném účtu
(§ 708 až § 715) a smlouvu o vklado-

vém účtu (§ 716 až § 719b). Pro pla-
tební styk mezi podnikateli je velmi
významná smlouva o akreditivu, ze-
jména pak akreditivu dokumentár-
ním. Právě tomuto smluvnímu typu
věnuje K. Marek zvýšenou pozornost
a rozebírá jednotlivé druhy akredití-
vů. V souvislosti s platebním stykem
se zabývá i otázkou fakturace. Vzhle-
dem k tomu, že se platná právní úpra-
va této otázce téměř nevěnuje, dopo-
ručuje K. Marek otázku fakturace
smluvně upravit. De lege ferenda pak
považuje za vhodné tuto otázku upra-
vit i právním předpisem.

V poslední kapitole, jež je nazvána
„Poznámky závěrem“, K. Marek in-
struuje potenciální kontrahenty, jak
postupovat při uzavírání smluv, jaká
ustanovení zařadit a které otázky ne-
opominout. V závěru se též vyjadřuje
k současným kodifikačním procesům
a doporučuje, že „příprava nového ob-
čanského a nového obchodního záko-
níku by pak měla probíhat koordino-
vaně, a to i při návazném projednávání
návrhů v zákonodárném sboru“.

Přestože monografie K. Marka vy-
šla v teoretické řadě ACTA UNI-
VERSITATIS MASARYKIANAE
BRUNESIS IURIDICA, jde o publi-
kaci, která může velmi dobře poslou-
žit praktickým potřebám právníků.
Výklad K. Marka je orientován na
pochopení jednotlivých institutů
a následné řešení pro praxi významených
otázek. Právě svým praktickým
zaměřením a velmi srozumitelným
výkladem se Markova monografie
odlišuje od srovnatelných prací učeb-
nicového typu, jež byly v ČR publi-
kovány. Pro další vydání, jichž se ta-
to monografie nepochybně dočká, by
možná stálo za úvahu, zda jednotlivé
kapitoly nedoplnit i příslušným
smluvním vzorem. To by tuto publi-
kaci činilo zcela unikátní, neboť do-
posud jsou na trhu pouze publikace
obsahující buď jen teoretický výklad,
nebo pouze smluvní vzor bez výkla-
du. Je však třeba konstatovat, že se již
nyní jedná o publikaci, jež je cennou
součástí literatury obchodního práva,
a lze tedy jen doufat, že si tato svým
vzhledem nenápadná kniha najde ce-
stu do knihoven široké právnícké ve-
řejnosti.

**Mazanec, Michal –
Křenková, Jitka:**

Přehled judikatury z oblasti stavebního práva

ASPI, a. s., Praha 2008,
1472 stran, 1770 Kč.

Vydavatelství a nakladatelství ASPI, a. s., vykonalo velmi přínosný čin, když v edici Judikatura vydalo sborník „Přehled judikatury z oblasti stavebního práva“, který sestavil JUDr. Michal Mazanec, místopředseda Nejvyššího správního soudu, a Mgr. Jitka Křenková, asistentka místopředsedy Nejvyššího správního soudu. Odborná veřejnost tak má k dispozici praktickou příručku souhrnných informací pro celý obor stavebního práva, protože publikace je koncipována jako sborník judikatury z oblasti správního i občanského práva, včetně využití právních stanovisek ministerstva pro místní rozvoj. Takovýto sborník judikatury z oboru stavebního práva v poválečné historii dosud neexistoval.

Sborník vychází v době, kdy je již druhým rokem v účinnosti nový stavební zákon č. 183/2006 Sb., a pochopitelně soustřeďuje judikaturu ke stavebnímu zákonu č. 50/1976 Sb. Autoři se zhostili tohoto problému vynalézavým způsobem, kdy jednak zpracovali problematiku v jednotlivých kapitolách s logickým rozdělením na buď jednotlivé instituty stavebního práva, nebo fáze řízení s přiřazením určitých specifických zvláštních staveb nebo vztahů např. k restitučním nárokům. Na druhé straně důkladnou práci na věcném rejstříku a paragrafovém poznámkovém aparátu vytvořili srovnávací tabulky obou stavebních zákonů, které umožňují přiřazovat právní názory k jednotlivým institutům nebo fázím řízení podle nového a starého stavebního zákona. Přestože existují rozdíly v pojmosloví nového a starého zákona, některé veřejnoprávní instituty jsou vykládány obdobně.

Velmi výrazným přínosem publikace je zmapování judikátů, které se

dotýkají soukromoprávních otázek v rozhodovací praxi stavebních úřadů. Přestože obor stavebního práva je víceméně tradičně chápán ve své veřejnoprávní podobě, vyskytují se v něm aktuální otázky občanského práva a znalost zásadních judikátů civilních soudů je v tomto směru pro rozhodování stavebních úřadů nezbytná.

Sborník čerpá v převážné míře z pramenů tzv. „červené sbírky“ a sbírky Nejvyššího správního soudu, na jejichž vydávání se oba autoři významně podíleli. Vlastní soustředění judikatury není až tak náročné, ale zásadní kvalitu publikaci dává výběr jednotlivých rozsudků a stanovisek rozčleněných do třinácti kapitol podle zcela srozumitelných věcných hesel.

V první kapitole jsou velice přístupným způsobem přiblížena zásadní soudní rozhodnutí k základním institutům stavebního práva od veřejnoprávního vymezení pojmu stavba až k chápání stavby jako nemovitosti a souvisejících otázek vlastnického práva, věcných břemen a problematiky neoprávněné a nepovolené stavby. Samostatná pozornost je věnována klíčovému institutu řízení podle stavebního zákona, tj. institutu účastníka řízení a problematice vyvlastnění. Protože

samotný stavební zákon upravuje v podstatě problematiku v samostatných částech – územní plánování, územní řízení a stavební řád – přináší publikace judikáty v tomto základním členění, přičemž v části stavebního řádu jsou logicky dále členěny podle jednotlivých typů řízení. Speciální kapitoly jsou vyhrazeny pro zvláštní stavby, ochranu zvláštních zájmů ve výstavbě, přístupu k informacím a správním deiktům.

Obecným otázkám řízení před správními orgány a řízením před soudem jsou věnovány kapitoly, které umožňují snadno vyhledat judikáty k nejfrekventovanějším procesněprávním problémům. Přestože restituční problematika vzhledem k uplynutí času pozbývá na intenzitě v řízeních před stavebními úřady, je možné v konkrétních případech se obrátit na právní názory v judikátech k jednotlivým restitučním zákonům. Publikace je doplněna srozumitelným věcným rejstříkem a přehledem judikátů s rozdělením na část stavebního zákona, občanského zákoníku a ostatních předpisů.

Sborník je určen nejširšímu okruhu zaměstnanců veřejné správy, ale také soudcům, advokátům a všem dalším profesím, které přijdou s problematikou stavebního práva do styku. Tato publikace by neměla chybět v žádné knihovně právníka zabývajícího se stavebním zákonem, protože je cenným a nezaměnitelným zdrojem informací a impulsem pro kultivaci stavebního práva. Přestože existuje řada jiných informačních zdrojů včetně elektronických, představuje vydaná publikace příruční a pečlivě zpracovanou databázi z daného oboru, která spolehlivě nabízí podstatné informace pro potřeby rozhodování na úseku stavebního práva.

S ohledem na uspokojení naléhavé potřeby odborné veřejnosti a kvalitu vydaného sborníku nelze než autorům a vydavatelství k této knize blahopřát.

✦ JUDr. JAN MAREČEK

Hlavsa, Petr:

Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy

LINDE PRAHA, a. s., Praha
2008, 3. aktualizované
a podstatně doplněné vydání
podle stavu k 1. 4. 2008,
271 stran, 360 Kč.

Na jaře tohoto roku obohatila trh s právníckou literaturou, konkrétně s literaturou komentářovou a poznámkovou, další kniha docenta Petra Hlavsy – Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy, 3. aktualizované a podstatně doplněné vydání podle stavu k 1. 4. 2008. Jak už je ze samotného názvu patrné, jedná se již o třetí vydání opoznámkovaného exekučního řádu (z. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů), jenž je doplněn i o zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanovují pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, rovněž s autorovými poznámkami k tomuto zákonu. Pro úplné a celistvé postižení právních předpisů z oblasti exekučního práva obsahuje publikace i výběr z prováděcích předpisů a nově i stavovských předpisů Exekutorské komory. Tyto předpisy autor vložil do publikace již bez poznámkového aparátu v jejich čistém paragrafovém znění.

Publikaci v pořadí již třetího vydání této knihy si vyžádala především poslední rozsáhlejší novela exekučního řádu, zákon č. 347/2007 Sb., kterým byly především rozšířeny možnosti a nástroje ministerstva spravedlnosti, resp. Exekutorské komory v oblasti dohledu nad činností soudních exekutorů. K tomu má přispět mimo jiné i nový § 7a exekučního řádu, umožňující písemné vytknutí drobných nedostatků v exekuční a další činnosti exekutora nebo drobných poklesků v jeho chování ministerstvem spravedlnosti nebo Exekutorskou komorou. Zákodáři se v tomto případě, jak uvádí v poznámkách k tomuto paragrafu i Hlavsa, inspirovali z. č. 358/1992 Sb.,

o notářích a jejich činnosti (notářský řád), obsahujícím obdobné ustanovení. Jak autor této publikace předestírá v jejím úvodu, jedná se však spíše o úpravu formální, otevřenou otázkou zůstává její praktická realizace. Autor vhodně, pro větší přehlednost a snadnější orientaci v textu zákona, uvádí novelizovaná znění exekučního řádu tučným písmem.

Jak z úvodu k tomuto dílu, tak i z celého poznámkového aparátu vyplývá autorova skepse ke stavu současné právní úpravy exekučního řízení. Autor tu kriticky hodnotí jednotlivá ustanovení zákona, kdy zvlášť poukazuje na četné terminologické nepřesnosti, objevující se jak v komparaci exekučního řádu a jiných, s ním souvisejících předpisů, tak v rámci exekučního řádu samotného (jedním z příkladů může být např. novelizovaný § 96 exekučního řádu upravující půjčování spisů, § 99 a 101 odst. 2 exekučního řádu, které již hovoří o zapůjčení a konečně § 97 odst. 2 exekučního řádu, který používá pojem vypůjčení). I když se v těchto případech jedná „pouze“ o terminologické nepřesnosti, jistě by se v relativně novém předpise, navíc po jeho četných novelizacích, neměly objevovat, protože při aplikaci exekučního řádu mohou způsobit nemalé obtíže. Jak sám autor uvádí, příkladem takové nepřesnosti a nedokonalosti v používané nejednotné terminologii je § 2 písm. a) z. č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Ten pro

účely tohoto zákona vymezuje v § 2 písm. a) pojem exekuce. Exekucí se podle tohoto zákona rozumí mimo jiné jak výkon rozhodnutí nařizovaný soudem a prováděný soudem (dle z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád), tak výkon rozhodnutí prováděný soudním exekutorem, což je v rozporu s exekučním řádem, který pro exekuční činnost pojmu „výkon rozhodnutí“ nepoužívá, a do výkladu těchto právních předpisů tak vnáší nejednotnost a chaos (viz i rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované pod R 2/2006, na které autor v poznámce k § 130 exekučního řádu také odkazuje). K rozdílnosti termínů přitom došlo, jak autor trefně poznamenává, i přes skutečnost, že oba tyto předpisy byly schvalovány Parlamentem ČR ve stejnou dobu. Jen na okraj je nutné poznamenat, že právě s touto nepřesností by se měla vypořádat připravovaná (tzv. střednědobá) novela exekučního řádu, která, jak uvádí důvodová zpráva k ní, by měla postavit najisto, že se tento zákon vztahuje i na střet výkonu rozhodnutí prováděného soudem a výkonu exekuce.

K výše zmíněné tzv. střednědobé novele exekučního řádu, k jejímuž provedení hodlá přistoupit ministerstvo spravedlnosti, se v úvodu vyjadřuje i autor této publikace. Ten v souvislosti s připravovanou novelou používá zajímavého pojmu „privatizace“ výkonu soudních pravomocí, kterou hodnotí velmi kriticky. Zmíněnou „privatizaci“ má autor na mysli především rozsáhlé rozšíření procesních pravomocí soudního exekutora na úkor exekučního soudu, a to např. přenesením rozhodování o odkladu exekuce (návrh obsahuje dvě varianty řešení, přičemž mírnější z nich alespoň umožňuje postoupení návrhu na odklad exekuce soudu v případě, že exekutor sám tomuto návrhu nevyhověl); přenesením rozhodování o zastavení exekuce (návrh obsahuje opět dvě varianty řešení); návrh na zahájení exekučního řízení (nově návrh na provedení exekuce) by se měl podávat již pouze exekutorovi, který má být napříště oprávněn, v případě, že nedojde k řádné opravě či doplnění tohoto návrhu v exekutorem k tomu stanovené lhůtě, návrh odmítnout; pověření exekutora by již nemělo být

rozhodnutím; exekutor bude mít možnost rozhodovat o vyškrtnutí věci ze soupisu; možnost zřízovat exekutorské zástavní právo na nemovitostech a celou řadu dalších ustanovení. Návrh novely obsahuje, jak již bylo naznačeno výše, v celé řadě případů dvě varianty, přičemž jedna z nich se opravdu blíží pojmu uvedenému autorem, tedy „privatizaci“ soudních pravomocí, druhá z variant je variantou mírnější, kdy ponechává určitou kontrolní pravomoc soudu, jisté však je, že uvedená novela v případě jejího schválení povede k obrovskému rozšíření procesních pravomocí soudního exekutora oproti původnímu stavu.

Přínosem autorem předkládané publikace pro českou literaturu v oblasti civilního procesu je jistě její přehlednost dosažená logicky koncipovanými poznámkami, ve kterých nechybí ani nezbytné odkazy na ustanovení občanského soudního řádu (kde jsou reflektovány i novely, které se v určitých případech nepromítly do exekučního řádu v požadovaném rozsahu, jak je tomu např. u výčtu jednotlivých způsobů exekuce v § 59, který nereflektoval novelu občanského soudního řádu, jíž byl jako jeden ze způsobů výkonu rozhodnutí zaveden příkaz k výplatě z účtu u peněžního ústavu; v § 65a exekučního řádu se však již objevuje), ale i na ustanovení předpisů prováděcích a předpisů stavovských (jejich ucelený přehled autor podává v poznámkách týkajících se samosprávy exekutorů – § 109 a násl. exekučního řádu). Autor do publikace nově zapracoval i soudní judikaturu a závěry vyplývající ze stanovisek Nejvyššího soudu a nálezů Ústavního soudu ČR, vyjasňující dosavadní problémy při výkladu některých ustanovení exekučního řádu.

Autor touto prací poskytl přehledný rozbor jednotlivých ustanovení exekučního řádu a s ním úzce souvisejícího zákona, kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, a proto je vhodné ji doporučit nejen reprezentantům jednotlivých právnických profesí, zejména pak advokátům, ale i laikům, kteří by se chtěli dozvědět základní informace o exekuční a jiné činnosti soudních exekutorů.

✦ Mgr. KLÁRA BARTONÍČKOVÁ

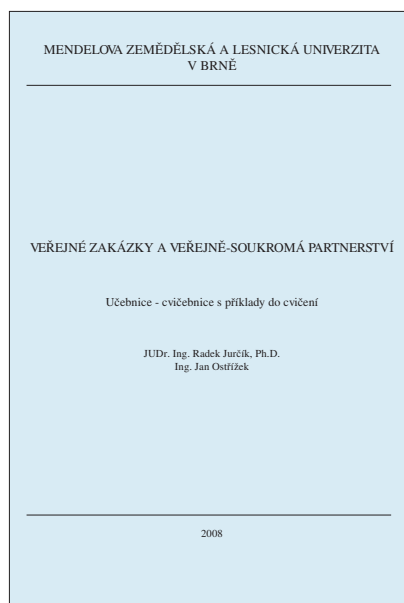
Jurčík, Radek – Ostřížek, Jan:

Veřejné zakázky a veřejně-soukromá partnerství

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2008, 241 stran, 277 Kč.

Recenzovaná publikace je typickou učebnicí. Zahrnuje celou problematiku veřejných zakázek a koncesních smluv podle zákona č. 137/2006 Sb. a zákona č. 139/2006 Sb., ve znění aktuálním v době vydání.

Právní úprava veřejných zakázek je stále relativně nová a možná i pro zkušeného právníka, advokáta či notáře, který se na tento úsek práva nespecializuje, i poměrně složitá. „Pohled do učebnice“ před prací

s komentářem může být tedy užitečný. Dílo přitom obsahuje i typické příklady.

Zákon č. 137/2006 Sb. nahradil v krátké době zákon č. 40/2004 Sb. Na tuto skutečnost bývá v české literatuře upozorňováno. Za této situace přitom nabývají na významu i přechodná ustanovení nového zákona (§ 158 zákona č. 137/2006 Sb.), která stanoví, že zadávání veřejných zakázek, veřejné soutěže o návrh, řízení o přezkoumání úkonů zadavatele Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „úřadem“) a řízení o uložení sankce, která byla zahájena

přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů stejně jako, že v řízení o přezkoumání úkonů zadavatele a v řízení o uložení sankce, která byla zahájena po nabytí účinnosti tohoto zákona a která na zadávání veřejných zakázek nebo veřejnou soutěž o návrh podle předchozí úpravy navazují, se postupuje rovněž podle dosavadních právních předpisů. Obdobně se i návrh na zahájení uváděných řízení zpoplatňuje podle dosavadních předpisů.

Koncepce nového zákona č. 137/2006 Sb. je však shodná s předchozí úpravou. Rozdílná je skutečnost, že tzv. koncese jsou nyní upraveny zvláštním zákonem (č. 139/2006 Sb.), přestože je možné si představit úpravu ve společném předpisu.

Na základě veřejných zakázek získávají dodavatelé možnost provádění rozsáhlých dodávek. Realizuje se zde značná část společensky disponibilních prostředků. Na základě veřejných zakázek vznikají relativně stabilní obchodní vztahy se zajištěným financováním.¹

Obecně lze říci, že pro zadávání je potřebné mít jednoduché, průhledné a nediskriminační postupy a preferovat i jednoduché a rychlé postupy přezkumu zadávacího řízení.

Hlavním důvodem přípravy nového zákona bylo zajištění transpozice směrnice 2004/17/ES a 2004/18/ES do českého právního řádu a snaha odstranit některé nedostatky dosavadní úpravy.

Evropské zadávací směrnice podrobně upravují postupy při zadávání nadlimitních veřejných zakázek; u podlimitních zakázek se však omezují na zakotvení principu transparentnosti a nediskriminace při jejich zadávání. Naše dosavadní i nová právní úprava oproti směrnicím podrobně rozpracovává postupy i při zadávání podlimitních zakázek. U podlimitních zakázek je však v novém zákonu stanoven zvláštní zjednodušený druh řízení. Jednotlivé druhy zadávání pochopitelně v recenzované práci nechybí.

Lektorovaná publikace řeší všechny podstatné otázky této relativně nové právní úpravy. Jsou zde uplatněny nové poznatky vědeckých a odbor-

ných prací v daném úseku práva. Je přitom zřejmé, že autoři problematiku naprosto ovládají, znají i praktické problémy a vhodně na ně reagují. Látka je po mém soudu správně metodicky členěna a jednotlivé části díla na sebe vhodně navazují.

Přístupně jsou zpracovány jednotlivé etapy otevřeného řízení, užšího řízení, jednacího řízení s uveřejněním i jednacího řízení bez uveřejnění.

Je zřejmé, že autoři dodržují terminologickou přesnost a dílo je zpracováno jazykově správně (stručně, věcně a logicky). Celková úprava je kvalitní, je provedena pečlivě. Je zde prezentován i vhodný okruh literatury.

Zejména prvý z autorů má k dané problematice velmi blízko, dobře ji zná a věnuje se jí už řadu let. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D., působí přitom průběžně u soudů v ČR a je též vysokoškolským pedagogem Ústavu práva a humanitárních věd Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

Tvůrci přibližují čtenářům danou problematiku s plnou znalostí věci. Autoři přitom patří k těm, kteří vhodně vycházejí ze zásad nové úpravy, k nimž se řadí: snaha o celkové zjednodušení zadávání veřejných zakázek, snaha o odstranění dosavadních problémů při realizaci a aplikaci zákona (např. snaha stanovit řešení při souběhu podmínek pro veřejné zakázky a pro tzv. zakázky sektorové), přesnější vymezení základních pojmů, přesnější určení jednotlivých zadávacích postupů, zařazení subjektů poskytujících poštovní služby mezi sektorové zadavatele, zavedení možnosti zadávání pomocí společných nákupních subjektů, stanovení možnosti uzavírat rámcové smlouvy i pro veřejné zadavatele (nikoli jen pro zadavatele sektorové), určení soutěžního dialogu, tj. zadávacího řízení pro složitější postupně upřesňované zakázky a v neposlední řadě konstitování elektronizace procesu zadávání.

Představovanou publikaci je třeba přivítat, poskytuje komplexní a systematické zpracování problematiky.

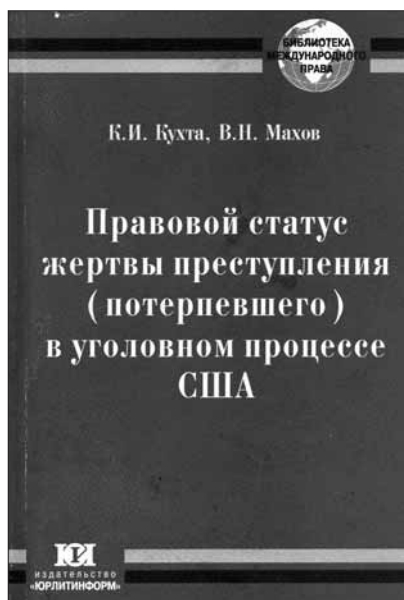
❁ doc. JUDr. KAREL MAREK, CSc.

K. I. Kuchta – V. R. Machov:

Právní status oběti trestného činu (poškozeného) v trestním procesu USA

Nakladatelství Jurlitinform, Moskva 2008, 215 stran.

S rozšiřováním nejen obchodních styků s Ruskem, ale také s prohloubením právní pomoci na úseku trestního práva a trestního procesu vzrůstá důležitost informací o nejnovější právní úpravě a diskusích jak v ruské praxi, tak v teorii.

Pro advokáty se nepochybně ukazuje nutnost znalosti nejen ruštiny, ale i nejnovější literatury a praxe, zejména při srovnávání a řešení otázek, které jsou mnohdy globální.

V souvislosti s diskusemi o postavení oběti trestných činů a postavení poškozeného v trestním řízení je zajímavé srovnání právních úprav jednotlivých států.

Pokud jde o situaci v EU, ukazuje se, že obrana práv oběti a poškozeného vůbec je dnes jednou z nejdůležitějších aktivit na úseku trestního procesu, na rozdíl od předchozích let, kdy se věnovala hlavní pozornost právům obviněných. (O tom píše zejména Grivna z PF UK Praha ve svých statích.)

Tato tendence se promítla i do právní úpravy postavení oběti, resp. poškozeného také v USA, kde se objevi-

ly nové zákony a předpisy ve většině států. Jde o úpravu v jednotlivých státech poměrně odlišnou. V tomto směru je jenom málo norem federálních (např. Victims of Crime Act of 1984 nebo Child Abuse Victims Rights Act of 1986), většina nových úprav je až z 90. let (např. Justice for Victims of Terrorism Act of 1996 aj.).

O těchto normách se u nás poměrně málo ví. Je proto třeba všimnout si informací také z dalších pramenů, protože advokáty v ČR mají stále více kontaktů s USA.

Také v souvislosti s rekodifikací trestního procesu v ČR a úvahách o postavení oběti trestných činů jsou velmi dobrým zdrojem práce teoretiků Ruské federace a praktiků trestního práva.

K nim také patří recenzovaná kniha a další publikované statě prof. Machova, doktora právních věd a profesora Ruské univerzity družby národů v Moskvě, který dříve pracoval na prokuratuře Ruské federace a má značné zkušenosti zejména s komparací právních norem mnoha evropských, asijských a amerických států.

Pro české právníky – zejména advokáty – je recenzovaná kniha, jejímž je spoluautorem, velmi důležitá jak svou částí srovnávací, tak zejména rozbohem platné právní úpravy v Ruské federaci. Její trestní řád totiž striktně odděluje pojem poškozeného jako oběti trestného činu a tzv. „občansko-právního žalobce“, což je subjekt adhezního řízení, jehož práva jsou oproti dřívější úpravě daleko širší. Oba tyto subjekty mají specifické postavení a již ze samotné právní úpravy vyplývá, že oddělení poškozeného (oběti) a subjektu adhezního řízení je pro lidská práva stran v trestním řízení daleko lepší než naše současná právní úprava poškozeného a také než náš zákon č. 109/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti (v platném znění).

Tyto poznatky bude třeba využít i při diskusích o rekodifikaci našeho trestního řádu. U nás neexistuje srovnatelné dílo, ani pokud jde o informace o úpravě v mimoevropských zemích, ani pokud jde o rozbor problémů.

❁ prof. JUDr. DAGMAR ČISAŘOVÁ, DrSc.

1 Viz publikace Plíva, S.: Obchodní závazky, ASPI, a. s., 2007.

Přečetli jsme za vás

Buchta, Zdeněk:

K odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou z neznalosti

Právní rádce č. 2/2008,
str. 58-62.

Autor – advokát v Brně – uvádí, že zákon o advokacii sice na danou situaci v obecné rovině pamatuje, přesto však nelze říci, že by jí věnoval adekvátní pozornost. Vedle úvodu obsahuje relativně obsáhlá stať tyto kapitoly: Obecně k odpovědnosti advokáta za škodu, Charakter protiprávnosti, Odpovědnost za škodu versus svoboda právního názoru.

Autor připomíná § 24 odst. 1, 2 ZA o odpovědnosti advokáta klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Zabývá se pak rozdílem mezi výrazem „poskytování právních služeb“ a pojmem „advokacie“ či „výkon advokacie“, který zákon blíže nedefinuje. Má za to, že § 24 ZA při své pouze obecné deklaraci nevyovídá nic o tom, za jakých okolností tento zde upravený zvláštní druh právní odpovědnosti nastupuje. Dozvídáme se zde pouze, že při vzniku škod kauzálně spojených s poskytováním právních služeb mají být aplikována příslušná odpovědnostní ustanovení zákona o advokacii. Každý klient očekává poskytnutí služeb na odpovídající odborné úrovni a to v něm může snadno vzbudit lichou představu, že tzv. dobrý advokát je pouze ten, který dokáže soudní spor dovést k vítěznému výsledku. To však nemůže ani ten „nejlepší“ advokát garantovat. Měřítkem nemůže být tedy bez dalšího kritérium úspěšnosti, jinak by to znamenalo absurdní závěr o odpovědnosti advokáta za škodu ve všech případech

jím nevyhraných. Pokud však advokát postupuje odborně nesprávně, měl by nepochybně klientovi za škodu odpovídat. Jeví se jako nezbytné odlišit případy zcela legitimního utváření svěbytných právních názorů advokáta, jež se však posléze ukáží být nesprávnými, od např. základní odborné neznalosti. Pouze v druhém případě by měla přicházet v úvahu právní odpovědnost advokáta. Je však nezbytné definovat, co může být předmětem právního názoru. Věc komplikuje skutečnost, že ani ZA, ani jiný právní předpis výslovně neukládá advokátovi povinnost postupovat při poskytování právních služeb s odbornou péčí, jakkoliv se taková povinnost jeví jako logická. Výjimku představuje pouze ust. § 567 odst. 1 obch. zák. o mandátní smlouvě. Naproti tomu u smlouvy příkazní (§ 724 a násl. obč. zák.) je příkazník povinen jednat (pouze) podle svých schopností a znalostí, aniž je zde zmínka o odborné péči. Právní odpovědnost advokáta za škodu by však měla být vyvozována z poskytování právních služeb v rozporu s odbornou péčí. Nabízí se otázka, zda by tento důsledek neměl být stanoven výslovně. Za situace, kdy ZA takovou povinnost přímo neupravuje, lze odpovědnost advokáta poměrně obtížně dovodit, což autor pak podrobněji odůvodňuje. Jako alternativa přichází do úvahy nahradit absenci zákonem uložené povinnosti vykonávat advokacii s odbornou péčí všeobecnou prevenční povinností podle § 415 obč. zák. To však implikuje i určitou právní nejistotu. Situace je o to složitější, že např. v případě výkonu advokacie není formálně stanovena žádná vázanost advokáta právním názorem nějaké vyšší autority. To by však ani nebylo správné, protože advokát potřebuje pro efektivní výkon advokacie dostatečný, tj. maximálně svobodný prostor. Stěžejním musí být princip nezávislosti advokacie. Z obecného principu nezávislosti je třeba dovodit i nezávislost advokáta při utváření autonomních právních názorů, byť by nekonvenovaly s jinými názory přijímanými tzv. většinově. Klíčovým pro volbu vhodného postupu je zájem klienta a důraz je kladen na osobní přesvědčení advokáta o prospěšnosti určitého postupu v zájmu klienta. Je stěžejní představitelný kvalitní výkon advokacie bez možnosti utváření autonomních právních názorů, třeba i provokativních a odlišných od názorů většinových. Pro výkon advokacie je nezbytný tvůrčí přístup. To ovšem nemůže být absolutně neomezené, musí se to pohybovat v určitém rámci, např. v zachovávaní určité přijatelné míry rizika. Ani nezávislost advokáta si nelze vykládat jako příležitost neomezeně a neodpovědně experimentovat na účet klienta. Svědomitým výkonem advokacie nemůže být takový její výkon, který nebere v potaz reálný stav věcí, nebo jej nedoceňuje, čímž přestává být svědomitým a stává se pouhým experimentem.

V závěrech autor uvádí zejména: Právo není exaktním oborem, je obtížné říci, kdy jde o postup lege artis. Nepřijatelné se jeví oba extrémy, tj. na jedné straně vyvozování právní odpovědnosti podle kritéria úspěšnosti v soudním sporu, na druhé straně zproštění se odpovědnosti s poukazem na odlišný právní názor. Řešení je třeba hledat v objektivizujících kritériích vymezujících hranici mezi jinak přípustnými a žádoucími právními názory, včetně invenčního, kreativního přístupu na straně jedné, a prostou neznalostí, nevědomostí či odbornou nedostatečností na straně druhé. Odpovědnost advokáta za škodu by měla nastupovat pouze tehdy, jde-li o právní názor natolik krajně nestandardní, že např. jde proti výslovné dikci právního předpisu, k jehož realizaci by advokát přesto přistoupil bez poskytnutí informovaného souhlasu klienta. V zájmu právní jistoty obou stran by stálo za to zamyslet se nad potřebou lepší precizace příslušných norem.

❖ V. M.

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka 60

Z české advokacie

Z kárné praxe 61

**Průběh a výsledky advokátních zkoušek
a uznávacích zkoušek v I. pololetí 2008 .....62**

**Nabídka na pojištění motorových vozidel
pro členy ČAK.....63**

Z Evropy.....64 - 69

Strukturované CV

(k dvoutisíciletému výročí jednoho soudního procesu)

Fotografie žadatele:

Jméno:

Publius
Ovidius
Naso

Datum a místo narození:

43 př. Kr.,
Sulmo, Itálie
(dnes Sulmona)

Datum a místo úmrtí:

17 po Kr., Tomis, Moesia
(dnes Constanta, Rumunsko)

Stav:

ženatý (tříkrát); jedna dcera
z druhého manželství

Vzdělání: základní a střední:

vyšší:
zahraniční:

- v Sulmoně
- rétorská škola v Římě
- v Aténách, Řecko
- v Malé Asii

Zaměstnání: justiční úředník v Římě (krátce); pak už pořád samostatný podnikatel v oboru písemnictví (literární agentura: Marcus Valerius Messalla, zbohatlík z římských veřejných zakázek, zejména vojenských)

Publikační činnost:

1. Raná

- Amores (milostné básně pro vymyšlenou dívku Corinnu)
- Heroides (fiktivní dopisy slavných milenek)
- Ars amatoria (návod k milování – výsměch oblíbeným římským naučným příručkám – např. ten užvaněný dědek Varro st. rozuměl úplně všemu)
- Remedia amoris (návod, jak lásku léčit)
- Medicamina faciei (kosmetika ve verších)

2. Vrcholná

- Metamorphoseon libri XV (15 knih o proměnách)
- Fasti (6 knih o římských svátcích a jejich původu – dokončeno jen prvních 6 měsíců)

3. Pozdní (exilová)

- Tristium libri V (5 knih žalozpěvů)
- Epistulae ex Ponto (4 knihy dopisů od Černého moře)

Jazykové znalosti:

- latina (rodilý mluvčí)
- řečtina (výborná znalost slovem i písmem)
- gétština (dobrá znalost, umožňující i psaní poezie v tomto barbarském jazyce z okolí Tomidy)

Záliby: holky a literatura

Bezúhonnost: v r. 8 po Kr. odsouzen císařským soudem za předsednictví samotného Octaviana Augusta pro zločin urážky majestátu (crimen laesae maiestatis) k doživotnímu vyhoštění (relegatio) do Tomidy; tresty ztráty římského občanství, konfiskace majetku, zákazu výkonu povolání básníka a censury korespondence uloženy nebyly.

Dříve, než se rozhodneme, zda Ovidia vezmeme na základe předloženého sívička (tak se teď čte curriculum vitae – fuj) do pracovního poměru (jako librarian – taky fuj – by nemusel být špatný), nutno se zamyslet nad jeho kriminální minulostí v dobovém kontextu. R. 44 př. Kr. byl zavražděn Caesar; Oktavián v 19 letech vstupuje do politiky. R. 43 př. Kr. narození Ovidia. Oktavián strašlivě rádí při čistkách (proskripce) proti republikánům. R. 33 př. Kr. konec občanských válek, triumf Oktaviánův v Římě. R. 27 př. Kr. Oktaviánovi udělen senátem titul Augustus; je mu 36 let; Ovidiovi je 16 let, je studentem rétorské školy. Příštích 20 let pokračuje Oktavián v tahu na branku a tvrdě reformuje republiku na císařství; Ovidius dokončí studia, kašle na politiku a píše si své erotické básničky. Před koncem starého letopočtu vyhlašuje Oktavián Augustus program mravní obrody veřejného a soukromého života (zrovna on!) a vyžaduje spolupráci kulturní fronty. Ovidius zbystrí pozornost. Místo sexy srandiček o pletových maskách (Medicamina faciei) obrátí svou pozornost k proměnam lidí, zejména politiků, v bohy a udělá z toho solidní monografii o 15 knihách, napsanou tím nejelegantnějším jazykem v šestistopé časomíře (Metamorfózy). A chytne se hned i vlastenecké noty o starých tradicích Říma (Fasti). Myslí si, že je za vodou.

Ale nebyl. Z dovolené roku 8 na Elbě (konotace: Napoleon) ho Augustus předvolá do Říma, promluví si s ním mezi čtyřma očima (nikdo neví o čem; asi o nějakých soukromých výstřelcích spojených s ostudou pro císařskou rodinu) a posléze ho bleskově odsoudí pro urážku majestátu (velezradu), spočívající v nemravnosti Ars amatoria. To ovšem vyšlo už před dobrými deseti lety a dosud nikomu nevadilo. Rozsudek byl mírný – nebyl to už bujarý čas proskripce, na něj doplatil třeba Cicero, nýbrž normalizační období stárnoucího sedmdesátiníka Augusta. Už šlo jen o státní ideologii augustiánismu, včetně té po padesáti letech objevené veřejné i soukromé morálky, po níž se celý věk z císařského paláce dupalo.

A tak to Ovidius, podobně jako Solženicyn (srovnání kulhá schválně) dotáhl až na disidenta, odstraněného do Tomidy na břehu Černého moře.

Máme ho vzít za toho librariána? Radši ne. Ještě by nám starý Casanova sváděl holky v kanceláři na lascivní básničky, a pak hlavně: neumí anglicky, a tudíž ani netuší, co je to sexual harassment.

Co vzkážeš nám a našim politikům, nesmrtelný Ovidie? Elegické distichon z Tristií, jako pozdrav z exilu:

Donec eris felix, multos numerabis amicos.

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Překlad v próze: Dokud ti štěstí bude přát, budeš mít mnoho přátel.

Až se zamračí, zůstaneš sám.

Srpen 2008

✦ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže podá ústavní stížnost zatíženou vadami, které navíc ani po výzvě neodstraní, a navíc zatají klientovi, že v důsledku neodstraněných vad byla ústavní stížnost odmítnuta.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7. 3. 2008, sp. zn. K 37/07

Kárně obviněný Mgr. M. B. byl uznán vinným,

že dne 8. 6. 2006 podal v zastoupení N. N. k Ústavnímu soudu ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 3. 2005 a proti rozsudku krajského soudu ze dne 14. 3. 2002, která trpěla vadami, a poté, co byl přípisem Ústavního soudu ze dne 21. 6. 2005 vyzván k odstranění vad podání do 15 dnů od doručení výzvy, ve stanovené lhůtě neodstranil všechny vady, v důsledku čehož byla tato ústavní stížnost usnesením Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2005 dle § 43 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítnuta, a poté v téže věci podal po uplynutí zákonem stanovené lhůty k Ústavnímu soudu ústavní stížnost označenou jako „doplnění ústavní stížnosti ze dne 8. 6. 2005“, v důsledku čehož byla tato ústavní stížnost usnesením Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2006 dle § 43 odst. 1 písm. b) zákona o Ústavním soudu odmítnuta, přičemž tyto skutečnosti N. N. zatajil a na jeho výzvy k podání vysvětlení nereagoval,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal svědomitě a důsledně nevyužíval všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu a povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů,

čímž

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesijní etiky advokátů ČR.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 15 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů řízení ve výši 3000 Kč.

Pokuta i náhrada nákladů řízení jsou splatné na účet České advokátní komory do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Kárný žalobce podal na kárně obviněného kárnou žalobu pro skutek, který je popsán ve výroku tohoto rozhodnutí.

Kárně obviněný se k jednání nedostavil, na adrese kanceláře nesídlí, aniž by o tom informoval ČAK, avšak je zastoupen advokátkou, které také není známo jeho nové sídlo. Právní zástupkyně uvedla o kárně obviněném, že se nedostavil k jednání, protože trpí vážnými zdravotními obtížemi, ale žádá, aby bylo jednáno. Dále odkázala na vyjádření ke kárné žalobě ze dne 2. 7. 2007, zejména na to, že stěžovatel několikrát změnil adresu trvalého bydliště a nekomunikoval s kárně obviněným, a dodala, že je svědomitý advokát, i když je někdy pro pracovní zaneprázdnění hůře k zastížení.

Uvedla, že pokud by kárný senát dospěl k přesvědčení, že kárně obviněný je vinen ve smyslu kárné žaloby, aby při ukládání kárného opatření přihlédl k osobním poměrům kárně obviněného, který pečuje o tři nezletilé děti, manželku má na mateřské dovolené, jeho příjmy nejsou výrazné a pečuje o nemocnou tchyni.

Kárný senát provedl dokazování listinnými důkazy (obsahem spisu K 37/07 – zejména stížností, výzvou, dopisem a usnesením Ústavního soudu, dopisy stěžovatele, výpisem z matriky a vyjádřením kárně obviněného) a po zhodnocení provedených důkazů dospěl k závěru, že se skutek stal tak, jak je uveden ve výroku tohoto kárného rozhodnutí.

Kárně obviněný byl dopisem Ústavního soudu ze 21. 6. 2005 vyzván k odstranění vad podání s lhůtou a upozorněním na odmítnutí návrhu dle § 43/1a zák. o Ústavním soudu. Ve lhůtě však kárně obviněný odstranil jen některé vady, ale nepředložil speciální plnou moc a Ústavní soud ústavní stížnost odmítl. Stejně tak odmítl další podání kárně obviněného označené jako „doplnění ústavní stížnosti“. Uvedené skutečnosti kárně obviněný klientovi zatajil, neinformoval jej, na jeho dopis ani telefonáty nereagoval, ač měl k dispozici i adresu e-mailu a číslo mobilního telefonu stěžovatele. Kárně obviněný nerespektoval elementární a nikterak složité formální zákonné požadavky kladené na ústavní stížnost a na způsob kontaktu s klientem. Je však pravda, že klient změnil vícekrát adresu, což nesdělil ani soudu, a nepochybně měl také v takové věci vyvíjet náležitou aktivitu ke sledování probíhajícího řízení a i ke kontaktu s advokátem.

Uvedeným jednáním kárně obviněný porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s článkem 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR a dopustil se kárného provinění.

Při úvaze o kárném opatření přihlédl kárný senát k již uloženým předcházejícím kárným opatřením – dvakrát pokuta. U návrhu kárného žalobce, který navrhl pokutu

výrazně vyšší než při předcházejícím kárném opatření, ale přihlédl i k osobním poměrům kárně obviněného, který pečuje o tři nezletilé děti, manželku má na mateřské dovolené a je nemajetný.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Průběh a výsledky advokátních zkoušek a uznávacích zkoušek v I. pololetí 2008

Advokátní zkoušky se v I. pololetí 2008 konaly ve dvou zkušebních termínech, a to v měsíci březnu (první zkušební termín) a v měsíci červnu (druhý zkušební termín).

Pro zkoušky v prvním zkušebním termínu bylo ustanoveno dvanáct pětičlenných zkušebních senátů, z nichž deset působilo v Praze a dva zkušební senáty v Brně. Na druhý zkušební termín bylo ustanoveno devět pětičlenných zkušebních senátů, z nichž sedm bylo v Praze a dva zkušební senáty byly v Brně.

V obou zkušebních termínech se písemné části advokátní zkoušky podrobilo 298 uchazečů, ústní části zkoušky 314 uchazečů (rozdílný počet vyplývá z toho, že 57 uchazečů skládalo zkoušku opakovanou, z nichž 16 se podrobilo opravné advokátní zkoušce ze zkušebních oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky – ústavní a správní právo a předpisy o advokacii).

V obou zkušebních termínech uspělo u advokátních zkoušek 244 uchazečů, z toho 41 s prospěchem výtečným.

Neuspělo 70 uchazečů, a to z jednoho zkušebního oboru 28 uchazečů, ze dvou zkušebních oborů 25 uchazečů, ze tří zkušebních oborů 11 uchazečů, ze čtyř zkušebních oborů dva uchazeči a ze všech pěti zkušebních oborů čtyři uchazeči.

Podle zkušebních oborů bylo neúspěšných: 40 uchazečů z trestního práva, 30 uchazečů z obchodního práva, 26 uchazečů z ústavního a správního práva, 23 uchazečů z občanského práva a 20 uchazečů z předpisů o advokacii.

Na **uznávací zkoušky** byl vypsan jeden zkušební termín, a to v měsíci dubnu. Uznávací zkoušce se podrobili dva uchazeči, kteří skládali zkoušku v anglickém jazyce.

Ke zkoušce byl ustanoven jeden tříčlenný zkušební senát sestávající z členů zkušební komise ovládajících anglický jazyk.

U zkoušky oba uchazeči uspěli, z dvaceti položených otázek dosáhli osmnácti správných odpovědí.

1 V prvním zkušebním termínu absolvovali advokátní zkoušku s výtečným prospěchem:

Mgr. Ladislav BAŠE
Mgr. Elena BOMBOVÁ
Mgr. David ČERNÝ
Mgr. Michal DEJMEK
Mgr. Marek DEMO
Mgr. Zuzana DOUBRAVOVÁ
Mgr. Jiří DRVOTA
Mgr. Tomáš CHOBOLA
Mgr. Zuzana CHÝLOVÁ

Mgr. Bc. Jana JAROLÍMKOVÁ
JUDr. Andrea JEŘÁBKOVÁ
Mgr. Lucie JOSKOVÁ
JUDr. Dana ONDREJOVÁ, PhD.
Mgr. Robert PAVLŮ
Mgr. Ing. Šimon PETÁK
Mgr. Jiří PROKOP
JUDr. Tereza ŘIHOŠKOVÁ
JUDr. Petra SOCHOROVÁ

Mgr. Petr SVOBODA
JUDr. Štěpán SVOBODA
Mgr. Martin ŠTENCEL
Mgr. Jana TRUHLÁŘOVÁ
Mgr. Michal TRUNEČKA
JUDr. Jana URBANÍKOVÁ
Mgr. David VANÍČEK
JUDr. Petr VOJÍŘ
Mgr. Tomáš VÝBORČÍK

2 Ve druhém zkušebním termínu absolvovali advokátní zkoušku s výtečným prospěchem:

Mgr. Pavel BARTOŇ
Mgr. Oksana ČERŇAVSKÁ
Mgr. Dita HOROVÁ
JUDr. Jana HRBÁČKOVÁ
JUDr. Miroslav JIRÁK

Mgr. Jan KLINER
Mgr. Bohumil KOUTNÍK
Mgr. Jindřich LEV
Mgr. Štěpánka NEUSCHLOVÁ
Mgr. Markéta ORAVČÍKOVÁ

Mgr. Jan ROTH
JUDr. Miroslav RYBÁŘ
Mgr. Karel ŠEMÍK
Mgr. Jiří VLASTNÍK

Nabídka na pojištění motorových vozidel pro členy ČAK

WI-ASS ČR – finanční a pojišťovací makléřská kancelář, s. r. o., nabízí pro členy ČAK kromě pojištění odpovědnosti za škody způsobené při výkonu advokacie také další zvýhodněné produkty.

Jedním z nich je **pojištění motorových vozidel**:

Povinné ručení – Pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem vozidla

Havarijní pojištění – Pojištění havárie, odcizení, živelních škod a vandalismu

Doplňková pojištění:

- Pojištění čelních skel
- Pojištění úrazu přepravovaných osob
- Pojištění zavazadel
- Pojištění nákladů na náhradní vozidlo
- Připojištění asistenčních služeb

Pojištění sjednáváme jak pro **nová vozidla**, a to i pro **vozidla pořízená na leasing**, tak pro **vozidla po skončení leasingu** i pro **starší vozy**.

I když leasingové společnosti nabízí sjednání pojištění v rámci leasingových splátek, z našich zkušeností se nám v mnoha případech podařilo zajistit pro klienta výhodnější pojištění.

Výhodou individuálního pojištění je také skutečnost, že v dalších letech pojištění lze čerpat **bonusy za příznivý škodní průběh** a tím také ovlivnit výši pojistného, což u pojištění prostřednictvím leasingu možné není.

U vozidel se starším datem pořízení **stanovujeme aktuální obecnou cenu vozidla** tak, aby náklady vynaložené na pojištění byly optimální a odpovídaly možnostem pojistného plnění.

Obecná cena vozidla: Jedná se o cenu v době pojistné události, která odpovídá ceně vozidla na trhu. Pojistné plnění je vypláceno v nových cenách do výše obecné ceny vozidla (to znamená, že v případě menších škod pojistitel vyplatí pojistné plnění v nové ceně). Obecná cena se v souvislosti se stářím vozidla snižuje, roli na tom má také typ daného vozidla, jeho výbava a počet najetých kilometrů. Proto doporučujeme k výročí stávající pojistné smlouvy **aktualizovat obecnou cenu vozidla** a tím **optimalizovat náklady na pojištění**.

Pro stanovení obecné ceny vozidla potřebujeme kopii velkého technického průkazu, počet ujetých kilometrů, a pokud je možné, také pořizovací cenu vozidla, kterou zjistíme např. z faktury nebo leasingové smlouvy.

Stanovení aktuální obecné ceny a zajištění nabídky na pojištění od více pojistitelů nabízíme také v případě vozidel, u kterých již máte pojištění uzavřeno.

Toto lze provést v předstihu tak, aby v případě Vašeho zájmu bylo možné stávající smlouvu vypovědět a sjednat nové pojištění dle výsledků výběrového řízení. Termín výpovědi pojistné smlouvy je 6 týdnů před jejím výročním dnem, v případě staršího pojištění u České pojišťovny je to dokonce až dva měsíce.

Naši další službou v oblasti pojištění motorových vozidel je kromě již zmíněného stanovení aktuální obecné ceny vozidla, aktualizace, sjednání pojištění a jeho správa, také **pomoc při vzniku škody a likvidaci pojistné události** prostřednictvím WI-ASS ČR servis, s. r. o.

Pro advokáty dále nabízíme zvýhodněné pojištění:

- Pojištění majetku advokátních kanceláří
- Pojištění odpovědnosti správců konkurzní podstaty a insolvenčních správců
- Pojištění denních dávek

V případě dotazů či konkrétních požadavků jsme Vám k dispozici na níže uvedených kontaktech:

WI-ASS ČR, spol. s r. o., Ostružnická 362/3, 779 00 Olomouc, <http://www.wiass.cz>

Pojišťovací makléři	Telefon/fax - pevná linka	e-mail	Mobilní telefon
Ivo Drábek	585 225 324 / 585 230 271	drabek@wiass.cz	736 628 108
Zdeněk Chovanec	585 230 324 / 585 230 271	chovanec@wiass.cz	605 298 336
Vlasta Páťalová	585 230 256 / 585 230 271	patalova@wiass.cz	605 298 333
Pavel Somol	585 225 339 / 585 230 271	somol@wiass.cz	603 501 676
Marie Čiháková	377382 307 / 377 382 307	cihakova@1vpas.c	777 333 059

Globalizace hospodářské kriminality

prof. JUDr. MIROSLAV PROTVINSKÝ, DrSc.

1. Korupce jako způsob podnikání?

Z velice rozsáhlého příspěvku v zahraničním časopise vybírám a anotační formou uvádím zajímavé postřehy a podněty Dr. Wolfganga Hetzera, z nichž je zřejmé, že je **přesvědčen o nezbytnosti trestní odpovědnosti právnických osob v souvislosti s podnikatelskou činností**. Vzhledem k tomu, že náš právní řád – konkrétně trestní právo hmotné a procesní – je ve své podstatě velmi blízký německému a jeho další vývoj v rámci EU bude nesporně determinován analogickými faktory, seznamuji čtenáře velmi stručně s podstatou této problematiky, neboť její budoucí řešení může ovlivnit i advokátní praxi.¹

Podstata: Korupce je systematicky praktikována s vědomím a souhlasem hospodářských podniků. Moderní kriminální politika na to reagovala a uvnitř EU i celosvětově se vytváří trestněprávně orientovaný samostatný sankční systém svazu podnikatelů. Německý právní řád se nebude moci dlouhodobě uzavírat před vývojem evropského a mezinárodního sankčního práva.

Úvod

V listopadu 2006 uvedl renomovaný německý deník na titulní stránce: „200 milionů špinavých peněz u Siemensů“. Poté se ve veřejnosti hovořilo o částce přes 1,3 miliardy euro, která je v celosvětovém měřítku využívána k podplácení. Vedoucí pracovníci firmy Siemens byli vzati do vazby. A v novinách se objevil titulěk: „Představenstvo vědělo o korupč-

ních platbách“. Jeden z bývalých členů představenstva koncernu uvedl, že existovaly „černé pokladny“ a korupční praktiky. Problém se netýká jen koncernu Siemens, nýbrž všech velkých stavebních projektů, zejména elektráren, přehrad, letišť aj. V cizině bývá podplácení za účelem získání zakázek považováno za kavalírský delikt. Dosavadní klasický trestněprávní přístup „pachatel – oběť“ se zdá nevyhovující, neboť problém může účinně řešit jen trestní odpovědnost podniku, tj. právnické osoby.

Přání a strukturální problém

Současná situace je nepřehledná a lze ji nazvat „organizovanou neodpovědností“. Nemusíme se obávat, že korupční chování se postupně „plíživě“ prosadí, neboť je již realitou.

Všude na světě lze podniky podezřívát, že získávají zakázky také nebo především za úplatky.

Zásada presumpce nevinny nemění nic na existenci hospodářské, kriminální a společenské reality. V současné době existuje alespoň podezření z korupčního chování vysoce postavených řídicích pracovníků různých světových koncernů, například Volkswagen, a. s., neboť to bylo potvrzeno řadou obsáhlých doznání v trestním řízení. Seznam reálných korupčních aktivit a propojení na různých úrovních hospodářství, správních orgánů a politiky by byl mnohem delší. Lze tvrdit, že existuje úspěšná korupční praxe systémového charakteru v Německu a celém světě. Přesto jsou v Německu diskuse o „trestání podniků“ nebo o „pachatelství podniků“ nedostatečné, i když Spolkový ústavní soud se k problematice trestnosti „sružení osob“ nevyjádřil definitivně odmítavě.

Výchozí situace z hlediska zákonů

Situace se přiostrňuje, jestliže musíme dnes korupci chápat jako „způsob podnikání“.

V Německu nejsou trestně odpovědné právnické osoby (Juristische Personen – dále JP) a sdružení osob (Personenvereinigung – dále PV), např. podnikatelské svazy.

Autor se zde zabývá možnostmi sankčního postihu JP a PV podle příslušných právních předpisů.

Právně-politické iniciativy

Zavedení trestněprávních sankcí vůči PV (sružení osob) je v Německu odmítáno. Převládá názor, že vůči JP a PV lze téhož cíle dosáhnout peněžitou pokutou v rámci práva pořádkového (Ordnungswidrigkeitengesetz). Naopak v anglo-amerických právních kruzích a zemích byla trestněprávní odpovědnost PV uznána již v první polovině 19. století. Otázka efektivního ukládání sankcí PV se stává opakovaně předmětem porad mezinárodních grémií (EU, Evropská rada, OECD), ale dosud se nerýsuje realnost zavedení trestněprávního postihu PV. Za zmínku stojí poznatek, že v evropském hospodářském právu se již dlouho počítá se zavedením peněžitého trestu vůči podnikům a podnikatelským sdružením, tedy vůči JP a PV. Sankce se vztahují nejen k jednání podnikových orgánů, jmenovaných vedoucích pracovníků a zákonných zástupců, nýbrž i k jednáním všech osob vykonávajících činnosti pro podnik.

Zastánci rozšíření trestněprávní odpovědnosti na JP a PV argumentují takto:

- V mezinárodním rozsahu se projevuje trend k trestnosti podniků.
- Funkce trestního práva je významná pro ochranu před ne-

bezpečím v budoucím soužití.

- Problémy dokazování při trestním stíhání jednotlivců v souvislosti s kriminalitou PV.
- Nedostatečná ochrana kolektivních právních zájmů (např. životního prostředí) jinými právními nástroji.

Odpůrci se dovolávají tohoto:

- Existuje široké spektrum sankcí vůči PV.
- Jsou k dispozici správněprávní opatření.
- Odnětí a propadnutí jako prvky trestněprávní.
- Neexistence potřeby přenášet sankční možnosti do trestního práva.
- Excerptní charakter problematiky zavinění a dokazování ohledně jednotlivého pachatele.
- Ústavněprávně odůvodněná pochybnost ohledně principu viny a zásady přiměřenosti.

Kriminálně strategické alternativy

Evropská rada přijala na úseku justiční spolupráce velké množství právních aktů, které mají přispívat k harmonizaci určitých skutkových podstat trestných činů a prohloubení odpovědnosti právnických osob:

1. Společné opatření z 21. 12. 1998 ohledně trestnosti účastenství na kriminálním uskupení v členských státech EU.
2. Rámcové rozhodnutí z 28. 5. 2000 o posílení trestněprávních a jiných sankcí na ochranu peněz před paděláním s ohledem na zavedení eura.
3. Rámcové rozhodnutí z 28. 5. 2001 k potírání podvodů a paděláním v souvislosti s bezhoto-
vostními platebními prostředky.
4. Rámcové rozhodnutí z 13. 6. 2002 k potírání terorismu.
5. Rámcové rozhodnutí z 19. 2. 2002 k potírání obchodu s lidmi.
6. Rámcové rozhodnutí z 28. 11. 2002 ohledně posílení trestněprávních ustanovení k potírání poskytnutí pomoci k nepovolenému vycestování, tranzitu nebo pobytu.

7. Směrnici 2003/6/EG z 28. 1. 2003 o insider-obchodech a manipulacích s trhem.
8. Rámcové rozhodnutí z 22. 7. 2003 k potírání podplácení v privátním sektoru.
9. Rámcové rozhodnutí z 22. 12. 2003 k potírání sexuálního vykořisťování dětí a dětské pornografie.
10. Rámcové rozhodnutí z 25. 10. 2004 ke stanovení minima předpisů o znacích skutkových podstat trestných činů a trestech na úseku ilegálního obchodu s drogami.
11. Rámcové rozhodnutí z 24. 2. 2005 o útocih na informační systémy.
12. Rámcové usnesení z 12. 7. 2005 k posílení trestněprávního rámce k potírání znečištění loděmi.

Autor mj. uvádí, že 80 % veškerých případů závažné hospodářské kriminality je páčáno pod pláštikem nějakého podniku a celkové škody jdou do dvouciferných miliardových částek. Jedná se například o krácení daní pomocí kapitálových transferů bankami do zahraničí a praní peněz investováním kriminálních zisků do legálního hospodářství. Tuto trestnou činnost nedokáže postihnout německé individuální trestní právo, a proto se volá po trestní odpovědnosti podniků. V tomto směru existují již vypracované modelové návrhy.

Závěr

Autor se domnívá, že do budoucna by se mělo vycházet z těchto tezí:

1. Zdá se, že stále více v celém světě působících hospodářských podniků věří, že v hospodářské soutěži o získání zakázek musejí praktikovat protiprávní postupy a rozhodovací procesy jiných ovlivňovat podplácením.
2. Zaplétání pracovníků na všech hierarchických stupních podniku do nezákonných korupčních propojení znamená, že je stále obtížnější jasně rozlišit, co je ještě podnikáním a co je již pachatelstvím.
3. V některých případech se hospodářské podniky již přeměnily

ve vysoce výkonná kriminální centra, v nichž se součástí podnikatelské praxe stal modus operandi organizované kriminality.

4. Protiprávní nasazení peněz a jiných nákladných výkonů nevede jen k jednotlivým porušením práv, nýbrž jako funkční prvek hospodářského života a politiky dosahuje kvalitativně ohrožení celého společenského systému.
5. S ohledem na nebezpečí spojená s kriminalitou podniků se v Evropě a po celém světě prosadil trend k zavedení trestnosti právnických osob.
6. V Německu je údajně všechno v pořádku, a pokud nikoliv, platí zde přece „Ordnungswidrigkeitengesetz“. Tato zvláštní německá cesta však neodpovídá potřebám moderních požadavků v prostředí podnikatelské delikvence.
7. S koncepcí klasického trestního práva, v němž proti sobě stojí fyzické osoby jako pachatelé a oběti, nelze efektivně bojovat s kriminalitou právnických osob.
8. Podnikatelské trestní právo v právním státě by mělo rozšiřovat nejen možnosti prevence a represe, nýbrž také zlepšovat podmínky hospodářské soutěže a v neposlední řadě též více odpovídat hospodářské racionalitě.

2. Subvenční podvody v EU

Vzhledem k tomu, že jednou ze závažných forem hospodářské kriminality jsou subvenční podvody, jejichž nárůst lze očekávat i v naší republice, anotuji stručně další časopisecký příspěvek téhož autora, který je dokonale informován o těchto podvodech v EU.²

Úvod

Evropský úřad pro potírání podvodů (OLAF) uvedl v červenci 2006 ve zprávě o své činnosti, že od července 2004 do 31. prosince 2005 zaznamenal ve své databázi 5165 podezřelých případů. Vnitřní objasnění bylo zahájeno v 23 případech v roce 2004, ve 40 případech

v roce 2005 a dalších 30 případů je připraveno k zahájení objasňování. Po vstupu dalších 10 států do EU bylo zahájeno objasňování nových 24 případů a dalších 23 případů v kandidátských zemích. V roce 2005 se podařilo zajistit 203 miliony euro, které měly jít na konta podvodníků. Velká část případů (35 %) má svůj původ v Africe. Vyšetřování velkého rozsahu musela být prováděna také v okruhu nevládních organizací.

Největšímu riziku podvodů na úseku strukturálních podpor je vystaven sociální fond. Na celním úseku patří k častým formám podvodného jednání falešné údaje o původu zboží. Jen v jediném případě, v němž textilní zboží putovalo „oklikou“ z Asie do Karibiku, byl rozpočet EU poškozen o 20 milionů euro. V příštích letech se chce OLAF věnovat jen nejzávažnějším případům a v objasňování dalších poskytovat podporu orgánům členských zemí EU.

Počet podnětů k objasňování v roce 2002 byl 529, v roce 2006 již 826. Největší počet zahajovaných objasňování je na úseku zemědělství (24) a strukturálních fondů (28). V roce 2006 se OLAF podařilo ukončit 216 vyšetřování. Jejich počet každým rokem klesá (v roce 2002: 668, v roce 2006: 216). Více než 60 % případů bylo v roce 2006 ukončeno opatřeními právními, disciplinárními, finančními a administrativními. V tomto roce se OLAF podařilo zajistit neuvěřitelných 450 milionů euro.

Strukturální fondy

Plánování strukturální politiky probíhá v sedmiletých periodách. Regionální a strukturální politikou má být podpořen harmonický vývoj společnosti jako celku. Nástrojem ke zmenšení regionálních rozdílů uvnitř EU jsou „strukturální fondy“ (zemědělské, sociální, regionální, rybářské). Kromě toho jsou i zvláštní fondy (kohezní fondy pro nové členské země, fondy pro územní rozvoj aj.). Všechny fondy jsou předmětem zájmu kriminálků.

Evropský rozpočet jako „kriminogenní“ prostředí?

Z toho, co již bylo uvedeno, může kritického pozorovatele napadnout, že EU je náchylná ke korupci vzhledem k těmto okolnostem:

- Společná agrární politika, která je z hlediska nákladů nejnáročnějším sektorem, není založena na volné soutěži, nýbrž je komplexně řízena. Tento „agrární protekcionismus“ vyvolává zvýšené podněty ke korupci a ztěžuje přehlednost hospodaření i kontrolu.
- S rozpočtem EU hospodaří orgány EU jen z malé části, neboť s 80 % rozpočtu disponují členské evropské státy, což ztěžuje kontrolu.
- Mezi severní a jižní částí EU neexistuje jednotný názor na korupci, takže její potírání na úrovni EU inklinuje k „nejmenšímu společnému jmenovateli“.
- Do očí bijící případy „politické korupce“ na úrovni EU (např. legalizovaný podvod darovací, legalizované strýčkovské hospodaření a legalizované dvojí zaopatření evropských poslanců) ztěžují věrohodnost potírání korupce ve správě a hospodářské sféře.

Asi pětinu rozpočtu EU tvoří subvence. Potřeba subvencí bývá však často jen předstírána a projevuje se lobbismem. Prostředky rozpočtu EU nebývají vnímány jako peníze daňových poplatníků, nýbrž jako „samooobsluha“ a vlastní obohacení je považováno za pouhý „kavalírský delikt“.

Zvýšené nebezpečí korupce existuje na úseku zemědělství, protože zde neexistuje volná soutěž. Pro zemědělské výrobky EU platí uměle zvýšené ceny, které mohou být i mnohonásobně vyšší než ceny na světovém trhu. Proto producent v EU může při prodeji zemědělských výrobků na světovém trhu požadovat „náhradu“ za svou „ztrátu“. To vede stále více k exportním podvodům zejména u mléčných produktů, hovězího masa a obilí. Kromě toho existuje nepřehledný počet kritérií k proclívání tohoto zboží.

Nepřehlednost a obtížná kontrolovatelnost zvyšují vliv agrárního lobbismu v členských státech EU.

Zvláštní propojení kompetencí a povinností nadnárodních i jednotlivých členských států také zvyšuje náchylnost ke korupci. Členské státy nemohou mít větší zájem na účinném odhalování korupce, neboť ta se děje „jen“ ku škodě EU, ale na druhé straně může být celkem „funkční“ pro lokální hospodářství. A lze konstatovat typické dilema: Komise EU má velký zájem na účinném potírání korupce, ale chybějí jí k tomu potřebné kompetence. Členské státy mají kompetence, ale často nemají zájem. Zatímco korupce je stále více mezinárodní, systémy trestněprávní a trestněprocesní zůstávají na národní úrovni, takže pachatelům hrozí jen nepatrné riziko trestního stíhání.

Mnozí považují politickou korupci v EU za zvlášť výraznou. Poslanci parlamentu se dopouštějí legalizovaných darovacích podvodů v milionových částkách, smějí zcela legálně zaměstnávat manželské partnery nebo jiné příbuzné za peníze daňových poplatníků a pobírat dvojité zaopatření.

Rozsáhlé reformní návrhy (např. sjednocení daně z přidané hodnoty, jednotné trestní právo, odstranění subvencí) neměly šanci být realizovány, takže nelze počítat na úrovni EU s významným poklesem sklonu ke korupci. V této souvislosti si lze klást otázku, zda se na úseku rozpočtu EU nevytváří kriminogenní prostředí. V příštích letech bude i účinná ochrana finančních zájmů EU spolurozhodovat o tom, zda daňoví poplatníci a voliči EU si uchovají nebo znovu obnoví víru v to, že je historicky nutné pokračovat v evropské integraci.

Trh, nebo mafie?

Kdo má mít větší vliv? V této souvislosti vyvstává otázka účinnosti boje EU proti organizované kriminalitě (dále jen „OK“), konkrétně zlepšení spolupráce Europolu a OLAF. Sledování vývoje OK by se nemělo omezovat na popis situace a uvedení statistických dat, neboť jsou nezbytné

analýzy ohrožení, které vycházejí z vyhodnocených faktů aktuální OK, a z nich vyplývající prognózy budoucího nebezpečného vývoje.

Dosavadní poznatky umožňují stanovit těžiště pozornosti, která vyplývají nejen ze struktury rozpočtu: strukturální fondy, zdroje prostředků, nevládní organizace, koloběh daně z přidané hodnoty, antidumping, produkční pirátství, nové členské státy a kandidátské země, praní peněz. To znamená, že se musí změnit tradiční kriminologické a kriminalistické chápání OK. Pachatelé OK obchodnický kalkulují, aby získali nejvyšší zisky s nejmenším rizikem. Přitom se jim stále více daří plánovitě využívat blahobytu v EU, typických nedostatků kontroly v otevřeném vnitřním trhu, velkého počtu a komplexnosti zákonodárných aktů i sklonu části hospodářských, politických a administrativních elit ke korupci. Proto se drasticky zvyšuje význam empiricky fundovaného, technologicky vysoce vybaveného, politicky citlivého a sektorově specializovaného hodnocení rizik. S tím spojené požadavky lze splnit jen tehdy, když se alespoň v rámci EU vytvoří propojené struktury získávání a hodnocení informací, v nichž ortodoxní rozdíly mezi trestním stíháním a administrativním šetřením na úseku prevence rizik nehrají žádnou

nebo jen podřadnou roli. Současné právní a personální vybavení úřadů, které jsou společně odpovědné za ochranu finančních zájmů EU, je kritické a tudíž je i rizikovým faktorem.

Závěrečné teze

- Hospodářský řád EU se vyznačuje liberalismem, který je formován zčásti různými cíli jednotlivých členských států.
- Vytvoření společného trhu členskými státy EU zůstává aktuálním základním prvkem evropské integrace.
- Účinnost ochrany finančních zájmů EU před protiprávními jednáními (mj. podvod a korupce) patří k základním předpokladům pro úspěch „Projekt Evropa“.
- Je stále důležitější působit proti integračně politické asymetrii, která mj. brzdí přenesení kompetencí a rozpočtových prostředků na EU a vytvoření jednotného trestního práva.
- Existují záchytné body pro to, aby organizovaná kriminální uskupení se po rozšíření EU chopila nově vzniklých šancí.
- Zkvalitnění prevence a represe z hlediska ochrany finančních zájmů EU vyžaduje zlepšení spolu-

práce evropských institucí a příslušných úřadů členských států a také zřízení nových výkonných a specializovaných zařízení, např. Evropského (finančního) státního zastupitelství.

- Zejména s OK spojená rizika a škody nejsou jen materiálními ztrátami, neboť mají i politické důsledky pro akceptaci procesu evropského sjednocování.

Závěr

Domnívám se, že tyto informace mohou být pro advokacii užitečné, neboť odhalují trendy vývoje závažných forem hospodářské kriminality a korupce, faktory, které je podmiňují a usnadňují, nedostatky a tendence vývoje současné legislativy v EU, z nichž lze usuzovat na nové možnosti poskytování právní pomoci.

✦ Autor je nezávislý publicista.

1 Hetzer, Wolfgang: Korruption als Betriebsmodus? Unternehmensstrafbarkeit in der Europäischen Union. Kriminalistik. C. F. Müller, Verlagsgruppe Hüthig Jehle Rehm GmbH, Heidelberg 2008, č. 5, s. 284-292. Poznámka: Autor Dr. Wolfgang Hetzer je Adviser to the Director General, European Anti-Fraud Office (OLAF), Brüssel.

2 Hetzer, Wolfgang: Subventionsvergabe und Betrugsrisiko in der Europäischen Union. Kriminalistik. C. F. Müller, Verlagsgruppe Hüthig Jehle Rehm, Heidelberg 2008, č. 2, s. 98-104.

XXIII. kongres FIDE

V dnech **28. května až 31. května 2008** se v rakouském **Linz** konal již **XXIII. kongres** mezinárodně uznávané asociace **FIDE – la Fédération Internationale pour le Droit Européen** (The International Federation for European Law). Česká advokátní komora tam vyslala svého zástupce z řad advokátů, učinilo tak i např. české ministerstvo spravedlnosti a Úřad pro hospodářskou soutěž.

FIDE je mezinárodní organizace, která nabízí platformu pro diskusi odborníků z řad advokacie, ale i z řad akademických obcí ze všech

členských zemí. FIDE je zároveň střetující organizací, ve které národní asociace evropského práva mohou pravidelně diskutovat a přednášet své zkušenosti s praktickou aplikací *acquis communautaire*. FIDE se takto mimo jiné podílí na legislativním procesu v EU a zároveň soustřeďuje teoretické připomínky a praktické zkušenosti odborníků ze všech členských zemí Unie, pokud jde o aplikaci konkrétních, mnohdy velice složitě implementovatelných nařízení či směrnic Rady a Komise.

FIDE jako hlavní organizátor kongresu za podpory řady sponzorů,

kteřími byly velké advokátní kanceláře, rakouské banky, IT společnosti, ale i rozličné účetní firmy, vybral zcela cíleně jako místo jeho konání město Linz. Hornorakouský Linz se mimo jiné v roce 2008 stává zároveň hlavním kulturním městem spojené Evropy. Symbolika spojení evropské kultury a evropského práva tak byla více než zřejmá.

Kongresu FIDE předsedali zástupci Evropské komise (např. komisařka Benita Ferrero-Waldes), Evropského parlamentu, Evropského soudního dvora (např. prof. Vassilios Skouris), dále reprezentanti justice

a zástupci rakouského ministerstva pro vědu a výzkum, ministerstva pro evropské záležitosti, ministerstva spravedlnosti. Zahajovacího ceremoniálu se dokonce zúčastnil i prezident Rakouské republiky prof. Heinz Fischer. Kongresu FIDE tak byla v celém Rakousku věnována skutečně nesmírná pozornost, což se odrazilo ve vysoké úrovni celkové organizace a v odborné kvalitě tohoto skutečně evropského diskusního fóra.

Obsahově se letošní kongres FIDE odvíjel pod hlavičkou **tří hlavních tematických okruhů**, kdy jednotliví účastníci byli zároveň rozděleni do tří pracovních skupin podle zadaných témat. **První téma s názvem „Preparing the EU for the Future – Necessary Revisions of Primary Law after Non-ratification of the Treaty Establishing a Constitution for Europe“** bylo s ohledem na počet účastníků se advokátů v pracovní skupině nejnavštěvovanější, avšak zároveň i zcela nekontroverznější. V této pracovní skupině se tak téměř v „předvečer“ irského referenda o Lisabonské smlouvě svedla odborná a místy i vypjatá debata na téma institucionální budoucnosti Evropy. Účastníci odhadovali výsledek irského referenda a stejně tak i politické a právní důsledky event. negativního stanoviska irských voličů na evropskou integraci. Jedním z důvodů zájmu účastníků této skupiny však bylo mimo jiné i personální obsazení u předsednického stolu, kde se sešli odborníci jako prof. Gráinne De Búrca z Fordham Law School v New Yorku, autorka řady publikací z oblasti evropského práva, či prof. Pieter Van Nuffel, poradce právního odboru Evropské komise.

Druhé téma s názvem „The Modernisation of European Competition Law – Initial Experiences with Regulation 1/2003“ bylo velice prakticky zaměřené na zkušenosti členských zemí s nařízením Rady ES č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy. Zde se uplatnili především zástupci nekalosoutěžních institucí

z jednotlivých členských zemí, stejně tak jako advokáti, kteří se zabývají právem hospodářské soutěže. Mnohdy zde zazněla kritika přístupu Evropské komise k typům a formě sankcí za porušení pravidel hospodářské soutěže udělovaným ekonomickým subjektům.

Třetí a poslední tematická skupina se zabírala otázkou regulace společného trhu v oblasti poskytování služeb a její název zněl **„The New Services Directive of the EU – Hopes and Expectations from the Angle of a (Further) Completion of the Internal Market“**. Tato pracovní skupina velice kriticky hodnotila očekávaný přínos tohoto nařízení pro plánované uvolnění evropského trhu služeb. Předsedající v této skupině, prof. Stefan Grille, zástupce University of Economics and Business Administration ve Vídni, velice otevřeně kritizoval nadměrnou složitost při evidenci nových i tzv. volných živností, kdy na jedné straně má sice evropská legislativa za cíl uvolnit trh služeb, na druhé straně však členské země mají stále tendenci vkládat protektivní opatření pro své domácí živnostníky a řemeslníky, neboť Evropou kráčí místy až šovinistická hrozba „polského údržbáře“, který ukrajuje volná pracovní místa z pracovního trhu západních evropských zemí.

Úroveň akce zvyšovala skutečnost, že všichni účastníci měli zároveň po celou dobu kongresu k dispozici publikace s identickými názvy, jako byla témata kongresu. Tyto publikace obsahovaly vždy národní zprávy všech členských zemí k danému diskusnímu okruhu. Za Českou republiku se například k otázkám přijetí revidované Smlouvy o Ústavě pro Evropu v podobě Lisabonské smlouvy vyjádřili JUDr. Jan Komárek, Ph.D., LL.M., a prof. Zdeněk Kuhn, zástupce Univerzity Karlovy v Praze. Všichni účastníci kongresu pak tyto tři publikace dostali zdarma.

Závěrečný den kongresu byl věnován společné panelové diskusi všech účastníků kongresu a vedl k finálnímu zhodnocení celého diskusního fó-

ra. Jednotliví předsedající ze všech tří pracovních skupin pak přednesli svá závěrečná stanoviska, vyhodnotili jednotlivé diskusní příspěvky a podněty a zároveň projednali písemná stanoviska zpravodajů ze všech členských zemí s tím, že výsledky celého kongresu budou shrnuty ve sborníku FIDE (www.fide2008.org).

Autorka tohoto článku zasedala převážně v pracovní skupině č. 1 a účastnila se debaty na téma Lisabonská smlouva a rizika jejího nepřijetí pro Evropskou unii. Vzhledem k rozsahu a zajímavosti ostatních témat však navštívila i další pracovní skupiny, které byly s ohledem na užší počet účastníků komornější a diskusně komfortnější.

Závěrem nelze opomenout navýsost kolosální společenský program kongresu, který zástupcům právnických profesí z Evropy připravilo zejména město Linz, ale v podstatě i samotná Rakouská republika. Například hejtman Horního Rakouska pan Josef Puehringer zorganizoval představení vyhlášeného chlapeckého pěveckého sboru v opatství augustiniánského kláštera v St. Florian nebo starosta města Linz pan Franz Dobusch představil účastníkům kongresu místní univerzitní orchestr. Nelze zároveň opomenout, že kongres se stal i propagačním místem pro řadu advokátních i daňových a poradenských kanceláří, včetně softwarových firem zaměřených na práci s legislativou ES/EU, které tradičně nabízely své služby, své publikace či softwarové programy zaměřené na evropskou legislativu (např. program Lexis Nexis EU Tracker, www.lexisnexis.at).

Česká advokacie by i nadále měla věnovat tomuto na evropské úrovni respektovanému sdružení právnických profesí značnou pozornost, neboť tato organizace, podobně jako například CCBE, je přímo a velice aktivně napojena na evropské instituce a činí řadu doporučení orgánům EU v rámci legislativního procesu v EU, který se ve svém důsledku přímo dotýká i všech českých fyzických a právnických osob.

❖ JUDr. MONIKA FOREJTOVÁ, Ph.D.

Německo: K povinnosti advokáta mít kancelář

Z časopisu BRAK-Mitteilungen, č. 3/2007 uvádíme rozhodnutí k otázce povinnosti advokáta mít k dispozici kancelář.

Časopis uvádí právní větu Dolnosaského advokátního soudu (usnesení ze 6. 12. 2006 AGH 25/06-1120) tohoto znění: *Splnění povinnosti mít kancelář předpokládá, že advokát má k dispozici alespoň jednu místnost, v níž vykonává obvykle svou kancelářskou činnost, přičemž tam musí být dosažitelný v obvyklých úředních hodinách. Kromě toho je potřebné jednoznačně definované místo, na němž je advokát dosažitelný a kam mu lze doručit zásilky, sdělení a jiné zprávy. Pouhé vyvěšení poštovní schránky nevyhovuje požadavku povinnosti mít kancelář.*

Z úpravy platné pro českou advokacii k tomu uvádíme:

Etický kodex

Na domě, v němž má advokát sídlo, musí umístit své označení nebo firmu, a to na tabulce přiměřené velikosti. Stejně smí označit místo, kde má pobočku své kanceláře, nebo kde pravidelně poskytuje právní služby. Je-li to nutné pro snazší orientaci, smí advokát v domě a jeho nejbližším okolí umístit další obdobné tabulky. Toto ustanovení platí obdobně též pro zahraniční advokáty (čl. 29 etického kodexu).

Advokát je povinen vykonávat advokacii především ve svém sídle. Svou kancelář vede tak, aby nebyla snižována důstojnost advokátního stavu. Ve svém sídle musí být advokát zpravidla osobně přítomen v pravidelné době, kterou předem stanoví; pro případ, že by mu v osobní přítomnosti bránily vážné důvody,

musí umožnit zanechání vzkazu (čl. 16 etického kodexu).

Z kárné praxe

Nemá-li advokát na domě, v němž má sídlo své advokátní kanceláře, umístěnu informační tabulku, ani nemá na své kanceláři označení pravidelné doby, kdy je v kanceláři zpravidla přítomen, porušuje závazný stavovský předpis a tím se dopouští kárného provinění (kárné rozh. č. 6/2003 Sbírký kárných rozhodnutí ČAK 2002-2003).

Jestliže advokát v souvislosti s neoznámením změny sídla své advokátní kanceláře ani nezajistí na poště vyzvednutí poštovních zásilek, dopouští se kárného provinění (kárné rozh. č. 9/2000 Sbírký kárných rozhodnutí ČAK 2000/2001).

✦ V. M.

Německo: Chvála advokáta-solitéra

Časopis ANWALTSBLATT, vydávaný Spolkem německých advokátů, v č. 2/2008 přináší úsměvný komentář, jehož autorem je Axel Thoennessen, člen představenstva uvedeného spolku v Düsseldorfu. Komentář má název „Ein Plädoyer für den Einzelanwalt“. My tohoto advokáta budeme označovat jako „solitéra“.

Advokát-solitér má jednu výhodu: Může si sám určit, v který den bude pracovat nezbytných 14 hodin. Nikdo se na něho nedívá nakřivo, když opustí kancelář již před půlnocí. Advokát-solitér je samostatný, ale je také sám odpovědný za úspěch či neúspěch své činnosti. Může si svůj úspěch užít, ale také se nemůže vyzout z neúspěchu. Je podle povahy věci akvizitér, advokát, zaměstnavatel, sekretář, účetní, pokojový malíř nebo lepič tapet a specialista na inkaso v jedné osobě. Kancelář advokáta-solitéra nabízí vysokou jistotu a velké šance. Může si užít své síly a může kompenzovat své slabosti.

V jeho kanceláři nevzniká žádný boj o pracovní čas, ohledně možných investic, rozdělení zisku a o výši inkasa. Kancelář může být individuálně zařízena. Odpadá potřeba hlasování. Struktura výloh v takové kanceláři je pravidelně lepší než ve společných kancelářích.

Advokát-solitér nese vlastní riziko ohledně daní. Přijme jen takové klienty, na jejichž případy stačí, a vyvaruje se tak i posměšku starších kolegů ve společné kanceláři. Neručí jako společný dlužník za chybné kroky svých společníků. A propos: manželský partner může advokáta ruinit až k nule, jeho společník nekonečně ad minus. Nedochozí k žádným rozhodům, kvůli nimž je třeba se přít, například ohledně kancelářských místností, telefonních čísel a webových adres, rozpočítávání honorářových záloh, ručení za dluhy pocházející ze zisku atd. Kromě toho neexistuje žádné ručení za chyby ad-

advokáta – společníka. Dělbá úkolů ve společné kanceláři funguje jen částečně. Kontrola výdajů je o to obtížnější, oč je kancelář větší. („Když někdo dostane k dispozici vůz BMW, chci jej také.“) Státí se partnerem není obtížné, naproti tomu je velmi obtížné partnerem zůstat.

Závěrem autor uvádí, že činnost advokáta-solitéra naproti tomu je nejkrásnější formou výkonu profese. Nabízí při obsluze klientely největší svobodu a může být stejně lukrativní jako partnerství ve společné kanceláři, avšak bez jejích nevýhod a nebezpečí.

Přetiskujeme hlavní autorovy myšlenky bez komentáře. Samozřejmě, že má v mnohém pravdu, ale zajisté by mohl být sepsán i komentář, který by naopak zdůrazňoval výhody společného výkonu advokacie při řešení problémů, s nimiž se každodenně setkává advokát, který provozuje kancelář samostatně.

✦ V. M.

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	72
Nepravé věty vedlejší a další nedostatky	75
Stáž v německém Bonnu.....	76
Pozvánka na Německo-české fórum v Bayreuthu	77

Z právnické společnosti

Advokáti s Múzou. Rozhovor s advokátkou, akvabelou a olympioničkou Mgr. Soňou Bernardovou	78
---	----

Nakonec	81-82
---------------	-------

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku

• od 22. září 2008

Semináře konverzační a právnické angličtiny

Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a učitelka

Pro velký zájem a spokojenost s výukou pokračuje druhý ročník konverzační a právnické angličtiny v pondělí (běh A), ve středu (běh B) a v úterý (běh C), přičemž běh C má nejvyšší obtížnost. Semináře budou probíhat vždy v době od 13 do 15 hodin v budově České advokátní komory – Palác Dunaj, kinosál, v Praze 1, Národní 10 (vchod z Voršílské ul. č. 14), stanice metra B – Národní třída. Počet účastníků seminářů je omezen na 20 osob.

Semináře jsou určeny pro zájemce se základní až střední znalostí anglického jazyka. Zájemcům doporučujeme ověřit znalosti vyplněním krátkého testu, který naleznou u pozvánky a přihlášky včetně všech správných řešení na www.cak.cz, levé menu Vzdělávací akce ČAK.

Číslo semináře: 41841 – běh A

Číslo semináře: 41842 – běh B

Číslo semináře: 41843 – běh C

Cena za pololetní běh A a C....(14 x 2 hodiny výuky týdně): 2600 Kč včetně 19% DPH

Cena za pololetní běh B.....(15 x 2 hodiny výuky týdně): 2800 Kč včetně 19% DPH

Uzávěrka přihlášek: 12. září 2008

• ve čtvrtek 25. září 2008

Jak zlepšovat vlastní efektivitu

Malý audit organizačních a komunikačních dovedností. Timemanagement a selfmanagement (organizace času a seberozvoj). Efektivní komunikace s klienty – rétorika a prezentační dovednosti. Emoční inteligence a zvládnání emocí – relaxace.

Lektor: PhDr. Miloslav Hrubý, psycholog

Číslo semináře: 41826

Poplatek za seminář: 1490 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. září 2008

• ve čtvrtek 2. října 2008

Příslušnost soudů ve věcech s cizím prvkem dle Nařízení Brusel I

Výklad pravidel pro určení soudní příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001 (Brusel I) za použití judikatury Evropského soudního dvora.

Lektoři: Mgr. Petr Šuk, soudce Nejvyššího soudu ČR
JUDr. Pavel Simon, soudce Okresního soudu v Chebu

Číslo semináře: 41827

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 22. září 2008

• ve čtvrtek 9. října 2008

Aktuální právní otázky v medicíně, práva pacientů, náhrada škody

Zdravotnická legislativa a práva pacientů – problémy českého zdravotnictví a jejich dopad na práci advokáta – nespokojený pacient jako klient advokátní kanceláře – právní odpovědnost ve zdravotnictví – soudní řízení o náhradu škody.

Lektoři: JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M., vedoucí Centra pro zdravotnické právo 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
MUDr. Jiří Dostál, primář interního oddělení Nsp Chomutov a člen Čestné rady ČLK

Číslo semináře: 41828

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. září 2008

Seminář pořádaný ve spolupráci s Justiční akademií proběhne v budově Justiční akademie v Praze 1, Hybernská ul. 18!

• ve čtvrtek 9. října 2008

Použití operativně pátracích prostředků

Operativně pátrací prostředky a odposlechy v praxi státního zastupitelství, dozorová činnost, právní úprava problematiky; aktuální judikatura vztahující se k problematice použití odposlechů a operativně pátracích prostředků; odposlechy a jiné zásahy do základních lidských práv a svobod v souvislosti s použitím operativně pátracích prostředků, rizikové důkazní prostředky z pohledu práva na spravedlivý proces – z pohledu obhájce.

Lektoři: JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., náměstkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem
JUDr. Antonín Drašík, soudce Nejvyššího soudu ČR
JUDr. Tomáš Sokol, advokát

Číslo semináře: 41831

Poplatek za seminář: účast zdarma (vč. oběda)

Uzávěrka přihlášek: 25. září 2008

OPAKUJEME PRO VELKÝ ZÁJEM • TÉMA INSOLVENCE • OPAKUJEME PRO VELKÝ ZÁJEM• ve čtvrtek a v pátek 16. a 17. října 2008 **Insolvenční právo – běh V**

16. 10. 2008 – Obecné otázky insolvenčního řízení (zejména zásady, pojem úpadku, způsoby řešení úpadku, insolvenční rejstřík). Postavení věřitelů v insolvenčním řízení.
17. 10. 2008 – Oddlužení, reorganizace.

Lektoři: Mgr. Petr Kuhn, advokát a člen realizačního týmu MS k insolvenčnímu právu
JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., katedra obchodního práva Právnické fakulty Plzeň, spoluautor zákona a člen realizačního týmu MS k insolvenčnímu právu

Číslo semináře: 41829

Poplatek za seminář: 1490 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. října 2008

• ve čtvrtek 23. října 2008 **Úloha advokáta v procesu zadávání veřejných zakázek**

Postavení veřejného a sektorového zadavatele, volba nejvhodnějšího typu zadávacího řízení, kvalifikace a její prokazování, proces výběru nejvhodnější nabídky, ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele atd.

Lektorka: JUDr. Petra Buzková, advokátka

Číslo semináře: 41830

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. října 2008

SEMINÁŘ POŘÁDANÝ VE SPOLUPRÁCI S ERA A JUSTIČNÍ AKADEMIÍ:• v pátek 7. listopadu 2008 **Současný vývoj v komunitárním i českém soutěžním právu**

Kartelová politika Evropské komise. Zneužití dominantního postavení po kauze Microsoft. Otázka důvěrnosti určitých dokumentů v souvislosti s vyšetřováním hospodářské soutěže. Soukromoprávní vymáhání nároků z porušení pravidel hospodářské soutěže (náhrada škody a její vyčíslení) - úloha soudů a antimonopolních úřadů. České zkušenosti s aplikací nařízení 1/2003.

Lektoři: odborníci z ERA a čeští lektoři zabývající se danou problematikou
Tlumočení do angličtiny a češtiny, cena včetně občerstvení.

Číslo semináře: 41844

Poplatek za seminář: 1400 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. října 2008

• ve čtvrtek 13. listopadu 2008 **Katastr nemovitostí**

Praktické otázky katastru nemovitostí. Příklady, judikatura Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, judikatura soudů. Diskuse.

Lektoři: Ing. Jarmila Novotná, ředitelka Katastrálního úřadu Kolín
JUDr. Milan Holík, vedoucí právního oddělení Katastrálního úřadu Kolín

Moderátoři: JUDr. Alena Horčicová, CSc., advokátka
JUDr. Jan Luhan, advokát

Číslo semináře: 41832

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 3. listopadu 2008

OPAKUJEME PRO VELKÝ ZÁJEM • TÉMA INSOLVENCE • OPAKUJEME PRO VELKÝ ZÁJEM• ve čtvrtek 20. listopadu 2008 **Insolvenční právo – běh VI**

Obecné zásady insolvenčního práva (interpretační rámec) – úpadek, hrozící úpadek – zahájení řízení a jeho účinky – postavení věřitelů, přihlašování pohledávek a jejich přezkum – postavení insolvenčního správce – majetková podstata, její soupis a spory o ní – způsoby řešení úpadku – oddlužení.

Lektor: JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., katedra obchodního práva Právnické fakulty Plzeň, spoluautor zákona a člen realizačního týmu MS k insolvenčnímu právu

Číslo semináře: 41833

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. listopadu 2008

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení ČAK advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4180100312). Doklad o úhradě vezměte s sebou, daňový doklad obdržíte při prezenci. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektoři i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ Mgr. Daria Strossová, zastupující vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve středu 22. října 2008

Advokát u Ústavního soudu

Lektoři: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDr. Jiří Nykodym

Číslo semináře: 68817

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. října 2008

• v úterý 18. a ve středu 19. listopadu 2008 **Dvoudenní seminář – Nový insolvenční zákon – 1. a 2. část**

Lektoři: Mgr. Jan Kozák
Mgr. Lukáš Pachel

Číslo semináře: 68819

Poplatek za seminář: 1200 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. listopadu 2008

• ve středu 17. prosince 2008

Čas a jeho význam v občanském právu

Lektor: prof. JUDr. Josef Fiala, CSc.

Číslo semináře: 68821

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. prosince 2008

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 600 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688140123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve čtvrtek 2. října 2008

Mediace – metoda alternativního řešení sporů

Lektorka: JUDr. Eva Vaňková

Číslo semináře: 68816

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 25. září 2008

• ve čtvrtek 6. listopadu 2008

Úskalí občanského soudního řízení před soudy obou stupňů s přihlédnutím k řízení ve věcech s cizím prvkem

Lektor: JUDr. Jiří Zrůst

Číslo semináře: 68818

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 30. října 2008

• ve čtvrtek 4. prosince 2008

Aktuální právní otázky doménových jmen

Lektoři: sdružení CZ.NIC

Číslo semináře: 68820

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 27. listopadu 2008

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukážou účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688140123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401-2 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. Irena Schejbalová, ředitelka pobočky Brno

Nepravé věty vedlejší a další nedostatky

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

Po prázdninách a čase dovolených se opět setkáváme u našeho jazykového seriálu „Advokát a jazyková kultura“. V tomto dílu nejdříve navážeme na minulou problematiku psaní čárek v souvětí – a to několika poznámkami o tzv. „nepravých“ větách vedlejších. V druhé části našeho článku se budeme věnovat ukázkám textů policejních záznamů.

Poměrně často se v praxi setkáváme např. s nepravou větou účelovou: *Spáchal trestný čin, aby ho později u soudu litoval. Celý život se dřel, aby nakonec zemřel v bídě.* Vedlejší věty těchto souvětí nevyjadřují účel, ale protiklad nebo následnost dějů, a proto souvětí můžeme upravit např. takto: *Spáchal trestný čin, ale později ho u soudu litoval. Celý život se dřel, ale nakonec zemřel v bídě.* Podobně v následujícím souvětí se nejedná o vedlejší větu přívlastkovou, ale jde o vyjádření děje, který se stal po ději věty řídicí, proto souvětí *Okradený turista se obrátil na policistu stojícího na nároží, který mu poradil cestu na stanici* upravíme např. takto: *Okradený turista se obrátil na policistu stojícího na nároží a ten mu poradil cestu na stanici.*

Asi by nás jen těžko napadlo, že bychom mohli mít problémy také se psaním *i* a *y*. V policejních záznamech ale můžeme najít i následující příklady, které uvádíme spíše k pousmání. „*Cyklistovy byla odvalujičím se míčem vytvořena překážka neočekávaná a náhlá a tomuto střetu nemohl zabránit, ať již s nebo bez požití alkoholických nápojů.*“ V uvedeném textu se vyskytuje několik nedostatků, mimo jiné velice častá chyba mluvnické stavby vět – zeugma (neboli sprážením dvou vazeb). Nedostatek spočívá v tom, že u dvou členů, které vyžadují každý samostatnou vazbu, je užita jen vazba jedna. V tomto příkladu: *1. s požitím alkoholických nápojů* a *2. bez požití alkoholických nápojů*. Chybu odstraníme úpravou textu, např. *s požitím alkoholických nápojů* nebo *bez něj, s požitím nebo bez požití alkoholických nápojů*, nejvhodněji ale zřejmě např. *po požití alkoholických nápojů nebo bez jejich požití*. Dále je

vhodné upravit druhou větu souvětí tak, aby byl zcela jasný podmět této věty a aby byl současně odstraněn nedostatek spočívající v nevhodném spojení první a druhé věty souvětí (zároveň i nedostatek opakující se spojky *a*). Lépe tedy např.: *Cyklistovi byla odvalujičím se míčem vytvořena překážka neočekávaná a náhlá, proto poškozený (podezřelý, obviněný atd.) nemohl tomuto střetu zabránit.* Celé souvětí pak můžeme formulovat např. takto: *Cyklistovi byla odvalujičím se míčem vytvořena překážka neočekávaná a náhlá, proto podezřelý nemohl tomuto střetu zabránit – ať již požil alkoholické nápoje nebo nikoli.*

V prvním uvedeném příkladu jsme určitě nepřehlédli chybu ve výrazu *cyklistovy*, podobně jako v následujícím souvětí chybu ve slově *nezletilý* (ti – mladí, tedy správně *s i*): „*Vzhledem k tomu, že oba hráči jsou nezletilý, byla věc dopravní nehody odložena dle ust. § 58 odst. 3 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.*“

✦ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

Stáž v německém Bonnu

V období od 21. května do 2. července tohoto roku jsem se zúčastnil advokátní stáže v Bonnu, kterou každoročně pořádá Německá nadace pro mezinárodní právní spolupráci (Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit). O jejím průběhu, programu, ale i svých zkušenostech bych se rád na pár řádcích zmínil. Smyslem článku je zejména mladším kolegům přiblížit projekt, kterého se mohou v budoucnu zúčastnit a dopřát si tak ještě během své koncipientské či začínající advokátní praxe zajímavý a pestrý studijně poznávací pobyt, možná poslední, než se vrhnou do každodenního pracovního koloběhu advokáta.

Již po šestnácté uspořádala Německá nadace tuto stáž pro mladé právníky ze střední a východní Evropy. Tento relativně ojedinělý projekt, který zastřešuje Německá spolková advokátní komora ve spolupráci s Německým spolkem advokátů, umožňuje účastníkům seznámit se v rámci přednášek se základy německého práva, a poté během měsíční praxe se způsobem práce v některé z německých advokátních kanceláří. V České republice je možné zúčastnit se této stáže prostřednictvím přihlášky u ČAK, která v případě většího počtu zájemců organizuje výběrové řízení. V průměru se stáže účastní dva advokáti nebo advokátní koncipienti z každé země. Letos bylo k účasti na stáži pozváno 18 právníků z 10 zemí.

Stáž byla rozdělena do tří částí.

Úvodní se skládala z dvanáctidenního bloku přednášek, které probíhaly ve velmi příjemném prostředí vzdělávacího střediska na okraji Bonnu. Tyto přednášky byly zaměřeny především na právo soukromé (občanské a obchodní), tématem však byly i pracovněprávní záležitosti či stavovské předpisy, přičemž přednášející byli až na výjimky němečtí advokáti, specializující se na danou právní oblast. Účastníci byli seznámeni se systémem a principy jednotlivých oblastí německého práva, a to i s ohledem na právo Evropské unie. Nezanedbatelný význam spočíval v seznámení se s odbornou právníkou němčinou a jejím použití při konverzaci jak s přednášejícími, tak mezi účastníky samotnými. Po každé přednášce byla dle mého názoru nejpřínosnější společná diskuse, během níž jsme měli možnost srovnávat právní úpravu v jednotlivých státech.

Organizátoři nás neseznamovali pouze s německým právem, ale snažili se nám přiblížit historii a současnost Německa. O víkendech byl proto připraven bohatý program zahrnující prohlídku Bonnu a Kolína nad Rýnem, zakončenou společným obědem nebo večeří v útulných místních hospůdkách.

Po dvou týdnech každý z účastníků odjel na praxi do advokátní kanceláře, která mu byla dle jeho právního zaměření vedením nadace vybrána. Velikost spolupracujících kanceláří a místa jsou různá, někteří kolegové působili ve velkých kancelářích v Kolíně nad Rýnem, Hamburku nebo Berlíně. Já byl naopak

v malé kanceláři v Drážďanech, u Dr. Martina Abenda, který se specializuje zejména na právo obchodní a je současně prezidentem Saské advokátní komory. Program v kancelářích je individuální, obvykle záleží na dohodě s advokátem, který byl jako školitel každému stážistovi přidělen a který se mu v rámci svých možností věnuje. Vzhledem k tomu, že se jedná zejména o studijní pobyt, jehož cílem je získat nové zkušenosti a prohloubit si jazykové znalosti, nejde o práci, ale spíše o možnost seznámit se s prací našich kolegů, pročíst spisy, účastnit se jednání s klienty, navštívit soudní jednání a poté o kauzách diskutovat, příp. navrhnout své řešení v konkrétní věci.

Závěrečná část stáže probíhala opět v Bonnu a měla zhodnotit celý program v diskusi mezi účastníky a organizátory. Všichni zúčastnění vysoce hodnotili úroveň organizace stáže ze strany jejich pořadatelů a až na výjimky byla velmi chválena praxe v advokátních kancelářích. Poslední den jsme společně strávili na půdě evropských institucí v Bruselu a důkladněji si prohlédli Evropský parlament.

Závěrem je třeba ještě jednou vyzdvihnout organizační zajištění ze strany Nadace a především báječnou a uvolněnou atmosféru, která po celou dobu stáže panovala, v důsledku čehož všichni zúčastnění navázali mezi sebou nové a často velmi přátelské kontakty.

✦ JUDr. VILÉM ŠILAR,
advokátní koncipient z Prahy

ř á d k o v á i n z e r c e

Nabídka

• Advokátní kancelář sídlem Praha 7, Kostelní 26 nabízí na této adrese samostatnému advokátu, případně advokátce, zařízenou část kancelářských prostor (samostatnou místnost) k provozování praxe. Bližší informace budou poskytnuty na tel. č. 603 46 99 88.

Poptávka

• Advokátní kancelář v Českých Budějovicích s působností v celém JČ kraji hledá advokátního koncipienta, popřípadě absolventa na plný úvazek. Všestranná a zajímavá agenda. Kontakt: jancimburek@seznam.cz

Budova opery v Bayreuthu.

NĚMECKO-ČESKÉ ADVOKÁTNÍ FÓRUM

pořádané Bamberskou advokátní komorou ve spolupráci
s Českou advokátní komorou a Saskou advokátní komorou

ve dnech 24. – 25. října 2008 v Bayreuthu, Německo

bude věnováno následujícím tématům:

- **Evropské smluvní právo**
- **Evropské spotřebitelské právo**
- **Lyžařské právo – právní otázky spojené s lyžováním**

V prázdninovém čísle Bulletinu advokacie byla uveřejněna pozvánka na letošní Německo- české advokátní fórum. Jedná se o tradiční trilaterální akci, kterou pro české a německé advokáty pořádají společně dvě regionální německé advokátní komory a Česká advokátní komora. Letos je hlavním organizátorem Bamberská advokátní komora, proto se fórum uskuteční **v Bayreuthu, konkrétně v hotelu Arvena Congress Hotel**. Semináře jsou vždy tlumočeny do němčiny a češtiny, zúčastnit se tedy mohou nejen germanofonní advokáti a advokátní koncipienti.

Účastnický poplatek: 2900 Kč (zahrnuje účast na semináři, účast na večeři na uvítanou a jeden nocleh v Arvena Congress Hotel v jednolůžkovém pokoji).

Uzávěrka přihlášek je 7. října 2008.

Přihlášky, prosím, zasílejte na odbor mezinárodních vztahů k rukám paní Marty Kurzové, a to e-mailem na: kurzova@cak.cz nebo faxem na číslo 224 933 941.

Program fóra, podmínky účasti na něm, jakož i formulář přihlášky naleznete na webu ČAK v rubrice Vzdělávací akce/Vzdělávací akce ČAK (<http://www.cak.cz/pages/akce-cak.html>).

ADVOKÁTI S MÚZOU

Rozhovor s advokátkou, akvabelou a olympioničkou Mgr. Soňou Bernardovou

I když to na první a možná ani na druhý pohled tak nevypadá, brněnská advokátka Mgr. Soňa Bernardová (* 2. 2. 1976) by se mohla ucházet o patronát hned několika starořeckých Múz: ať už je to Múza tance Terpsichoré či divadelní Múza Thálie. Synchronizované plavání, kterému se na vrcholové úrovni již řadu let věnuje, je totiž svého druhu „divadelním vystoupením“, ve kterém najdeme skoro všechno, co v muzikálu: ladný pohyb, hudbu, krásné kostýmy i „masky“, protože akvabely se na svá vystoupení velmi výrazně líčí.

Letos v srpnu byla již potřetí členkou české olympijské výpravy, opět v kategorii synchronizované plavání- duet; na OH v Sydney získala spolu s Janou Rybářovou 15. místo, v roce 2004 v Aténách byla čtrnáctá (ve dvojici s Ivanou Bursovou). Teď v Pekingu byly s kolegyní Alžbětou Dufkovou po souboji se světovou špičkou osmnácté.

Tanec mezi vlnami a paragrafy...

↑ „Vodní kostka“, ve které se odehrávaly všechny plavecké soutěže.

• **Je vaše osmnácté místo na olympiádě úspěch, nebo zklamání?**

Samozřejmě jsme pohlížely výš, ale v dnešní konkurenci je to náročné. Se svým výkonem jako takovým jsme byly spokojeny, s hodnocením ze strany některých rozhodčích už méně. V jejich hodnocení byly velké rozdíly, od někoho jsme dostaly například 9 bodů a od jiného rozhodčího jenom 8,3 (*výkony akvabel sleduje vždy deset rozhodčích, pět hodnotí technickou hodnotu, pět umělecký dojem; nejnižší a nejvyšší známka se škrtá, podobně jako v gymnastice - pozn. red.*). Rozhodčí od konkurence si nás prostě ohlíželi.

• **Jak vysoko jste s kolegyní Alžbětou Dufkovou pohlížely?**

My jsme pomýšlely na finále, což je do dvanáctého místa, teoreticky jsme šance měly, nicméně na olympiádě se výsledné pořadí hodně zamíchalo. Pro mne osobně osmnácté místo znamená pohoršení, na druhou stranu jsem plavala s mnohem mladší závodnicí, pro kterou to byla první olympiáda.

• **Alžbětě Dufkové je teprve osmnáct, v jejím věku je účast na olympiádě jistě obrovským úspěchem...**

Alžběta byla téměř nejmladší účastnicí celé české olympijské výpravy, přičemž psychický tlak tak velké soutěže v pohodě zvládla.

• **Jaké zážitky z Peking, sportovní i nespportovní, jste si přivezla? Stihla jste třeba i některé závody kolegů z české výpravy?**

Před cestou do Číny jsem měla rozporné pocity, které však Peking vyvrátil. Když jsme přiletěli, vítalo nás modré nebe, po smogu téměř ani památky, všechno fungovalo a bylo perfektně zorganizováno. Poté, co jsme s Alžbětou dozavodily, jsme se dostaly i na jiné sporty, především plavecké, ale byly jsme se podívat třeba i na Romana Šebrleho a samozřejmě jsme prošly také památky, např. Zakázané město. Jen na Velkou zeď jsme nejely, protože to je celodenní výlet, ale tam jsme našťastí byly už na jaře, kdy jsme byly v Peking na kvalifikačních závodech.

• **Myslíte si, že je stále ještě možné se na OH setkat s „olympijským duchem“, s fair play a kolegiální, nebo už je to jen byznys, ve kterém se točí stále větší peníze?**

Samozřejmě tam fungují normální kolegiální a férové vztahy, přejícnost a přátelství, i když existuje rivalita. Obojí se dá shodou okolností velmi dobře popsat na události, která se stala při soutěži synchronizovaného plavání v týmech. Japonskému družstvu strhli rozhodčí dva body, protože se jedna ze závodnic dotkla dna bazény, což je podle pravidel zakázáno. Kanadanky, které se jen díky tomu posunuly na čtvrté místo, dávaly přímo před japonským týmem hlasitě najevo radost a nadšení. O tomhle jejich chování se mezi námi hodně mluvilo a všichni jsme to vnímali jako neslušné a nefair. To se fakt nedělo. Vždyť na čtvrté místo se nedostaly díky svému výkonu.

• **Byl Peking vaše poslední olympiáda?**

Já už neříkám ani tak, ani tak. Od Sydney jsem neplánovala žádnou další olympiádu a vždycky jsem nakonec jela. Děkuju za to, že jsem se dostala už na tři olympiády. Ale ten poslední rok byl tak náročný, že se teď chci víc věnovat své kanceláři.

• **Kdo a kdy vás přivedl k synchronizovanému plavání?**

Já jsem začala relativně pozdě, až v osmi letech a v podstatě mě k tomu přivedla náhoda, i když nevím, jestli až tak velká, protože moje maminka byla plavkyně, má dokonce národní rekord (*plavkyně Ilja Bernardová je rekordmankou na trati znak - pozn. red.*), ale vždycky říkala, že je to taková dřina, že nechce, aby její děti taky plavaly.

• **A jak ta náhoda-nenáhoda, která z vás udělala akvabelu, konkrétně vypadala?**

Kousek od našeho bydliště byl bazén, na kterém trénoval jeden z nejlepších oddílů akvabel u nás. Tak jsem to zkusila, jako řadu jiných sportů, nicméně postupně narostla časová náročnost a ostatní sporty ustoupily. Nebylo to tak, že bych si řekla, chci být akvabelou. Já jsem dělala moderní gymnastiku, tenis, protože tatínek byl tenista, a nakonec jsem zůstala u synchronizovaného plavání.

Olympijský stadion „Birds nest“
– Ptačí hnízdo.

vání. Ostatním sportům se dodnes věnuji v rekreační formě. Ráda se projedu na kole, zajdu na tenis, ale ne, že bych v tom dosahovala vrcholných výsledků. Já si myslím, že co se týče sportovního nadání, jsem běžný člověk, jenom mi to asi trošičku líp plave.

• Jak jste se dostala k právu?

Vyplynulo to ze situace. Rozhodovala jsem se, čemu se dále věnovat po skončení gymnázia, a volba padla na právnickou fakultu.

• Takže jste nesnášela matematiku...

Ne, to nebyl můj případ, já jsem s matematikou neměla problém, nebyla jsem ten typ, který by utíkal od matematiky k humanitním oborům. Jedna z dalších možností byla medicína, která mě ale odrazovala svou opravdu přílišnou náročností a tím, že jsem si nedokázala představit, jak ji skloubit se sportem. V tomto směru mi právníčina, i když to možná zní zvláště, připadala jednodušší.

• Jste samostatná advokátka se čtyřmi koncipienty, k tomu děláte sport na olympijské úrovni. Jak to stiháte?

Jak to zvládat časově, to asi nikomu neporadím, někdy jsem z toho sama nešťastná. Je to organizací práce, je to o tom, že se člověk rozhodne, čemu a jakým způsobem se chce věnovat. Já si mohu naplánovat tréninky na ráno a večer a přes den se mohu věnovat práci. Když nemohu být v kanceláři, tak vše konzultuji po e-mailu, po skypu a „kočuju“ na dálku. Někdy to je opravdu šilené.

Už několik let jsem přemýšlela, že s vrcholnou kariérou opravdu skončím a zůstanu jen u rekreačního sportu, protože vodu a plavání považuji za výborný doplněk mého náročného povolání, a nedokážu si představit relaxaci jinde než v bazénu. Nicméně skutečnost, že jsem u vrcholového sportu zůstala trošičku déle, než je běžné, byla shoda dalších náhod a okolností. Do Pekingu jsem jela proto, že se mi podařilo najít v řadách mých svěřenkyň, protože už pracuji i jako trenérka, partnerku, se kterou jsme splnily olympijský limit.

• Jak často trénujete?

V průběhu roku jsou období, kdy se člověk věnuje trošku víc přípravě sestavy a choreografii, není to o tom, že bych si jen něco odjezdila na kole, odběhala kilometry, je to tvůrčí činnost, je to spolupráce s dalšími lidmi, choreografie, vytvoření zvláštní hudby, vytvoření speciálních plavek, je to téměř jako vytvoření divadelního představení se vším všudy. V běžných dnech, kdy absolvuji např. soudní jednání, jsem se samozřejmě musela přizpůsobit, ale mám velmi dobrou domluvu na domovském klubu, kde nám vy-

šli vstříc při plánování tréninkových hodin a mohly jsme si je posunout na dřívější či pozdější čas, také bylo možné větší nápor tréninků absolvovat o víkendech. Před odjezdem na olympiádu jsme již trénovaly každý den.

• Kolik hodin průměrně denně trénujete?

To vám neřeknu, já to nepočítám a každý týden je jiný. Já jsem si už několik let vždycky říkala, že to je moje poslední sezona, že se to už nedá zvládnout, protože práce je opravdu moc. Nebylo to ale nic plánovitého, že bych si řekla, za čtyři roky pojedu ještě na olympiádu a pěkně se na to připravím, je to opravdu shoda dobrých náhod a dobrých kolektivů, se kterými jsem spolupracovala v práci i ve sportu.

• Vaším strýcem je majitel známého rodinného humpoleckého pivovaru. Nedá mi to, abych se nezeptala, jak často pijete „Bernarda“?

Já obecně pivo příliš neholduji, radši mám víno, bohužel vinohrad v rodině nemáme. A strýček rodinu pít pivo nenutí.

• Jste astmaticka, jak to jde dohromady se sportem, provozovaným na vrcholové úrovni?

Astma mi zjistili až někdy po dvacitce. Byla jsem permanentně nachlazená a nemocná a pak mi lékaři řekli, že je to astma. Dozvěděla jsem se, že sport, který se odehrává v bazéně, je pro mne v podstatě ideální a že právě díky tomu jsem tak dlouho vydržela bez léků. Na olympiádu jsem ale potřebovala speciální výjimku, abych mohla brát své obvyklé léky, protože ty jsou považovány za doping.

• Chcete říci, že běžné léky na astma jsou dopingové látky?

Přesně tak, jsou to látky, které pomáhají roztahovat průdušky, pomáhají lépe dýchat, a pro běžného člověka, který by je používal a neměl astma, opravdu mohou fungovat jako doping. Musela jsem absolvovat speciální vyšetření a testy, ale nakonec mi výjimku dali a mohla jsem léky dál brát.

• Stiháte ještě něco jiného než práci a plavání?

Máte pravdu, příliš mnoho toho není, ale to je dáno mou povahou. Co dělám, se snažím dělat opravdu pořádně, není to tak, že bych se snažila dělat napůl trénink a napůl práci. Pokud se už něčemu věnuju, věnuju se tomu na sto procent. Každý přece dělá to, co ho baví. V mém případě je to synchronizované plavání.

• Proč to vlastně děláte? Co vám vrcholový sport dává?

Myslím, že to je obrovský doplněk, obrovské odreakování od náročné práce, nejsem si jistá jestli bez sportu bych toho tolik dosáhla jak při studiu, tak v práci.

❖ IVANA CIHLÁŘOVÁ

❖ Foto MARTIN VERNER a ALŽBĚTA DUFKOVÁ

Právníkovy zápisky z četby

□ Rudolf Křesťan a Vladimír Renčín sestavili před řádkou let publikaci „Jak se do lesa volá; Knížka o akcích a reakcích“. Obsahovala porůznu uveřejněné příspěvky svých autorů a zároveň „ohlasy“, které na ně obdrželi. Musí to být dobrá knížka, neboť mi ji nevrátil ten, komu jsem ji kdysi půjčil. Naštěstí jsem si z ní poznamenal (žel bez úplných bibliografických údajů) Renčínův kreslený vtip, kde si mladík listuje v knížce opatřené znakem paragrafu. Jeho otec to komentuje slovy: „Tak ti někdy nevim, maminko, jestli ten náš kluk zraje pro studia na právnické fakultě nebo pro kriminál.“

□ Znovu jsem se nad tou humorkou mírně pousmál; opět mě náramně pobavil až humor nezáměrný (nebo snad potměšile záměrný?), který se skrýval v reakci na tuto kresbu. Obsahoval ho dopis, v němž stálo: „*Jestliže pokládáme za nutné na věc reagovat, nečiníme tak proto, že bychom se jako škola nebo učitelé cítili dotčeni. Nechybí nám ani smysl pro humor a velkorysost a naopak je nám cizí nedůtklivost. Jistě je možné dělat vtipy i o vážných věcech a vědět při tom, že jsou vážné. Formou vtipu je možné dokonce poučit o vážných věcech a dosáhnout vážného cíle. Je třeba obrátit ostří vtipu proti těm, kteří právo porušují nebo podceňují a nikoliv proti právu samotnému. Nejsme však přesvědčeni, že právě toto je případ uvedeného kresby. Tím vzácným cílem je totiž formování socialistického právního vědomí, úcty k právu a potřeby prosazování práva. Nechceme dávat rady, ale musíme reagovat.*“

Razítko, podpisy

Inu, on již profesor Weyr zjišťoval – v polemice s uchažečem o vědeckou hodnost na právnické fakultě –, že smysl pro humor si člověk nemůže sám přisoudit; musí jím být obdařen. Navíc Renčínův vtip (na rozdíl od „senovážného“ dopisu ve stylu Brouka Pytlíka) obsahuje nosnou právní myšlenku. Naznačuje, že sama znalost práva není dostatečnou zábranou před jeho porušováním. Vždyť kriminálníci se někdy v trestním zákonu vyznají lépe než venkovská babička, jež poctivě žije pouze na základě desatera božích přikázání.

□ Autoři evropských směrnic přímo hýří definicemi a zřejmě se neřídí tradiční moudrostí, podle níž každá definice je v právu nebezpečná. Doporučuji jejich pozornosti následující myšlenku: „*Máme-li chestertonovskou náladu, a je to jedna z nejlepších nálad, mohli bychom říci, že něco můžeme definovat jen tehdy, nevíme-li o tom vůbec nic.*“ – Jorge Luis-Borges in „Moudrost a vtip G. K. Chestertona, paradoxy, aforismy a postřehy; Vybral a přeložil Alexander Tomský, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2006, s. 8).

□ Evropské směrnice také rády operují s průměrným spotřebitelem a vedou k neshodám při vymezení tohoto fantomu. Pro řešení podobných sporů nabízím následu-

jící poznatek: „*Věda nám poskytuje spoustu údajů o průměrném člověku a jedním z těch stoprocentních je fakt, že průměrný člověk se sám za průměrného nepovažuje.*“ (Gilbert, D. Škobrtnout o štěstí; Jak se chytá zlatá muška, přeložila Renáta Plouharová, Dokořán 2007, s. 281).

□ V Gilbertově chytré knížce jsem se dočetl i leccos dalšího, co mi evokovalo svět práva. Autor tam například uvádí: „*Studie prokazují, že lidé intuitivně kladou otázky, na něž s největší pravděpodobností dostanou takovou odpověď, jakou chtějí slyšet. Například otázka „Jsem nejlepším milencem, kterého jsi kdy měla?“ je nebezpečná, protože je na ni jediná potěšující odpověď, ale otázka „Co se ti se mnou při milování nejvíce líbí?“ je geniální, protože je na ni jen jediná skličující odpověď*“ (cit. dílo s. 210).

Dovoluji se podotknout, že podobně obratné otázky jsou kladeny (a vůbec ne intuitivně) i při výzkumech spotřebitelských názorů, které jsou pak prezentovány v reklamách a následně advokáty napadány ve sporech z nekalé soutěže.

□ Vrátil jsem se k odborným článkům, kde se uvažovalo o tom, zda usnesení valné hromady obchodní společnosti je či není právním úkonem. Jedni autoři plédovali pro kladnou odpověď. Jiní horovali pro rozhodné „ne“ a třetí se uchýlili ke kompromisní moudrosti druhu „někdy ano, jindy ne.“ Připomenulo mi to vtip ze série o dotazech a odpovědích v rádiu Jerevan:

Budou za komunismu peníze?

Oportunisté hlásají, že budou, podle dogmatiků nebudou.

Tvůrčí marxisté tvrdí: U někoho budou, u někoho nebudou.

□ V Lidových novinách z 12. 7. 2008 byl v rubrice Relax uveřejněn materiál „Paříž očima Hany Zavadilové“. Autorka (herečka, dramatička a překladatelka, která žije ve Francii víc než čtvrt století) se tam mimo jiné svěruje: „Mám ráda spravedlnost, proto někdy zajdu k soudu do Justičního paláce. Procesy jsou veřejné, vstup zdarma, začíná se o půl druhé.“ Ta posléze uvedená informace mne zvláště zaujala, i když jsem si neověřoval její výstižnost a úplnost. V každém případě jsem si znovu uvědomil, že některé (ne všechny) pražské i jiné české soudy nařizují jednání na devátou hodinu ráno, byť někteří účastníci jsou z Brna či Beskyd. Jejich výkonnost pak může být narušena časným probuzením nebo přenocováním v Praze. I tak snadno dojde k nerovnovážnému postavení sporných stran a ohrožení spravedlivého procesu. Ďábel se prý skrývá v maličkostech. Někdy jsou to i zdánlivé podružnosti, které rozhodují o tom, zda výkon spravedlnosti budeme či nebudeme mít tak rádi jako paní Hana Zavadilová.

✦ prof. PETR HAJN

MŮŽEŠ JÍT, SUPERMANE. SVĚT TĚDĚ BUDOU ZACHRAŇOVAT
PŘÁVNÍCI.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- jedním z advokátů, kteří byli odsouzeni v politických procesech v 50. letech 20. století byl i Vlastimil Klíma? Tento národně demokratický politik a prvorepublikový poslanec Národního shromáždění byl mj. v září 1938 členem Výboru na obranu republiky, za okupace působil v Politickém ústředí. Pražským advokátem byl od počátku třicátých let do roku 1948. V dubnu 1952 byl Vlastimil Klíma odsouzen k doživotnímu vězení v procesu s tzv. Zelenou internacionálou. V roce 1960 byl amnestován, o sedm let později plně rehabilitován. Zemřel krátce po 89. narozeninách 23. prosince 1987 v Praze.

- hned v nejbližším čísle časopisu Česká advokacie, které následovalo po vzniku Protektorátu Čechy a Morava, byl publikován český překlad tzv. Norimberských zákonů? Zmiňovaný časopis vyšel 23. května 1939 a obsahoval dále text slovenského vládního nařízení o vymezení pojmu Žida a usměrnění počtu Židů v některých svobodných povoláních z 18. dubna 1939 či informaci o Sbírce nařízení pro Protektorát Čechy a Morava, obsahující německé předpisy platné v Protektorátu.

Ve vydávání říšskoněmeckých předpisů, které pak tvořily převážnou část obsahu, bylo pokračováno až do konce ročníku.

- nadace Dr. Jana Kaňky pro ctihodné chudé advokáty, kteří vykonávali povolání své v Království českém, jakož i pro chudé vdovy a chudé sirotky takových advokátů, měla v Předlitavsku starší souputníky? Již v r. 1882 vzniklo ve Lvově Galicyjskie towarzystwo ubezpieczenia penzji dla wdówi sierot po adwokatech, shromažďující finanční prostředky z příspěvků svých členů, jimiž mohli být vedle advokátů i notáři, advokátní a notářští koncipienti. Obdobná instituce byla pak založena v r. 1886 v Krakově.

- v období třetí republiky byli tři z osmi starostů v Bayonne advokáty? V r. 1871 jím byl zvolen Jules Chateaufeuf, v roce 1888 Léo Pouzac, který byl v r. 1908 vystřídán dalším advokátem J. Goratem. Účast advokátů na politické scéně byla v dobové Francii běžná, v Poslanecké sněmovně tak bylo například v r. 1881 25 procent poslanců z řad advokátů.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Aleš Pejchal: Treten wir der neuen „Privatssphäre“ bei?	3
---	---

Aktuelles

Das erste Jahr des neuen Ausbildungssystems	4
Míčánky jetzt zugänglicher Jan Brož	7
Einladung zur Konferenz der European Criminal Bar Association in Bratislava	8
Im Amerikanischen Zentrum wurde feierlich das Pro bono Zentrum eröffnet Eva Jarešová	10
Ausschreibung des 4. Jahrgangs des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2008	12
Ausschreibung des 1. Jahrgangs des Wettbewerbs Anwaltsunternehmen des Jahres	14

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Zusammenfassung	18
Richtigstellung	18
Einige Gedanken zum Entwurf des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches Stanislav Křeček	19
Zum Artikel von JUDr. Stanislav Křeček „Einige Gedanken zum Entwurf des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches“ Karel Eliáš	22
Zur Verjährung des Rechts auf Schadensersatz wegen einer unwirksamen Rechtshandlung Jan Dědič, Jan Lasák	25
Zur vernachlässigten Bestimmung über die Fälligkeit der Preiszahlung und über Verzugszinsen Lukáš Klega	30
Zur Abhörung eines Rechtsanwalts Jiří Ježek	32
Untergang eines Wohnungsverhältnisses durch eine Kündigung seitens des Vermieters ohne gerichtliche Einwilligung Pavla Šimková	36
Arbeiten zu Hause Ladislav Jouza	39
„Häusliche Gewalt“ als Veränderung der Verhältnisse, die die Abschaffung der Grunddienstbarkeit begründen Ondřej Veselý	41

Aus der Rechtsprechung

Zur sachlichen Zuständigkeit des Gerichts, wenn Gegenstand des Verfahrens die Rechtsanwaltsgebühr ist	43
Schadensersatz – entgangener Gewinn	45
Der Verteidiger als Zeuge	46
Die Vergütung des Verteidigers	48

Aus der Fachliteratur

Marek, Karel: Vertragliches Handelsrecht, Verträge (Karel Beran)	49
Mazanec, M. – Křenková, J.: Rechtsprechungsübersicht im Bereich des Baurechts (Jan Mareček)	53
Hlavsa, Petr: Die Insolvenzordnung und das Gesetz Nr. 119/2001 Smlg. mit Anmerkungen und Durchführungsvorschriften (Klára Bartoničková)	54
Jurčík, J. – Ostržek, J.: Öffentliche Aufträge und öffentlich-private Partnerschaften (Karel Marek)	55
Kuchta, K. I. – Machov, V. R.: Der rechtliche Status des Opfers einer Straftat (des Geschädigten) im Strafprozess in den USA (Dagmar Čísařová)	56
Wir haben für Sie gelesen V. M.	57

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Ein strukturiertes Curriculum Vitae (zum zweitausendjährigen Jubiläum eines Gerichtsverfahrens)	60
---	----

Aus der tschechischen Anwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	61
Verlauf und Ergebnisse von Rechtsanwaltsprüfungen und Anerkennungsprüfungen im I. Halbjahr 2008	62
Angebot zur Versicherung von Kraftfahrzeugen für Mitglieder der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	63

Aus Europa

Die Globalisierung der Wirtschaftskriminalität Miroslav Protivinský	64
XXII. Kongress der FIDE Monika Forejtová	67
Deutschland: Zur Niederlassungspflicht des Rechtsanwalts V. M.	69
Deutschland: Ein Lob auf den Einzelrechtsanwalt V. M.	69

Informationen und Interessantes**Was Sie wissen sollten**

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskollegianten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	72
Unwahre Nebensätze und weitere Unzulänglichkeiten Věra Hartmannová	75
Praktikum in Bonn Vilém Šilar	76
Einladung zum Deutsch-tschechischen Anwaltsforum in Bayreuth	77

Aus der Rechtsanwaltsgesellschaft

Rechtsanwälte mit Muse: Gespräch mit der Rechtsanwältin und Schwimmerin Mgr. Soňa Bernardová Ivana Cihlářová	78
--	----

Zum Schluss

Aus dem Notizbuch eines Rechtsanwalts Petr Hajn	81
Zeichnung von Lubomír Lichý	82
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	82

Inhaltsverzeichnis

Zusammenfassung/Summary	83
Table of Contents	85

Stanislav Křeček: Einige Gedanken zum Entwurf des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches

Der Autor stellt kritische Erwägungen zu einigen Bestimmungen des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches an, das noch in diesem Jahr im Abgeordnetenhaus des Parlaments der Tschechischen Republik erörtert wird, er macht Zweifel kund über einige wesentliche Änderungen dieser grundlegenden Vorschrift und ist der Ansicht, dass es nötig sein wird, den Vorschlag der rechtliche Regelung grundlegend zu ändern, falls diese Rechtsvorschrift Wirksamkeit erlangen soll.

Karel Eliáš: Zum Artikel von JUDr. Stanislav Křeček „Einige Gedanken zum Entwurf des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches“

Der Artikel ist die Reaktion des Autors auf den Beitrag von JUDr. Stanislav Křeček „Einige Gedanken zum Entwurf des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches“. Der Autor widerspricht den Anmerkungen und den Schlussfolgerungen von Dr. Křeček.

Jan Dědič, Jan Lasák: Zur Verjährung des Rechts auf Schadensersatz wegen einer unwirksamen Rechtshandlung

Dieser Artikel ist auf einige Fragen gerichtet, die mit dem Institut des Schadensersatzes zusammenhängen. Das Recht auf Schadensersatz kann im Privatrecht aufgrund verschiedener rechtlicher Tatsachen entstehen. Dank seiner eigentumsbezogenen Rechtsnatur unterliegt das Recht auf Schadensersatz der Verjährung. Die Problematik der Verjährung in Schuldverhältnissen beinhaltet bis heute eine Reihe von Fragen, von welchen einige bislang nicht auf ausreichende Art und Weise beantwortet wurden. Eine von ihnen ist ohne Zweifel auch die Natur der Verjährung des Rechtes auf Ersatz eines Schadens, der in Folge einer unwirksamen Rechtshandlung entstanden ist. Dieser Problematik, als auch dem Zusammenhang zwischen dem Recht auf Schadensersatz aufgrund einer unwirksamen Rechtshandlung und der Erklärung der Unwirksamkeit eines Beschlusses der Gesellschafterverhandlung gem. § 131 HGBcz, bzw. 183 HGBcz, sind die nachfolgenden Zeilen gewidmet.

Lukáš Klega: Zur vernachlässigten Bestimmung über die Fälligkeit der Preiszahlung und über Verzugszinsen

Der Artikel behandelt die Fälligkeit der Preiszahlung und Verzugszinsen in handelsrechtlichen Verhältnissen. Obwohl die Bestimmung des § 369a des Handelsgesetzbuches bereits ab dem 1. 1. 2005 rechtswirksam ist, kann aus der gegenwärtigen Rechtspraxis eher der Eindruck gewonnen werden, dass diese Bestimmung übersehen wurde. In Klageschriften als auch in Gerichtsentscheidungen wird als Tag der Fälligkeit nach wie vor der, durch die Rechnung bestimmter Tag bezeichnet, und zwar ungeachtet der Tatsache, dass im Falle einer vertraglichen Vereinbarung für diesen Fall eine konkrete gesetzliche Regelung bestimmt wurde. Der Artikel verweist auf bestimmte Unklarheiten, die sich aus dem § 369a ergeben (der Ausdruck „es sei denn, dass der Schuldner den Verzug nicht verschuldet hat“), als auch auf den Fehler, den der Gesetzgeber bereits bei der Eingliederung dieser Bestimmung in das Handelsgesetzbuch begangen hat (sinnloser Verweis der Bestimmung des § 263 Abs. 1 auf die nicht existierenden Absätze 6 und 7 der Bestimmung des § 369a).

Jiří Ježek: Zur Abhörung eines Rechtsanwalts

Der Autor reagiert auf den Artikel „Gesetzwidrige Abhörung eines Rechtsanwalts“ von doc. JUDr. Pavel Vantuch, der im Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 3/2008 veröffentlicht wurde. Er stimmt nicht mit dessen Interpretation des Beschlusses II. ÚS 789/2006 überein und führt eine abweichende Argumentation für die Schlussfolgerung der Unzulässigkeit einer Abhörung und Aufzeichnung der Kommunikation zwischen einem Rechtsanwalt und seinem Mandanten an. Die Abhandlung behandelt das gegebene Thema aber bei weitem nicht abschließend – z.B. die Situation, in der der Rechtsanwalt selbst Beschuldigter oder Verdächtiger ist, wird nicht zusammenhängend erörtert (Schutz von vertraulichen Informationen von Mandanten eines solchen

Rechtsanwalts usw.) – und gibt so Raum zur weiteren Verarbeitung der Problematik von Abhörungen.

Pavla Šimková: Untergang eines Mietverhältnisses durch eine Kündigung seitens des Vermieters ohne gerichtliche Einwilligung

Der Artikel beschäftigt sich mit der Reform des Bürgerlichen Gesetzbuches, die durch das Gesetz Nr. 107/2006 Smlg. durchgeführt wurde. Durch diese Reform ist es zur wesentlichen Änderung der rechtlichen Regelung hinsichtlich des Untergangs von Mietverhältnissen durch eine Kündigung seitens des Vermieters gekommen. Die Autorin bringt dem Leser den gänzlich neuen Inhalt der Bestimmung des § 711 und des § 712 des BGBcz mit Nachdruck auf die Problematik des Wohnungersatzes und den Schutz des Mieters gegen eine Kündigung nahe.

Ladislav Jouza: Arbeiten zu Hause

Der Artikel behandelt Beschäftigungsformen, bei denen der Arbeitnehmer die Arbeit von zu Hause aus ausführt. Solche Formen sind zum Beispiel das Arbeiten auf Entfernung (teleworking) oder das Arbeiten von zu Hause aus (homeworking). Das Arbeitsgesetzbuch der Tschechischen Republik ermöglicht diese Arten der Beschäftigung. Für die formelle Regelung können zum Beispiel ein modifizierter Arbeitsvertrag oder Vereinbarungen über die Ausübung von Arbeit außerhalb eines Arbeitsverhältnisses, oder eine Kombination von beiden benutzt werden. Das Arbeiten zu Hause kann auch mit Hilfe einer Agentur verwirklicht werden, wobei die Agentur den Arbeitnehmer vorübergehend jeweils einem anderen Arbeitgeber „zuteilt“. Verschiedene Formen des Arbeitens auf Entfernung werden in der Mehrzahl der europäischen Staaten genutzt. Auf die Entwicklung der flexiblen und modernen Formen von arbeitsrechtlichen Beziehungen haben auch die Rechtsvorschriften und Empfehlungen der Europäischen Union einen Einfluss.

Ondřej Veselý: „Häusliche Gewalt“ als Veränderung der Verhältnisse, die die Abschaffung der Grunddienstbarkeit begründen

Der Artikel schließt an den Artikel von Mgr. Klára Kočová an, der im Bulletin der Rechtsanwaltschaft Nr. 10/2007 veröffentlicht wurde, und der sich mit der Problematik von häuslicher Gewalt beschäftigt hat. Der Artikel führt diese Problematik weiter aus und zwar im Hinblick auf den praktischen Fall der gerichtlichen Aufhebung einer Grunddienstbarkeit, falls als Veränderung der Verhältnisse häusliche Gewalt angeführt wird. Der Beitrag beschäftigt sich ebenfalls mit der Frage der Höhe des Ersatzes in einem solchen Fall.

Stanislav Křeček: „Considering the bill for the new Civil Code“

The author takes a critical view of some provisions of the new Civil Code which is still to be discussed this year in the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic, expresses doubts concerning some major amendments to this fundamental law and states the opinion that this proposed legislation needs to be significantly changed if this legal regulation were to come into effect.

Karel Eliáš: In response to the article by Stanislav Křeček „Considering the bill for the new Civil Code“

The article comes in response to the article by Stanislav Křeček „Considering the bill for the new Civil Code“. The author argues against the comments and conclusions of Dr. Křeček.

Jan Dědič, Jan Lasák: Limitation of the right to compensation due to an invalid legal act

This article focuses on some issues concerning compensation for damage. The right to compensation may arise in private law based on various legal facts. Thanks to its property nature, the right to compensation for damage is nevertheless subject to limitation. The issue of limitation in obligational relations contains a series of questions of which some have not yet been exhaustively answered. One of these is without a doubt

also the nature of the limitation of right to compensation of damage which arose as consequence of an invalid legal act. The following sentences are devoted to this issue as well as the link to the right to compensation for damage due to an invalid legal act and declaration of the invalidity of the resolution of the General Assembly pursuant to § 131 of the Commercial Code, § 183 of the Commercial Code respectively.

Lukáš Klega: Omission of the provision on the maturity of the price and default interest

The article discusses the maturity of the price and default interest in commercially obligational relations. Although the provision of § 369a of the Commercial Code has been effective as of 1. 1. 2005, it would seem that current legal practice has somehow omitted this provision. In lawsuits and court decisions the maturity date is constantly referred to as the date specified by the invoice despite the fact that in case of the absence of a contractual clause there is a specific regulation for this. The article also draws attention to certain ambiguities which arise from the provision of § 369a (the expression „only if the debtor is not liable for default“), as well as the error committed by the legislator when including this provision in the Commercial Code (nonsensical reference of the provision of § 263 (1) to the non-existing paragraphs (6) and (7) of the provision of § 369a).

Jiří Ježek: Wire-tapping of lawyers

The author responds to the article „Illegal wire-tapping of the lawyer“ by Pavel Vantuch, published in Legal Profession Bulletin (BA) No. 3/2008. He disagrees with his interpretation of the Constitutional Court ruling II. ÚS 789/2006 and provides different arguments in conclusion to the inadmissibility of wire-tapping and recording of communication between the lawyer and his client. Of course, the article does not by far exhaust this subject – such as the situation when the wire-tapped lawyer himself were accused or suspected, it is not analysed in context (the protection of the confidential information of clients of such a lawyer and so on) – and provides room for the further elaboration of the issue concerning wire-tapping.

Pavla Šimková: Termination of the lease of a flat by notice of the landlord without court approval

The article deals with the amendment to the Civil Code implemented by Act No. 107/2006 Coll. This amendment saw a major change in legislation concerning the termination of the lease of flats by the notice of the landlord. The author focuses on the totally new contents of the provision of § 711 and § 712 of the Civil Code placing stress on substitute housing and protection of the tenant against notice.

Ladislav Jouza: Work from home

The article discusses the ways of performing work when the employee works from home. Such forms of work involve teleworking or homeworking. The Labour Code of the Czech Republic enables this manner of employment. A modified employment contract or an agreement of work performed outside full-time employment or a combination of both may, for example, be applied to formally regulate this situation. Homeworking can take place with the aid of agency work when an agency temporarily „assigns“ the employee to a different employer. Various forms of teleworking are used in most European countries. Legal regulations and recommendations of the European Union affect the development of flexible and modern forms of labour law relations.

Ondřej Veselý: „Domestic Violence“ as a change in circumstances justifying cancellation of easement

The article is a continuation of the article by Klára Kočová printed in the Legal Profession Bulletin (Bulletin advokacie) No. 10/2007 which deals with the issue of domestic violence. It extends this problem to include a practical example of the annulment of easement by a court if a change in circumstances is stated to be domestic violence. The article also deals with the question of the level of compensation in such a case.

Leading Article

Aleš Pejchal: Entering a new: „Privacy“?	3
---	---

News

First year of a New Educational Concept	4
Mičánky is more accessible Jan Brož	7
Invitation to the Bratislava Conference of the European Criminal Bar Association	8
The Pro bono Centre was officially opened in the American Centre Eva Jarešová	10
Fourth Year of the Lawyer of the Year 2008 Competition	12
First Year of the Law Firm of the Year Competition	14

Legal Theory and Practice**Articles**

Summary	18
Correction	18
Considering the bill for the new Civil Code Stanislav Křeček.....	19
In response to the article by Stanislav Křeček „Considering the bill for the new Civil Code“ Karel Eliáš	22
Limitation of the right to compensation due to an invalid legal act Jan Dědič, Jan Lasák	25
Omission of the provision on the maturity of the price and default interest Lukáš Klega	30
Wire-tapping of lawyers Jiří Ježek	32
Termination of the lease of a flat by notice of the landlord without court approval Pavla Šimková	36
Work from home Ladislav Jouza.....	39
„Domestic Violence“ as a change in circumstances justifying annulment of easement Ondřej Veselý	41

Case Law

Material competence of the court should it be the subject of proceedings of the lawyer's fee	43
Compensation for damage – loss of profit	45
Defence lawyer as a witness	46
Defence lawyer's fee	48

Professional Literature

Marek, Karel: Contractual Commercial Law, Contracts (Karel Beran)	49
Mazanec, M. – Křenková, J.: Overview of case-law from the sphere of building law (Jan Mareček)	53
Hlavsa, Petr: Rule of Execution and Act No. 119/2001 Coll. with comments and implementing regulations (Klára Bartoničková)	54
Jurčík, J. – Ostrřížek, J.: Public Contracts and Public Private Partnership (Karel Marek)	55
Kuchta, K. I. – Machov, V. R.: Legal status of victims of crime (of the injured party) in a criminal trial in the US (Dagmar Cisarová)	56
Reading on your behalf V. M.	57

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

Structured CV (concerning the two thousandth anniversary of one court trial)	60
---	----

Czech Legal Profession

Disciplinary practice Jan Syka	61
Progress and results of Bar examinations and equivalency examinations in the first half of 2008	62
Offer of car insurance for the Czech Bar Association (ČAK) members	63

Europe

Globalisation of economic criminality Miroslav Protivinský	64
FIDE XXIII Congress Monika Forejtová	67
Germany: Obligations of the lawyer to have an office V. M.	69
Germany: Praise of the solitary lawyer V. M.	69

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees in educational and training centres of the Czech Bar Association (ČAK)	72
Incorrect subordinate sentences and further shortcomings Věra Hartmannová	75
Study visit in Bonn, Germany Vilém Šilar.....	76
Invitation to the Germany-Czech Forum in Bayreuth	77

Legal society

Lawyers with Muses. Interview with the lawyer and synchronised swimmer Soňa Bernardová Ivana Cihlářová	78
---	----

Finally

Extract from the Lawyer's Diary Petr Hajn	81
Drawing by Lubomír Lichý	82
Do you know that... Stanislav Balík	82

Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85